

מראי מקומות והוספות לד"ה באתי לגני ה'תשכ"ה

תומכי תמימים - 770
סדר דא"ח

תות"ל המרכזית - 770

סדר דא"ח

לקבלת חומר נוסף, עדכונים, שיעורים ופרטים נוספים

+1 (929) 457-9244

770chassidus@gmail.com

פתח דבר

לקראת יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום מלאות שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר, ויום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור קובץ זה - מראי מקומות והוספות למאמר ד"ה באתי לגני ה'תשכ"ה.

*

קובץ זה מוחלק לחמישה חלקים:

חלק א': המאמר השלישי בהמשך באתי לגני הישי"ת - המאמר דשנת ה'תשכ"ה מיוסד בעיקרו על פרק ט"ו, הפרק האחרון במאמר השלישי בהמשך.

חלק ב': תורת רבותינו נשיאנו - זכינו שלמאמר זה רשם כ"ק אדמו"ר מראי מקומות לתורות רבותינו נשיאנו המובאים במאמר, בחלק זה הובאו המאמרים שציננם כ"ק אדמו"ר. במאמר עצמו הוזכרו מאמרים נוספים שלא ציננם כ"ק אדמו"ר, והובאו אף הם בחלק זה.

חלק ג': מ"מ נוספים מהיאיר נתיב - במראי מקומות שרשם כ"ק אדמו"ר ציין למאמרים נוספים כביאור לתורות רבותינו נשיאנו שבהמאמר, והובאו מאמרים אלו בחלק זה.

חלק ד': רשימה מילולית של המאמר מסרט ההקלטה.

חלק ה': מ"מ וציננים למאמר - רשימת מראי מקומות לענינים המובאים במאמר, לשאר מקומות בחסידות שבהם התבארו ענינים אלו ביתר הרחבה.

בתחלת הקובץ פאקסימיליא מכי"ק אדמו"ר - ציננים למאמרי רבותינו נשיאנו שנתבארו במאמר ד"ה באתי לגני תשכ"ה

*

ויה"ר אשר נזכה להתגלות ד"תורה חדשה מאתי תצא" בגאולה האמיתית והשלימה, ונלך כולנו יחד לארצנו הקדושה ומלכנו נשיאנו בראשנו, תיכף ומיד ממש.

ועד סדר דא"ח

זאת חנוכה ה'תשפ"ה,
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר
ברוקלין, נ"י.

מפתח כללי

5	באתי לגני ה'שי"ת
13	תורת רבותינו נשיאנו
41	מ"מ נוספים מהאיר נתיב
75	רשימה מילולית
89	מראי מקומות

א"ל זה האמא
 הבעש"ט. כש"ט ח"ב קרוב לסופו ד"ה: מהבעש"ט
 זללה"ה בראשית ות"י (ס"ע 58)
 הה"מ: אור בהעלותך (נת' ביהל אור צח, ו.
 במאמרי וארא בא העתר)
אדה"ו: תו"א ר"פ וירא (הג' אדנ"ע)
אדהאמ"צ: שעה"י פ"ט. וראה מאמרי תקס"ב (ע' רפ)
הצ"צ: מצ' האמנת הא' פ"ו (מצויין שם לבי'
 האוצ"ח - ראה) שרש מצ' התפלה פלד
 ואילך (- בפל"ה "ג' עמודים חלק בגכת"י:ק
 ולהעיר מלקו"ת הוס' לויקרא ד"ה להבין מ"ש
 בסאוצ"ח פ"ה) - ראה ג"כ לקו"ת נצבים (מט, ב).
אד' מהר"ש: מים רבים קנט ובכ"מ.
אדנ"ע: המשך רס"ו ד"ה אדם כי יקריב, והסמוכים.

מ"מ להמאמר

הבעש"ט. כש"ט ח"ב קרוב לסופו ד"ה: מהבעש"ט
 זללה"ה בראשית ות"י (ס"ע 58)
 הה"מ: אור בהעלותך (נת' ביהל אור צח, ו.
 במאמרי וארא בא העתר)
אדה"ו: תו"א ר"פ וירא (הג' אדנ"ע)
אדהאמ"צ: שעה"י פ"ט. וראה מאמרי תקס"ב (ע' רפ)
הצ"צ: מצ' האמנת הא' פ"ו (מצויין שם לבי'
 האוצ"ח - ראה) שרש מצ' התפלה פלד
 ואילך (- בפל"ה "ג' עמודים חלק בגכת"י:ק
 ולהעיר מלקו"ת הוס' לויקרא ד"ה להבין מ"ש
 בסאוצ"ח פ"ה) - ראה ג"כ לקו"ת נצבים (מט, ב).
אד' מהר"ש: מים רבים קנט ובכ"מ.
אדנ"ע: המשך רס"ו ד"ה אדם כי יקריב, והסמוכים.

בס"ד, פורים, ה'שי"ת.

יא) **ולבאר** בעומק יותר מה שישראל נק' בשם צבאות הוי', דשם צבאות הוא שם קדוש, שהוא מהו' שמות שאינם נמחקים¹²⁶, ושם זה נתגלה ע"י הנביאים*, דבתורה לא נזכר שם צבאות, ונזכר רק צבאות הוי'¹¹⁹ וקאי על ישראל, וצ"ל מהו זה המעלה, כלומר בשביל איזה מעלה ומדריגה נק' ישראל בשם צבאות הוי'. והתואר הזה ניתן לישראל ביציאתם ממצרים דוקא. אך הענין הוא דהנה איתא במד"ר (שמות פ"ג¹²⁷) שמי אתה מבקש לידע לפי מעשיי אני נקרא, וכשאתה נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות, א"כ מובן דשם צבאות הוא שם דמלחמה, וכן אי' בשערי אורה לרי"ג¹²⁸, דשם צבאות הוא בנו"ה ומשם נמשכות כל המלחמות שבעולם. וצ"ל מהו השייכות דמלחמה לנצח והוד שיהי' משם נמשכים כל המלחמות שבעולם. והנה ענין הנצחון שייך בגדול דוקא, דמי שהוא שפל בערך, הנה אם יאמר אדם כנגדו לא ינצח (אלא יכול לענות עזות), ודוקא מי שהוא גדול הרי יש בו מדת הנצחון, דכאשר יאמר אדם דבר נגדו או יעשה דבר שאינו כרצונו, הנה ינצח כנגדו להוציא כאור צדקו. והוא ע"ד שארז"ל (יומא כג, א) כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, ופרש"י נוקם נקמתו ונוטר איבה בלבו כנחש (וע' הדיוק נחש דוקא מבוואר שם*). והקשה בגמרא והא כתיב¹²⁹ לא תקום ולא תטור, ומ"מ הרי יש היתר לת"ח להיות נוקם ונוטר. אמנם הנקימה והנטירה שמותרת לת"ח (ועוד יותר שמחוייב בה) אינו ח"ו הנקימה והנטירה האמורה בתורה, וכאמרם ז"ל שם ההוא בממון הוא דכתיב, והיינו דהנקימה ונטירה המחוייבת לת"ח אינה בשביל ממון, או הבאה ע"י ממון ומ"מ ה"ז נקימה ונטירה, אלא שיש תנאי בדבר, שיהי' ת"ח דוקא, ות"ח הוא שמקבל מן החכמה* והוא טפל אליה, והיינו דכל עשייתיו ועניניו הוא בשביל החכמה, שזהו בכללות ענין הנצחון, והנצחון הוא בגדול דוקא, וכל מי שגדול יותר, מדת הנצחון הוא ביותר אצלו, ולכן המלך שגדול מכל העם, דזהו מעלת המלך שהוא בחיר העם וגדול מהם וכמ"ש גבי שאול* (שמואל א' ט' ב') ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבוה מכל העם, ולכן הנה בו שייך ענין הנצחון יותר לגלות רצונו וחפצו ולהוציא נצחונו, דזהו ג"כ סיבת ענין המלחמה להוציא

ע"י הנביאים: ברכות לא, ב. ונתבאר בתו"א ותו"ח ר"פ בא.

חבואר שם: עיי"ש בחדא"ג מהרש"א. — ולהעיר מערכין טו, ב: אתה מה הנאה יש לך.

מן החכמה: תו"א פ' יתרו סד"ה משה ידבר [סח, ג].

ולכן המלך... נבי שאול: להעיר מיומא (שם) שמרז"ל כל ת"ח שאינו נוקם בו בא אחרי מרז"ל מפני מה נענש שאול מפני שמחל על כבודו.

126) שבועות לה, א. רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

127) פיסקא ו.

128) = לר' יוסף גיקטלייא (שער ג"ד).

129) קדושים יט. יח.

הנצחון. דהנה במלחמה הרי יש ב' ענינים הא' לשלול שלל ולבזו בז, והב' ענין המלחמה הוא להוציא נצחוננו שיהי' כרצונו וחפצו שזהו עיקר המלחמה, וענינה להוציא נצחוננו, דמלחמה לשלול שלל ולבזו בז הוא מלחמה של כח וגבורה בלבד, ומלחמה בכללות כלומר ההשכלה שבמלחמה הוא להוציא הנצחון שיהי' כחפצו ורצונו. אמנם ג"ז ענין הנצחון הוא דוקא כשיש מנגד המונע ומעכב ואז שייך נצחון, דבלא מנגד אינו שייך ענין הנצחון כלל ומנהיג מלכותו כחפצו, אמנם כאשר חפץ באיזה דבר וישנו מנגד לזה, אז עומד בנצחון כנגדו ומוציא נצחוננו, ובשביל ניצוח המנגד הרי מבזבו כל סגולות האוצרות דהון יקר הנאסף והנקבץ במשך כמה שנים מדור אחר דור ואשר מעולם לא השתמש מזה לשום דבר, וכמוס וחתום מעין כל רואה, הנה בעת ניצוח המלחמה הוא מבזבו כל האוצרות¹³⁰, והוא לפי* דמדת הנצחון הוא למעלה מרצון ועונג. והנה כל העונג הנעלה והנפלא שיש בסגולות מלכותו ואוצרות יקרו הנה אינו תופס מקום כלל לגבי הנצחון, והוא לפי שמדת הנצחון הוא למעלה מעונג, ועוד יותר שגם חייו משליך המלך מנגדו, ומצד גורל הנצחון עומד בעצמו בקשרי המלחמה, והוא לפי שהנצחון נטוע ומושרש בעצם הנפש למעלה יותר מכחות הגלויים שבנפש, והיינו שהוא למעלה מהאור והחיות שבא בגילוי, ולזאת הוא מפקיר את חייו, ומכ"ש שהוא מבזבו אוצרותיו ותענוגי מלכים, דהסדר בזה הוא, דבעת מלחמה פותחים את האוצרות ונותנים אותם ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל, והכוונה בזה הם אנשי החיל שהם דוקא עושים את הנצחון. והדוגמא מזה יובן למעלה דישנו ג"כ בחינת אוצר, והוא מה דכמוס וחתום, וכמ"ש¹³¹ יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, וכהבקשה¹³² ואוצרך הטוב לנו תפתח, ומאוצר מתנת חנם חננו כו'¹³³ שהם אוצרות החתומים, ובעת המלחמה פותחים את האוצרות שמוסרים אותם ע"י פקידים, שהם פקידי החיל. אמנם הכוונה הוא בשביל החיל, לפי שהן הנה המביאים את הנצחון. וזהו דישראל נק' צבאות הוי' לפי שהם אנשי החיל אשר הם עושים רצונו של מקום לנגד את המנגד ולהם פותחים אוצר העליון בשביל ניצוח המלחמה לנגד את המנגד.

יב) והנה להבין ענין האוצר למעלה הוא, דהנה איתא¹³⁴ בתיקוני זהר* אור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, והנה מה שאומרים למטה עד אין תכלית הכוונה שהגילוי וההתפשטות הוא בבחי' א"ס ובל"ג כלל, דזהו קריאת

והוא לפי: ראה ככ"ז באריכות סד"ה צדקת פרוזנו תרפ"ט (קונטרס דרושי חתונה נסה"מ קונטרסים ח"א לו, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 123 ואילך). מאמרי פסח תש"ט (קונטרס סה נסה"מ תש"ט ע' 111 ואילך). איתא בתיקוני זהר: הובא ונתבאר באריכות בהמשך תרס"ו ד"ה ויולך הוי' את הים ואילך [ע' קסה ואילך].

130) ראה מאמרי אדמו"ר הוקן תקס"ה ח"ב ע' תתקפט ואילך. תורת חיים בשלח שכב, א ואילך (רכא, ד ואילך). אוה"ת שם ע' תערב ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' רפו ואילך. תרכ"ט ע' סד ואילך.

131) תבוא כח, יב.

132) פיוט "שערי שמים פתח" שאומרים בסוף נעילה ובהושע"ד.

133) "יהי רצון קודם תהלים בחול" (תהלים אהל יוסף יצחק בתחלתו).

134) ראה תק"ז סוף תיקון נז. זהר חדש יתרו (לד, ג).

שם דשם אור א"ס, דהאור עצמו הוא א"ס¹³⁵, וטעם הדבר הוא לפי שהאור הוא מעין המאור¹³⁶, דזהו"ע ומעלת האור, דהאור עם שהוא הארה לבד ולא עצם ומ"מ הנה זהו מעלתו שהוא מעין המאור, ולהיות שהעצמות הוא בבחי' פשיטות ובבחינת אין סוף לכן הנה גם האור שהוא מעין המאור הוא בבחינת א"ס, וזהו אור אין סוף שהאור עצמו הוא בבחינת אין סוף. והנה מהאור הזה היו עולמות וספירות עד אין קץ ובל"ג כלל, ובאופנים אחרים לגמרי, והיינו שהעולמות והספירות גופא הן בל"ג, לבד זה שהם בל"ג במספרם, וכמאמר בפ"י ענין ספירות אין קץ¹³⁷ שהספירות עצמן הן בל"ג לבד שהם במספר בל"ג¹³⁸, וכדאיתא באדרא זוטא* כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תסתכל למינדע לון לא תשתכח אלא בוצינא בלחודוהי (כהנר הזה אשר אורו מתנוצץ לכל עבר ופינה, וכאשר תסתכל בו לידע אותו לא תמצא אלא הנר בלבד), דלהיותן בבחינת פשיטות בעצם לזאת הוא בא בריכוי התחלקות מדריגות עד אין שיעור, דזהו אומרו דאתפשט לכל סטר ועיבר, אבל לאמיתתו הוא בוצינא בלחודוהי, שהוא בחינת חד, וכמאמר* אנת הוא חד ולא בחושבן, ולהיותו בבחינת חד בעצם הנה כאשר הוא בא בהתגלות הוא ולא בחושבן, והוא בבחינת ריכוי ביותר, אבל לאמיתתו הוא בבחינת חד ממש. והנה מה שנאצלו הספירות במספר עשר, כדאיתא בספר יצירה¹³⁹, עשר ספירות עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, הנה זהו ע"י הצמצום שהי' באור א"ס ב"ה, ועל ידי הצמצום הרי בא האור והגילוי בבחינת מדה וגבול, ולכן הם במספר ע"ס, ובכ"ז הנה אחר הצמצום נתהוו מ"מ עולמות בלי גבול וכלי שיעור, וכמ"ש¹⁴⁰ ועלמות אין מספר, וכמאמר רז"ל אל תקרי עלמות* אלא עולמות שהן עולמות בלי שיעור ומספר כלל, וכדאיתא באדרא רבא* בגולגלתא יתבי תריסר אלפי עלמין, והמספר הזה די"ב אלף הוא רק לפי הענין שמדבר שם, שזהו מספר כזה, אבל באמת הוא בל"ג, עד שגם במדריגה היותר תחתונה דמדריגת האצילות שהוא בחינת מלכות דאצילות הנה בא ממנה הריכוי והתהוות עד אין מספר, וכמ"ש¹⁴¹ מה רבו מעשיך ומה גדלו מעשיך שהם ריכוי

ובדאיתא באדרא זוטא: זהר ח"ג רפח, א. עיי"ש.

וכמאמר: אליהו בת"ז בהקדמה [ז, א].

א"ת עלמות: זח"ג עא, ב. הקדמת ת"ז קרוב לסופה [יד, ב]. וראה ג"כ זח"ג נח, ב.

ובדאיתא באדרא רבא: זח"ג קכח, ב. — להעיר מאגרת הקדש סי' ד' (קל, א). לקו"ת פ' במדבר רד"ה וארשתין [ח, ב].

(135) ראה לקו"ת פקודי ז, ב. המשך תרס"ו ע' קסה. ס"ע קעב ואילך. ובכ"מ.

(136) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך). ספר המאמרים תרנ"ו ע' רנו. המשך תרס"ו ע' קסה. בכ"מ.

(137) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנזות הר"פ ע' קסט. ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתקסה ואילך. המשך תרס"ו ע' קפד ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 25. וש"נ.

(138) ראה המשך תער"כ ח"א ע' רמ.

(139) פ"א מ"ד.

(140) שה"ש ו, ח.

(141) תהלים קד, כד. שם צב, ו.

הנבראים וגדולי הנבראים (כמבואר בד"ה וארא*), דכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף ובל"ג, ולכן הנה גם כמו שבא ע"י הצמצום הנה ההתהוות היא בלי מספר וגבול.

יג) והנה מה שאומר¹⁴² למטה עד אין תכלית, קאי על הגילוי וההתפשטות שהוא בכחי' התפשטות בכחי' אין סוף ואין שיעור ובל"ג ממש עד למטה מטה, במדריגות היותר אחרונות והיותר תחתונות, וזהו אוא"ס למטה עד אין תכלית שהתפשטות האור הוא בכחינת א"ס ובל"ג כלל, עד מדריגה היותר מטה מטה. דהנה עולמות הא"ס שלפני הצמצום, ועולם האצילות דשם מאיר האור אין סוף בגילוי, ה"ה כלים לאור אין סוף, להיות דגם הכלים ה"ה אלקות ממש¹⁴³, וא"כ אין פלא כלל דהאור א"ס מאיר שם בגילוי, וכן אין פלא מה שהם יכולים לקבל אוא"ס הגלוי, אבל עולמות בי"ע ה"ה בחינת מטה, דכלים דאצילות הם כגופא לנשמתא¹⁴⁴, משא"כ בי"ע הם בחי' לבושים¹⁴⁴, וכמב' בפתח אלי¹⁴⁵ דכמה לבושין תקינת לון דקאי על בי"ע שהם רק לבושים בלבד לאור הכלים דאצילות (שהם בבחי' גופא כנ"ל המתלבש בהם) וכמאמר* אימא עילאה מקננא בכורסיא, דאימא עילאה הוא בחינת בינה דאצילות ה"ה מקננא בכורסיא עולם הכסא שהוא עולם הבריאה¹⁴⁶, שית ספירן ביצירה ואופן בעשי', דלכן נק' בי"ע מטה לפי שהם רק לבושים לאור האצילות, ובלבושין דבי"ע אומר¹⁴⁷ דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא שהם הנשמות, דהנה רוב הנשמות* הן נשמות דבי"ע ורק חד בדרא בדורות הראשונים הם נש' דאצילות אבל רוב הנשמות הם נש' דבי"ע, אלא שבבי"ע גופא הנה הנשמות הם פנימי' ומלאכים חיצוני' ועולמות הם חיצוני' דחיצוני' ובריבוי ההשתלשלות דהשתל' האור כבי"ע ממדריגה למדרי' בריבוי המדרי' הרי מתעלם ומסתתר האור ממדרי' למדרי' עד שבהגיע האור לעולם הגלגלים והמזלות הרי מתעבה ומתגשם, ולכן כל ההשפעה והגילוי בעולם התחתון ועולם הגשמי דעוה"ז הוא ע"י הגלגלים ומזלות, וכמש"נ¹⁴⁸ וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, וכמאמר* אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, שהוא בא מאור וחיות האלקי ששופע דרך הגלגלים ומזלות, דזהו השפלה גדולה מה שהאלקות בא בהעלם והסתר גדול כ"כ, בריבוי העלמות והסתרים דריבוי ההשתל' דבי"ע עד שבא בהשפעה חיצוני' וגשמי', ובפרט כמו שבא בהריבוי צמצומים העלמות והסתרים עד שיכול להיות דבר ההיפך

בד"ה וארא: ראה תו"א ד"ה וארא — השני [נו, ב].

וכמאמר אימא: ת"ז ת"י וא"י [כג, א].

רוב הנשמות: ראה לקר"ת שה"ש עוד ביאור ע"פ יונתי [יט, ג]. וש"נ.

אין לך עשב: ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנ"א, א. ועוד.

142) בתקו"ז (הובא לעיל פרק יב).

143) ראה אוה"ת ענינים ע' רנט ואילך. סה"מ תרס"ד ע' פ ואילך. הגהות לד"ה פתח אליהו שכחור"א —

תוני"ח ע' ט ואילך. המשך תרס"ו ע' קצא ואילך. ועוד.

144) ראה ד"ה פתח אליהו בתו"א וירא יג, ג ואילך. הגהות לד"ה הנ"ל שם ע' א ואילך.

145) פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"ג. עץ חיים שער מו (שער כסא הכבוד) פ"א. פ"ד-ה. שער מז (שער

סדר אבי"ע) פ"ה. דרושים נחמדים למהר"ם שי"ף (בסוף מס' חולין) ד"ה ההפרש שבין ישראל למלאכים.

146) ברכה לג. יד.

מאלקות לגמרי, והיינו לשכוח על הוי' לגמרי ח"ו, ומכ"ש כמו"ש בקליפה וסט"א לאמר לי יאורי ואני עשיתיני⁹⁵, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא דויברך יעקב את פרעה⁹⁶ (ואיתא בתנחומא¹⁴⁷ הובא ברש"י במקומו⁹⁶), ובמה ברכו, ברכו שיעלה נילוס לקראתו, והוא השפעת הטוב העליון שנמשך, הנה פרעה מלך המצרים וגבולים הוא עוד כפוי טובה ואומר לי יאורי ואני עשיתיני, שהוא היפך האמת, אשר כמו"כ ישנו גם בעבודה בכל או"א בבעלי עסקים ויושבי אהל, דבבעלי עסקים הוא מה שחושב דכחי¹⁴⁸ ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה¹⁴⁹, דהגם שיודע ומאמין שהוא הנותן לך כח לעשות חיל¹⁵⁰, וברכת הוי' היא תעשירי¹⁰², ומזכיר ש"ש על כל דבר ודבר בעסקו, ומ"מ הנה חושב דכחו ועוצם ידו, היינו דחכמתו עמדה לו¹⁵¹, ולזאת הנה בזמן העילוי, בכל הענינים, יעוז בהותרו¹⁵², שהוא מתגאה בעצם מהותו, ונרמה לו כי חכמתו עמדה לו, וכן להיפך בזמן הדחוק ח"ו הוא בנמיכת רוח ושפלות דשניהם אינם אמת, דמאתר דברכת הוי' היא תעשירי הרי צ"ל בהשוואה בהרגש נפשו, אלא דיש בו חסרון, דכמו"כ הוא ביושבי אהל, דהגם שלומד תורה ויודע שהוא תורת הוי' ובכ"ז הרי אפשר חלילה שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה, והוא כדוגמת בעלי העסקים דהגם דמאמין בהוי' באמונה פשוטה שהוא ית' הנותן כח לעשות חיל, וברכת הוי' היא תעשירי, ובכ"ז הנה כאשר ענינו מצליחים לבו זחוחה עליו ויתגאה בעצמו כו', וכאשר ח"ו דחוק לו ה"ז מעיק לו ביותר ושפל בעיני עצמו, דטעם הדבר הוא לפי דעצם יסוד העסק אינו כדבעי, דזה שמאמין דהוא ית' הנותן כח לעשות חיל, הוא רק אצלו באמונה פשוטה בלבד, אבל יסוד העסק והמו"מ אינו כדבעי להיות ע"פ התורה, ולכן היוצא מזה הוא כנ"ל. וכן הוא ביושבי אהל דהגם שלומד תורה ויודע שהוא תורת הוי', אבל עצם הלימוד וגוף הידיעה אינם כדבעי, והוא דכאשר לומד את התורה, והיינו בעת לימודו שוכח על נותן התורה¹⁵³, כ"א הוא אצלו ענין שכלי, ולהיותו אצלו שכלי בלבד, הנה אח"כ כשיודע מה שלמד, הגם שיודע שזהו תורת הוי', ובכ"ז הרי גם הוא שכלי, ולכן יכול ח"ו לומר דבר ולדייק ענין בשכלו מה שהוא היפך התורה, והיינו דכללות הענין דהגם שמקבל חיות מאלקות ממש, ומ"מ יכול להיות ח"ו היפך האלקות, והוא לפי שהאור בא בריבוי צמצומים העלמות והסתרים ביותר, דזהו"ע הטבע לשון טובעו בים סוף¹⁵⁴, שהאור הוא מוטבע בההסתר וההעלם ביותר, שבא מריבוי ההשתלשלות דהאור, שמשתלשל ממדרגה למדרגה עד המדרי' היותר אחרונות.

(147) נשא כו.

(148) עקב ח, יז (כפסוק ליתא תיבת "כל").

(149) ראה סהמ"צ להצ"צ קז, א. סה"מ תרצ"ו ע' 115.

(150) עקב שם, יח.

(151) ע"פ קהלת ב, ט.

(152) תהלים נב, ט.

(153) ראה ר"ן נדרים פא, א. ב"ח לטור או"ח סמ"ז (ד"ה ומ"ש דאמר). לקו"ש חט"ו ע' 3 ואילך.

(154) בשלח טו, ד. וראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' שטו. סה"מ תרע"ח ע' פט. תרפ"ט ע' 43. וש"נ.

יד) **והנה** בכ"ז ואתה מחי' את כולם כתי'¹⁵⁵ דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאי' באגה"ק סי' ק'¹⁵⁶ דהארה דהאר' דהארה הוא ככל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, וכמאמר הזן ומפרנס מקרני ראמים* עד ביצי כנים, דהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדרי' היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש¹⁵⁷ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, דזהו התבוננות גדולה בגדולת הוי' שנמשך בכל סדר ההשתלשלות ממדרי' למדרי' עד מדרי' בראים היותר שפלים, וכיכולת כל אדם ואדם גם הפשוט ביותר לידע זאת, שרואה גדולת הוי' (וכמבו' בד"ה וראו הנ"ל¹⁵⁸ בענין גדול הוי' כו' בעיר אלקינו¹⁵⁹, גדולת הוי' מריבוי הנבראים כו'), והתבוננות זו עושה התפעלות גדולה בנפש, מזה שרואים במוחש ממש, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא א"ס בעצם, ע"כ אין סוף ג"כ להתפשטותו, כריבוי המדריגות וההשתל' עד למטה מטה ממש כו', ובכ"מ¹⁶⁰ שהוא נמשך ומתפשט אינו בהתפעלות והשתנות כלל, דאינו כדמיון הנשמה והגוף, דהנשמה הרי מתפעלת ממקרי הגוף¹⁶¹, אבל האור האלקי המחי' ומהווה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל, ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שההתלבשות פועל איזה שינוי הוא רק בהחיות שבבחינת כח¹⁶², וידוע דחיות שהוא בבחי' כח הוא מהכלים דבי"ע, דכלים דבי"ע ה"ה בבחינת מציאות וכדאיתא באגה"ק הנ"ל¹⁶³ דראשית היש הן כלים דבי"ע, ומשו"ז שייך בהם השינוי וההתפעלות, אבל באור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל, לפי שאינו מתערב. וכמ"ש¹⁶⁴ אין קדוש כהוי' ואי' בזהר* כמה קדישין אינון ולית קדוש כהוי', דקדוש הוי' אינו כמו כמה קדישין דסדר השתלשלות, דקדישין שבסדר השתל' הוא שקדוש ומובדל וקדושתם הוא שאינם באים בהתלבשות, אבל כאשר מתלבשים ה"ה בבחינת תפיסא, ותפיסא פועל שינוי, משא"כ קדוש הוי' שהוא בחינת האור, דאינו דומה להקדישין דס' השתל', והוא מה דאינו מתלבש, וכאשר בא בהתלבשות הרי אינו בבחינת תפיסא, לפי שאינו מתערב, והוא כדוגמת האור למטה שמאיר, ומ"מ אינו מתערב, וכמו עד"מ האור שמאיר דרך הזכוכית, ויש זכוכית אדומה ירוקה

הזן ומפרנס: ראה ע"ז ג, ב.

ואיתא בזהר: ח"ג מד, א. וראה לקו"ת שה"ש רד"ה צאינה וראינה (הראשון) [כא, ב].

(155) נחמי' ט, ו.

(156) קלא, ב.

(157) תהלים קלט, ח.

(158) ספי"ב.

(159) תהלים מז, ב.

(160) = ובכל מקום.

(161) ראה תניא פמ"ב (ס, ב). לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.

(162) ראה סה"מ תרס"ד ע' ב ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' איתע. ועוד.

(163) קל, א.

(164) שמואל"א ב, ב.

ולבנה* דיש חילוקים במראות אלו, אבל האור ה"ה פשוט ובלתי יש בו שום מראה כלל ממראות הזכוכית, לפי שהוא רק מה שמאיר ע"י, וגם אם מאיר ע"י בהתלבשות, מ"מ הרי אין האור נתפס, לפי שאינו מתערב. וכמו"כ יובן דרך דוגמא, בהאור וחיות אלקי המחיה שאינו משתנה כלל, ואין בו שום התפעלות ושינוי, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף בעצם, ע"כ הנה גם התפשטותו הוא בבחינת א"ס, שנמשך בכל המדרי' עד המדרי' היותר אחרונות והיותר תחתונות, כמו הברואים היותר שפלים בתכלית, ובכ"מ¹⁶⁶ שהוא נמשך אינו מתפעל ואינו משתנה, ולהיותו בבחינת פשיטות בעצם, ע"כ בא בריכוזי התחלקות מדריגות בלי שיעור ובל"ג כלל, וזהו למטה מטה עד אין תכלית¹⁶⁷, שהוא בהתפשטות ובגילוי עד גם במדרי' היותר שפלים בתכלית.

טו) **והנה** כשם שאוא"ס הוא למטה מטה בהתפשטות וגילוי עד אין שיעור ומספר כלל, הנה כמו"כ הוא אוא"ס למע' מע' עד אין קץ בבחי' העלם האור שהוא בהעלם אחר העלם, ובעילוי אחר עילוי, בבחי' העדר האור והעדר הגילוי, ובכללות הו"ע הצמצום שהי' באור אין סוף ב"ה, שהוא התעלמות האור והתכללות בעצמותו ית', דהנה לפני הצמצום הי' האוא"ס בגילוי, וכמ"ש בע"ח¹⁶⁸ טרם שנאצלו הנאצלים, הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, והיינו שהי' גילוי אוא"ס, פי' דמה שהי' נרגש בפשיטות הוא אוא"ס, אבל בחינת המציאות והישות לא הי' נרגש כלל, והיינו שהי' גילוי אוא"ס הבל"ג. והענין בזה הוא, דהנה איתא בעבודת הקדש* הא"ס ב"ה כשם שיש לו כח בבבע"ג כמו"כ יש לו כח בגבול דא"ת שיש לו כח בבבע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו וא"ס הוא שלימותא דכולא, ופי' דשלימות הא"ס הוא כולל בל"ג וגבול, ולפה"צ הי' גילוי האוא"ס הבל"ג, וכח הגבול שבא"ס הי' בהעלם, וזהו אומרו הי' אור עליון פשוט שהוא אוא"ס הבל"ג ממלא כל מקום המציאות שהי' נרגש רק בחי' הא"ס הבל"ג, וכח הגבול שבא"ס שהוא בחינת המציאות והישות לא הי' נרגש כלל, וע"י הצמצום הנה נתעלם האור א"ס ומה שנרגש בפשיטות הוא בחינת הישות והמציאות ואור אין סוף הרי אינו נרגש, דהגם דאת השמים ואת הארץ אני מלא¹⁶⁹. והצמצום הוא רק לגבינו אבל לגבי ית' הרי הצמצום אינו מסתיר כלל, ומאיר לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, וכמאמר¹⁶⁷ אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבכה"ע בהשואה גמורה, ואין הצמצום מסתיר כלל. דהמשל בזה הוא כמו הרב המשפיע שכל לתלמידו, דחפצו

דרך הזכוכית. . אדומה ירוקה ולבנה: המשל הארה דרך זכוכית הובא בפרס שער ד' פ"ד בענין הספירות. ומה שתפס אדומה ירוקה ולבנה י"ל מפני שהם בג' הקוין. ראה זח"א ע"א, ב. לקוית שה"ש סד"ה הנך יפה [יד, א].

בעבודת הקודש: ח"א רפ"ח. — וראה בכ"ז המשך ר"ה השי"ת פכ"ז ואילך [סה"מ השי"ת ע' 62 ואילך]. ד"ה מרגלא בפומי' תש"ט (קונטרס סה) [סה"מ תש"ט ע' 133 ואילך]. ועוד.

165) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

166) ירמ" כג, כד.

167) נוסח תפלת שחירת. וראה תניא פ"כ. תו"א ויקהל פז. א. לקו"ת אמור לא. א. ובכ"מ.

הוא שיהי' נטיעותיו כמותו¹⁶⁸, אמנם בכדי שיוכל המקבל להכיל את ההשפעה ה"ה מסלק את אור שכלו לגמרי וממציא אור שכל שהוא לפי"ע המקבל, ועושה בזה כמה צמצומים והעלמות בכדי שיוכל להתקבל אצל המקבל, א"כ כל הצמצומים הם רק לגבי המקבל, אבל לעצמו אינו צמצום כלל. אשר הדוגמא מזה יובן למעלה כביכול דכללות ענין הצמצום הוא רק לגבינו אבל לגבי' ית' הרי אין הצמצום מסתיר כלל, ובאמת יובן ג"ז דגם לגבינו הנה הצמצום הראשון וכל הצמצומים דס' השתל' ה"ה בשביל הגילוי, דלהיות דעיקר ענין הצמצום הוא בכדי שיתקבל כנ"ל במשל, א"כ הרי אין הצמצום מסתיר, ומ"מ הרי האוא"ס אינו נרגש, וגם בחינת האור פנימי שהוא האור והחיות המחי' את כל הנמצאים, הרי יש כרואים כאלו שאינם מרגישים שהוא חיות אלקי, והגם דכל אור"א מרגיש שיש בו חיות המחי' אותו ויודע בכירור שהעיקר הוא החיות, והיינו דהגוף אינו דבר וענין כלל והעיקר הוא החיות, ומ"מ הרי אינם מרגישים שהוא חיות אלקי, ובפרט כריבוי העלמות וההסתרים שהאור מתעלם ומסתתר ממדריגה למדריגה עד שיכול לומר לי יאורי כו"ו¹⁶⁹ וכחי ועוצם ידי כו"ו¹⁴⁸ דכו"ז הוא מהעלם והסתר האור ביותר עד שיכול להיות מוחו גס כזה שאינו יודע ומרגיש דהטבע הוא אלקות, דכו"ז הוא בכח הא"ס לעשות העלמות והסתרים כאלו, דכשם שההתפשטות בהאור עד המדרי' היותר אחרונות הוא בכח הא"ס דוקא, הנה כמו"כ הוא כח הא"ס המעלים ומסתיר בריבוי העלמות והסתרים. דזהו דכתיב¹⁶⁹ אכן אתה א-ל מסתתר, דזה שמסתתר בריבוי העלמות והסתרים הוא בחינת אתה ממש, דכשם שחסד א-ל* כל היום¹⁷⁰, דיום הוא בחינת גילוי, וכמו שהגילוי הוא חסד ושם א-ל, הנה כמו"כ מה שמסתתר ומתעלם הוא בחינת אתה ממש. דזהו מה שא' בס"י¹⁷¹ עומק רום ועומק תחת, דכשם שעומק תחת שהוא הגילוי וההתפשטות עד מדרי' היותר אחרונות הוא בחינת כח הא"ס, הנה כמו"כ עומק רום בעילוי אחר עילוי הוא בכח הא"ס דוקא, דרק בכח הא"ס להעלים ולהסתיר בריבוי מיני העלמות והסתרים, דזהו אור אין סוף למעלה עד אין קץ.

דכשם שחסד א"ל: להעיר מוח"ג ל, ב.

168) ע"פ לשון חז"ל — תענית ה, סע"ב ואילך.

169) ישעי' מה, טו.

170) תהלים נב, ג.

171) פ"א מ"ה.

תורת רבותינו נשיאנו

בעל שם טוב

בראשית ברא אלקים את - בענין הצמצום

13 כתר שם טוב ח"ב סימן שנה

הרב המגיד

עשה לך שתי הצוצרות - בענין כוונת הצמצום

16 אור תורה ד"ה עשה לך שתי הצוצרות - סימן קלד
ראה גם לקוטי אמרים סימן כ"ט

אדמו"ר הזקן

בענין המאור הוא בהתגלות

18 תו"א פרשת וירא ד"ה פתח אליהו (יד, ב)
19 *לקו"ת פרשת נצבים ד"ה ביאור ע"פ שוש אשיש (מט, ג)
20 *לקו"ת הוספות ספר ויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח (נב, ג)

אדמו"ר האמצעי

אני הוי' לא שניתי - מצד העצמות ומצד האור

21 שער היחוד פרק ט, י"ב, חלק מי"ג

אדמו"ר הצ"צ

בענין צמצום לאו כפשוטו והמשל מרב ותלמיד

26 דרך מצותיך מצות האמנת אלוקות פרק ו'
28 לקו"ת הוספות ספר ויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח (נב, ג)
31 *דרך מצותיך מצות האמנת אלוקות פרק ד'

אדמו"ר מהר"ש

בענין הכרת אלקות בכל דברים גשמיים

32 המשך מים רבים תרל"ו סעיף קנט

אדמו"ר מהורש"ב

בענין אכן אתה א-ל מסתתר, מעלתו של כח הגבול והצמצום

34 ד"ה אדם כי יקריב תרס"ו - המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו
36 *ד"ה כי תבואו וגו' ושבתה תרס"ו - המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו
37 *המשך תער"ב פרק קנג - ד"ה וידבר וגו' פנחס תער"ג

* הבאנו אף שאר מאמרי רבותינו נשיאנו המובאים בהמאמר, אף שלא ציינם כ"ק אדמו"ר בהיאיר נתיב.

להבראות דאי לא הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דיין אלא על שם בריין דעתידין כו' דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמדעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו. פירוש, שקודם בריאת עולם היה הקב"ה נקרא חכם דיין רחום, רק שהי' בכח ע"ש העתיד, אבל עתה הוא בפועל אחר שהאציל העולמות, ואין הדבר שלם אם אינו ג"כ בפועל עכ"ל ע"ש.

זו"ש ה' מלך בסגול, פי' שהוא מלך עתה בפועל, מזה אנחנו יודעים ה' [מלך] בקמץ, פי' היה קודם הבריאה, וימלוך פי' יהיה לעולם ועד. וז"ש קודם זה, ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך, פי' מרחוינן שהקב"ה ייחס לעצמו תואר מלכות גם קודם הבריאה על ששיער במחשבתו הקדושה שהוא יכול לברוא עולם כזה, והיה שעשוע וחדוה לפניו כו', שמע מיניה דהעולם הוא פעולה חשובה ונכבדת, ע"כ ישמחו השמים ותגל הארץ בשביל זה.

וזהנה העולם נקרא עולם חסד יבנה, והצדיק אמרו רז"ל דהרי הוא כאלו נעשה שותף להקב"ה כמעשה בראשית, כמרו"ל ע"פ וכל העם נצב עליך מבקר עד ערב, וכי ס"ד תורתו מתי נעשית, אלא כל דיין הדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה א' מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במ"ב כו'. וז"ש ולך ה' החסד, פי' אע"פ שאתה ה' בעצמך ובכבודך בראת העולם, שנאמר עולם חסד יבנה, אעפ"כ כי אתה תשלם לאיש הצדיק כמעשהו, כאלו עשה וברא ויצר עמך בשותפות את העולם.

שנה

מהבעש"ט זלה"ה בראשית, ות"י בחכמה וכו', שהוא אות א', בזה ברא אלהים א"ת [השמים], כי כל [כ"ב] אותיות הם לבושים זל"ו. כי א' נתלכשה תוך אות ב', כי ב' ב' אלפין, ג' ג' אלפין [כמו ששמעתי ממורי זלה"ה]. וראשית הבריאה הי' ע"י אות א' שהוא חכמה

מקורות ומראה מקומות

דאי לא הויין כו' - זח"ב מב, ב. מלא כל גו' - ישעי' ג, ג. וז"ש קודם זה - ביהי כבוד. ישמחו השמים גו' - דה"א טז, לא. עולם חסד יבנה - תהלים פט, ג. וכל העם נצב גו' - יתרו ית, יד. כמרו"ל ע"פ כו' - שבת י, א (ושם ע"פ יתרו ית, יג). ולך ה' גו' - תהלים סב, יג.

שנה

תוי"י ר"פ בראשית ז, א (כב, ב)

בראשית ברא גו' - בראשית א, א. ות"י בחכמה - ת"י שם. ספר הבהיר ג. זח"א ג, ב. שם קמה, א. בחכמה שהוא אות א' - ר' זח"א כו, ב. זח"ב קלו, סע"ב. אית... כל כ"ב אותיות - זח"א טו, ב. שם כט, ב. תקריז רתנ"א פו, ב. אליהו רבה פי"ח. כל כ"ב אותיות הם כו' - זח"א לג, רע"א.

כתר שם טוב

רבג

כמ"ש ואאלפך חכמה, וברא הכל ע"י חכמה כמ"ש כולם בחכמה. עשית, כי נתפשטו האותיות מלמעלה למטה, ובוה ברא כל הנבראים ע"י כ"ב אותיות מא' עד ת'. וכל הנברא ע"י אות שהוא קרוב למאציל הוא יותר עליון, עד כי הנברא מאות ת', שהוא אות אחרון, בריה זו הוא שפל בריה מכל הנבראים, כ"א שיקרב אדם את עצמו להש"י ויוכלל מן אות ת' לאות ש' בסוד תשר"ק עד שיקרב אל אות א' ששם אלופו של עולם. חש"ה מבטן שאול שועתי אליך וגו'.

הרי רוחניותו יתברך בתוך אות א', ונתעמף בו וברא אור מן אות א' והוא אור אצילות, ואח"כ נתעמף עם אות א' [בתוך] אות ב' וברא עולם הבריאה כמ"ש בכנפי יונה [יעו"ש]. ואחר כך חזר ונתעמף עם אות ב' בתוך אות ג' וברא עולמות למטה מעולם הבריאה, עד שנתעמף באות ת' וברא עולמות תחתונים שנק' מלכות שבמלכות.

ז"ש בראשית, בחכמה, שהוא א', ברא אלהים את השמים, שהוא כ"ב אותיות מן א' עד ת', ובתוכו רוחניותו ית' שנק' שמים, שנתעמף ונתלכש הקב"ה בתוך כ"ב אותיות אלו וברא את הארץ שהוא כל ענייני חומר הארץ, שהוא ע"י ד' מאות לבושין מן א' עד ת' שהוא ארץ תחתית שאין למטה ממנו. ואח"כ חזר הקב"ה ונסתתר בכמה כסויין ובכמה קליפין דאינון תוהו ובוהו וחשך [ותהום] [וכו'], כמ"ש בתיקונים. וז"ש והארץ היתה תוהו ובהו [כו'] [וחשך וגו'], ר"ל לאחר שנתלכש בד' מאות לבושין שהיא אות ת', ובאלו הלבושין ברא הארץ, חזר ונסתתר בכמה קליפין [...].

ז"ש והארץ היתה תוהו ובוהו וגו', כי צפה וראה שיהיו דורות רשעים וגנו אור הנ"ל ונסתתר מן חייביא בכמה קליפין [וכו'], אבל לגבי צדיקייא שנקראו אלהים, כמ"ש במשה ראה נתתך אלהים לפרעה, וכן יעקב ויקרא לו א"ל אלהי ישראל, וכיוצא בשאר צדיקייא, לא אסתתר מהן הקב"ה, לכך ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ר"ל מיד כשעולה במחשבה של אנשי הדעת שנק' אלהים שהקב"ה שנקרא אור

מקורות ומראה מקומות

ואאלפך חכמה – איוב לג, לג. כולם בחכמה עשית – תהלים קד, כד. אות א' .. אלופו שיע – זח"ג לא, א. חגיגה טז, א. מבטן שאול גו' – יונה ב, ג. כמ"ש בתיקונים – תכ"ז עא, סעיב. והארץ היתה גו' – בראשית א, ב. צפה וראה כו' – ר' חגיגה יב, א. וגונו אור הנ"ל כו' אבל לגבי צדיקייא כו' – זח"ב רכד, סעיב. ראה נתתך גו' – וראו ז, א. תנחומא וראה ת. שמיר ת, א. ויקרא לו גו' – וישלח לג, כ. מגילה ית, א. בריר עט, ת. לא אסתתר מהן הקב"ה – ר' זח"א מז, א. זח"ב רכד, סעיב.

מסתתר שם אז נתפרדו [כל פעלי און] ונתגלה אורו ית', וז"ש ויהי אור, והבן והש"י יכפר.

שנו

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם היינו לזכך חומרו כמו חנוך ואלהיו שנעשו מלאכים חיים ונעשו מחומר צורה^ט, והנה יש בחינה שאחר עלותו למעלה חוזר ויורד כדי להעלות מדריגות התחתונים בסוד רחצתי את רגלי [איכבה אטנפם, וכאשר כתבתי מזה במ"א]. וז"ס רצוא ושוב, ונק' קמנות וגדלות [וקמנות שני], ובכל ירידה צריך אזהרה איך לחזור ולעלות שלא ישאר ח"ו, וכמו ששמעתי מחורי שיש כמה שנשארו [וכו'].

שנו

ממוהר"ג קסוויר להוכיח [שמעתי בשם מוהר"ר נחמן קאסוויר שהוכיח] לבני אדם שאינם מקיימין שויתי ה' [לנגדי תמיד] גם בעסקו בסחורה ומשא ומתן. וכי תימא האיך אפשר זה [וכו'], הא בהיותו בבית הכנסת ומתפלל אפשר לו לחשוב בכל מיני סחורות ומשא ומתן, ה"ה [ה"ג] [איפכא נמי] אפשר בעסקו במשא ומתן לקיים שויתי ה' כו' [ודפח"ח].

שנח

בגמרא כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל אינה תפלה כו', כמו ב"א סממני הקמורת. וקשה, וכי ס"ד שיחפשו דוקא

מקורות ומראה מקומות

ויאמר אלקים יהי אור גו' - בראשית א, ג.

שנו

תוי"י וידא י, ב (נט, א)

אשר יעשה גו' - אחרי ית, ה. כמו חנוך ואלהיו כו' - זח"ג סח, ב. כמ"ש הרמב"ן - בפירושו לפ' אחרי ית, ד. רחצתי גו' - שה"ש ה, ג. רצוא ושוב - יחזקאל א, יד.

שנו

תוי"י וידא י, ד (סא, א)

שויתי ה' גו' - תהלים טז, ה.

שנח

?

בגמרא - כריתות ו, ב (ושם: כל תענית).

עז) במקורו: תכלית בריאת אדם בחומר וצורה כדי לזכך חומרו ושיהיה נעשה מן חומר צורה. וז"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כמ"ש הרמב"ן שיש כזה כמה מדריגות ובהינות, מדריגות חנוך ואלהיו שהיו מזככים כ"כ חומרים שנעשו מלאכים חיים וקיימים וכו' יעו"ש.

ויתפלל ויתחנן על חטאיו ונפשו, בחודש השני, פי' זה האדם שנחחדש וכא לעולם בפעם ב'.

קלד

עשה לך שתי חצוצרות כסף. פי' ב' חצי צורות, ע"ד על דמית הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. כי האדם הוא רק ד' נז', דיבור מלכו"ת שורה בו, וכשמתרבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נעשה אד"ם. והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהיה אחרות עם האדם, שלא [היה] יכול לסבול את בהירתו. והאדם צריך לפרוש את עצמו מכל הגשמיים [כל כך] עד שיעלה דרך כל העולמות ויהיה אחרות עם הקב"ה עד שיבוטל ממציאיות, ואז יקרא אדם.

וזדהו על דמות הכס"א, שהוא ית' מכוסה שם, ע"ד וענן ואש מתלקחת. וענן, פי' [כי] מקודם חשכות שורה באדם שאינו יכול להתפלל בהתלהבות, ואח"כ ואש מתלקחת, שבא להתלהבות. וזהו דמות הכסא, שהוא ית' מכוסה. כמו מרא"ה אדם, [ה"ל] ק"א כמו שנחעורר בו כך נתעורר [למעלה] אצלו ית'. אם נתעורר בצדיק אהבה נתעורר למעלה אהבה, וכן כל המדות. וזהו כשמביא את עצמו בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות ויהיה אחרות עמו ית', כמו שהוא ית' אינו חושב רק [להטיב] [את] [על] האדם, שכל מה שחושב אינו אלא בשביל האדם. ע"ד כל העולם כולו לא נברא אלא לשמשני. (הגה"ה ק"ב כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שיקבלו את התורה.) וכל העולמות וכל המלאכים [נ"א: וכל העולמות העליונים וכל המדות] הם ברשותו והוא בהם כמלך בגדוד, וכמ"ש דוד המלך ע"ה וחסידך ירננו, ואיתא בזוהר לויך ירננו הוה ליה למיכתב, אך כמו שהוא

מקבילות ומראה מקומות

בחודש השני – בהעלותך ט, יא.

קלד

מדל"י סי' כט (לג). אוה"א י, א.

עשה לך שתי גוי' – בהעלותך י, ב. על דמות הכסא גוי' – יחזקאל א, כו. בהקב"ה שהוא אלופו של עולם – תגיגה טז, א. זח"ג לא, א. וענן ואש מתלקחת – יחזקאל א, ד. כל העולם כולו כו' – ברכות נח, א. בשביל ישראל שיקבלו את התורה – זח"א פט, א. שכת פח, א. וחסידך ירננו – תהלים קלב, ט. ואיתא בזוהר לויך כו' – זח"א קמת, ב.

קיא) באוה"א: דמות כמראה אדם. וכן במדל"י, אלא ששם חסר כ' הדמיון. וכאן מפרש כ' הדמיון. קיב) ההגה"ה ג"כ באוה"א, ואינה במדל"י.

רמזי בהעלותך תורה קפג

[נ"א: שהצדיק] רוצה כך רוצה הקב"ה. ואפילו זיווג האבות [נ"א: ביאות האמורות באבות] היא תורה שלימה, [דהא כתובים בתורה]. ואילו נחסר ויבוא גם אל רחל [וגו, או] ויאהב יעקב את רחל, היה הספר תורה פסולה, שהכניסו הקב"ה בהם [נ"א: כי עשו הכל בדכיות הש"י], והיה להקב"ה תענוג בהם, [ונעשה מזה תורה], ואורייתא וקב"ה חד. ואף על פי שהוא גשמייות גדולה נתענג הקב"ה בהם.

זזהו שתי חצרות כסף. שהאדם הוא חצי צורה שהוא רק ד"ם, ואל"ף לכד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה [נ"א: והקב"ה נקרא אלופו של עולם]. אמנם כשיתדבקו יחד נעשה צורה שלימה. כס"ף לשון תאווה, שתהא אתה [נ"א: תמיד] מתאוה להקב"ה, והקב"ה יאהב אותך. על דרך משל"יג האב שאוהב את הבן והבן אוהב את האב שהם גוף אחד שיש להם געגועים זה על זה, וכל אחד בעצמו אינו בשלימות ואינו רק חצי צורה, ושניהם ביחד הוי צורה שלימה, והנמשל מובן.

קלה

ויתנבאו במחנה. מה היה נבואתם, משה מת יהושע מכנים לארץ. וקשה מנלן. ויש לומר כי הוה ליה ליכתוב ותקרא שמו משה כי ממים משיתהו, ולא ליכתוב כי מ"ן ה"מים, ויתירה ג' של מ"ן וה' של המים. אך לא רצתה לומר כך, כי ר"ת ממי"ם הוא מש"ה מ"ת י"הושע מ"כנים. וזהו ויתנבאו במחנה, ר"ל כשנמחוק ג"ה. דהיינו הנ' פשוטה של מ"ן וה' של ה"מים, ממילא ישאר ממי"ם, והוא ר"ת משה מת יהושע מכנים. (זה המאמר אינו ממורינו זלה"ה).

מקבילות ומראה מקומות

ויבוא גם אל רחל גו' – ויצא כט, ל. ויאהב יעקב את רחל – ויצא כט, יח. ואורייתא וקב"ה חד – זח"א כד, א. זח"ב ס טע"א. צ, ב. כסף לשון תאוה – ע"פ ויצא לא, ל ופרש"י שם.

קלה

ויתנבאו במחנה – בהעלותך יא, כו. מה כו' משה מת כו' – סנהדרין יז, א. ותקרא גו' כי מן המים גו' – שמות ב, י.

תורה אור

פרשת וירא יד, ב

כח הראי' בשלימות מ"מ לא בא לידי גילוי להיות העין רואה ממש עד שיפקח עיניו וכן כח ההילוך שברגל וכיוצא בזה בשאר החושים שבכל האברים כו'. ועד"ז יובן למעלה בבחי' הצמצום באו"ס שהאור והגילוי נתצמצם ונתעלם להיות רק בכח המאור ולא בפועל. וה"ז נק' מקום פנוי וחלל לגבי האור שלא נשאר אור וגילוי. ואף שבאמת אינו מקום פנוי לגמרי ח"ו שהרי המאור ממלא את כל החלל. שבמאור עצמו לא שייך צמצום והעלם ח"ו והאור הוא בכח כו'. אעפ"כ לפי שהמשיל האריו"ל את הגילוי וחיות הנמשך מא"ס והתהוות ע"ס חכמה בינה כו' בשם אורות שהם כמו אור וזיו היוצא משמש ומאיר כו'. לכך קרא להצמצום מה שנכלל האור במאור בשם מקום פנוי שהוא התעלמות האור והתעלמות זו היא העדר האור עד שאינו עולה בשם כלל להיות נק' בשם חכמה ואפי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' (שאינו ניכר מורגש אפי' בכח) עד אחר כמה ירידות והשתלשלות המדרגות עקודים נקודים כו' שבחי' עינים היא מקור בחי' כלים להיות עולה בשם התהוות בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' דהיינו שאז נעשה בחי' כח התהוות איזו בחי' להיות מקור דמקור לבחי' חכמה כו' (וכל ענין צמצום זה להיות ירידת והשתלשלות עיגולים ויושר ופרסא דא"ק להיות עקודים נקודים כו' הכל בכלל כתר דאצי' שהוא הממוצע להיות התהוות בחי' אצי' ע"ס חכמה כו'):

והנה הצמצום היה באור א"ס דהיינו שהאור נכלל במאור כי לפי שאין העולמות יכולים לקבל גילוי או"ס כמו שהוא בעצמותו. והיו בטלים במציאות ממש כו' לכך צמצם האור שיוכלל במאור (להיות רק בכח ולא בפועל) ויתעלם בו שלא יהיה גילוי האור רק המאור (אבל במאור שהוא א"ס עצמו לא שייך צמצום ח"ו ולא העלם ואדרבה המאור הוא בהתגלות ולכן אפילו תנוקות יודעים שיש שם אלוה מצוי כו' אף שאין בהם השגה ותפיסה איך ומה לפי שאין בהם גילוי האור שמ"מ המאור עצמו הוא נמצא למטה כמו למעלה) ולכן נק' צמצום זה מקום פנוי וחלל כו' פי' שהוא חלל וריק מן האור שאין בו אור והתגלות כלל אלא נשאר בכח במאור וכמשל הנפש שבבואה לגוף נראה גילוי החיות שבה שמחיה את הגוף אבל קודם בואה לגוף אע"פ שיש בה כח החיות להחיות את הגוף בהתלבשותה בו מ"מ הרי החיות ההוא בכח ולא בפועל כ"ז שלא נתלבשה עדיין בגוף להחיותו ולהוציא גילוי החיות מכח אל הפועל ומההעלם אל הגילוי. וכן איש חכם שכשהחכמה שלו היא בבחי' התפשטות לזולתו או אפילו לעצמו דהיינו בשעה שעוסק בה אזי היא בבחי' גילוי שנראית ונגלית חכמתו לזולתו או לעצמו אבל בעידנא דלא עסיק הרי חכמתו רק בכח הנפש דהיינו שיש בכחו להשכיל אם יעסוק בהשכלה אבל לא באה לידי גילוי מכח אל הפועל וכן כח הראי' שבעין שאף שאם יסתום העין יש לו

לקוטי תורה

פרשת נצבים מט, א-ב

אינו כפשוטו לומר שנסתלק ואינו נמצא עוד במקום זה דלא שייך כלל לומר כן באור א"ס ב"ה אלא הוא רק ענין העלם וגילוי. וקצת משל לזה הוא כמו ענין גילוי כח הראיה בעין והנה כשסותם העין ואין מתגלה כח הראיה לראות אין הענין שנסתלק כח הראיה מהעין כי באמת ישנו נמצא בהעין רק שאין מתגלה כחו. ועד"ז הוא ענין העלם וגילוי שמתגלה האור בהכלים והעולמות או שאינו מתגלה בהן והעלם זה הוא לגבי הכלים והעולמות משא"כ לגבי האור עצמו אין שום שינוי וכ"ש במהותו ועצמותו ית' שלמעלה מעלה מבחי' האור והגילוי ועמ"ש בד"ה שחורה אני ונאווה בענין ישת חשך סתרו. [ועיין בזהר פרשה אחרי דף ע"ג ע"א בענין קוב"ה סתים וגליא כו' ועמ"ש מזה בד"ה כי קרוב אליך הדבר].

ומכל זה יובן ג"כ באור א"ס ב"ה כי הנה הצמצום ומקום פנוי וחלל הוא באור א"ס ב"ה דהיינו באור ושפע הנשפע ממנו להיות בחי' גילוי. ולא בא"ס ב"ה עצמו ח"ו כנודע והיינו שנתצמצם הזיו וההשפעה שלא להיות גילוי אלא דרך קו וחוט ומה שאינו בא לידי גילוי נק' סובב שהגם שהוא נמצא למטה הוא בבחי' העלם ולא בבחי' גילוי (ועד"ז אמרו בת"ז וכד אנת תסתלק מינייהו כו' דאין הפי' כפשוטו כהסתלקות הדבר ממקום זה למקום עליון מאחר שהוא ית' אינו בגדר מקום אלא הפי' שנעשה האור בבחי' העלם מהם ואינו מתגלה בהכלים דע"ס. וכמו ע"ס דאצילות מאיר אור א"ס בגילוי רב עד דאיהו וגרמוהי חד משא"כ בע"ס דבריאה אין הגילוי עד"ז. וזהו ענין הסיילוק וההעלם. וכ"ז אינו בגדר מקום. ונמצא ענין הסתלקות והתפשטות זו

לקוטי תורה

הוספות ספר ויקרא, ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בתחלתו (נב, ג)

השמש. והיינו מפני שהנפש עצמה מוכרחת להתלבש ג"כ בהגוף ואזי דוקא נמשך התפשטות החיות ממנה בבחי' אור וזיו להחיות הגוף וכיון שהיא עצמה מלובשת בגוף לכן מתפעלת ממקרי הגוף. אבל למעלה בו ית' הנה הוא ית' קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל בעולמות וע"ס רק ההארה לבד מתלבשת. וגם שמו קדוש ומובדל רק הארה לבד מבחי' שמו נמשך על ארץ ושמים כנ"ל ע"כ בזה הוא מכוון יותר למשל אור השמש שהוא הארה שאינו נוגע כלל לעצם מאור השמש. רק האור מעין המאור. כמ"כ בחי' כי עמך מקור חיים הוא ע"ד בחי' זו ולכן אני ה' לא שניתי כתיב. ובבחי' אור א"ס שייך לומר מקור חיים מקור התענוגים ובחי' עדין העליון הנק' ראשית חכמה מאיר בו הארה מבחי' מקור התענוגים וע"ז אמרו עין לא ראתה כו' ונהר יוצא מעדן כו'. והנה בבחי' אור א"ס שהוא בחי' שמו הגדול בו היה הצמצום הנז' באוצ"ח ובמבוא שערים שמתחלה היה האור ממלא מקום החלל ואח"כ צמצם אורו כו'. ולכן צמצום זה אינו נוגע כלל במהותו ועצמותו ית' כ"א רק בבחי' האור והוא הנק' שמו ית'.

ולהבין ביאור ל' אור א"ס שהוא כמשל זיו השמש שאינו פועל שום שינוי בשמש עצמה. אך שזהו משל גשמי. אמנם יובן כמ"כ ענין אור וזיו עד"מ מנפש אדם המחיה את הגוף. כי החיות הנמשך ומתפשט בכל הגוף ברמ"ח אברים אינו מהות ועצמות הנפש ממש. שלפ"ז יהיה מהותה ועצמותה מתחלק לרמ"ח חלקים מתלבשים ברמ"ח אברים כו' ובאמת זה אינו כמ"ש בסש"ב פנ"א. אלא שהחיות הנמשך בגוף הוא רק אור וחיות הנמשך מעצם הנפש כעין התפשטות החמימות בבית מהתנור החם. וכעין המשכת האור מהנר הדולק כך עד"ז המשכת ההארה בגוף מבחי' נר ה' נשמת אדם. ולכן הקטן אין לו שכל כ"כ אף שהנשמה מלובשת בו רק כי הגילוי נמשך מעט מזעיר מחמת קטנות הכלים כו' וכמ"ש במ"א. הרי מובן עד"מ ענין המשכת החיות רוחני ג"כ ע"ד בחי' אור וזיו המאיר מהנר או מהשמש. אלא שאעפ"כ התפשטות החיות מהנפש אע"פ שהוא כעין אור וזיו אעפ"כ אינו דומה לו מכל וכל כי מ"מ הנפש עצמה מתפעלת ממקרי הגוף ומשתנית ע"י שינוי בקור וחום, ולא כמו אור וזיו השמש שאינו פועל שינוי כלל בעצם

בענין זה בקיצור מופלג כמו מלכותך מכ"ע שזהו בחי' מל' דא"ס במל' דמל' דעשי' ע"ד הנ"ל ברצון וחכמה ומדות כו' כמ"ש ראו כי אני הוא ממש וכן אני הוי' לא שניתי בחי' אני הוא בחי' מל' שהוא בחי' אין דכתר דנעוץ תחלתו בסופן בכל עולם בפרט וכן דרך כללות הכל ולזה או' אני הוי' לא שניתי בין מל' דא"ס למל' דעשי' כלל וז"ש מלכותך הוא מלכות כל עולמים עד מלכות דמלכות דעשיה מטעם כל הנ"ל וד"ל:

(ט) אך הנה לכאורה אינו מובן מה שאמר אני הוי' לא שניתי שזה מדבר במל' דא"ס עצמו הרי אם בבחי' מל' דעשי' יש בו שינוי בין דין לחסד שהוא בחי' התפעלות כו' מוכרח שגם במל' דא"ס יש שינוי זה מאחר שאמר אני אני הוא כו' כנ"ל וכן מלכותך מכ"ע בשוה ממש כנ"ל דהיינו כאשר עולה ברצונו הפשוט שבעצמות ממש להיות חפץ חסד הרי חפץ חסד העצמי הזה יורד עד למט' ממש בחפץ חסד דמל' דעשי' וכן להיפך כפי המובן מכל הנ"ל וגם הרי בכ"י מחדש מע"ב למטה מטה שהוא בקדמין ובחוכמתא דבראשית ברא עד רום המעלות בעצמותו ממש א"כ יש בחי' חידוש גם בעצמיו' אא"ס ואיך אמר אני לא שניתי כלל וכן אנו או' אתה הוא קודם שנבה"עו כו' וכמ"כ קודם שהאצילי' כו' וכידוע ועד"מ מאדם התחתון הרי יש שינוי גם ברצון העצמי מרצון של דין לרצון של חסד וכידוע ואיך א"א' יהי ר"מ רצון חדש' שיתהפך רצון של דין לחסד כו' ואנו רואין שנוי' רבים בכל יום ושעה כו' בכל אשר חפץ עשה תמיד בשמים ובארץ כו'. והתירוץ לכל זה הוא ענין הצמצום כידוע דאם היה השפע דרך עילה ועלול הי' נופל ענין שינוי התפעלות' כו' אבל מאחר שההמשכ' בבחי' אור וזיו לבד וגם הוא ע"י צמצו' ע"כ אין בעצמו' אלקו' שום שינוי כלל גם במל' דמל' דעשי' וכך הוא עד רום המעלות ואחר הצמצום יש בחי' שינוי וזהו מצד המקבלים לבד כידוע. וביאור ענין ההפרש בין אור לשפע' ידוע לכל ואמנם גם בבחי' אור הוצרך להיות ע"י צמצום וע"כ צריך כל אדם לידע ענין הצמצום ולהתבונן בו בכל עולם לפי ערכו כי הוא העיקר בכלל היחוד האלקי באין שינוי לגבי העצמות וכמו קמי' כחשיכה כאורה' רוחניות וגשמיות שוין עד אצו' ועשי' שוין' כידוע הגם שזהו לגבי בחי' המקיף בלבד הנק' סוכ"ע בכלל ופרט שלמעל' מהדרג' האור שבבחי' ממכ"ע כידוע אך הנה גם בבחי' או"פ בחי' ממלא בכלל ובפרט אין שינוי כו' ועליון ותחתון שבו שוין כמ"ש אני לא שניתי ואני הוא בחי' ממלא כידוע וכן מ"ש את השמים ואת הארץ' אני מלא בהשווא' אחת דווקא מלא זה ג"כ בבחי' או"פ וכמאמר לית אתר פנוי מיני' כידוע והיינו משום דגם בבחי' ממלא בא ירידת האור והשפע ע"י צמצומים דוקא וכידוע דגם בבחי' הקו"ח שנמשך מעצמות אא"ס שנק' ממכ"ע דאבי"ע בכלל הרי הוא נמשך ע"י צמצום בתחל' בעצמות והוא צמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל ריקן כו' כמ"ש בע"ח"י וכן בירידת הקו למטה בבחי' עגולים ויושר כו' עד שנעשה בחי' כתר לא"ק הוא ע"י צמצום' וכן מא"ק לע"י וא"א' כו' וגם באצו' עצמו יש מסך בין כתר לחכמ' בכלל והוא מ"ש והבדיל' הפרוכת פרסא' ביני' כו' כמ"ש בזוהר וכן מאו"א לו"א'י ומו"א לנוק' כידוע וממל' דאצו' לבריא' יש מסך' והמל' בוקע המסך' ונעש' כתר לבריא' ועד"ז יש מסך בין בריא' ליצירי' ומל' דבריא' בוקע המסך' ונעש' כתר ליצירי' וכן מל' דיצירי' בוקע המסך' ונעש' כתר

לעשי' עד מל' דעשי' שנק' המלך המרום לבדו כו' כמאמרז'ל כברייתו של עולם²² ברישא חשוכא והדר נהורא וכן משאמרז'ל בתחלה עלה במח²³ לברוא במה"ד שהוא בחי' הצמצום דשם אלקי' שבמל' דעשי' כמ"ש בראשית ברא אלקי' בחוכמת' בקדמין רצון וחכמ' דמל' דעשי' וכו' וד"ל: ועפ"ו יתורץ הכל דמ"ש אני הוי' לא שניתי בין רצון של חסד או דין בכל עולם דאבי"ע היינו כמו שהוא קודם הצמצום ומסך שבוקע בו ונעש' כתר לעולם התחתון וע"ז אמר י"ר מלפניך דייקא וכל בחי' מעל' ומטה שבעולם זה שוין כו' אבל אחר הצמצום נמשך הרצון בחכמ' ומדות בשינויים עד מל' דעשי' אומרים יהי רצון מלפניך בשינוי לענין עשי' בפר"מ מדין לחסד וכה"ג וד"ל:

(*) **ומעתה** הנה יש להבין דרך פרט בכל ד' עולמות דאבי"ע דהיינו בכל פרטי ענין ע"ס דאבי"ע או"כ והתלבשותו זכ"ז בכל פרטיהו גם בכל ספי' שמתחלקת לפרטי פרטיות כמו גם בבחי' חסד דמל' שבחכמ' שבמל' דחסד וכה"ג וענין יחודם והתכללותם בבחי' הכתר שבכל עולם שהוא בחי' הממוצע²⁴ בין עולם העליון לתחתון הימנו כידוע הכלל דרך קיצור שמבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון²⁵ עד רום המעלות. אך הנה מתחל' יש לכל מתבונן להתבונן במקור הראשון הנק' מקורא דכולא²⁶ שהוא בבחי' עצמות אא"ס שלפני הצמצום הנק' מקום פנוי הנ"ל גם שם דרך פרט דוקא והוא הנק' מאריך באחד²⁷ באחדו' הפשוטה דוקא ונחלק לג' מדריגות דרך כלל ובכל א' כלול מ"ס והוא יחיד ואחד²⁸ וקדמון והכל בבחי' עצמות אא"ס שלפני הצמצום הראשון הנ"ל בחי' יחיד משמעו לבדו ממש והוא למעל' מהתאחדות נפרדי' שנק' אחד²⁹ כידוע ולפי"ז בבחי' העצמות ממש לא יתכן לומר עדיין ענין ע"ס כלל וכמו מל' דא"ס שממילא מובן שקדם לזה בחי' כתר וחכמ' כו' ובאמת גם בבחי' העצמות דאא"ס שנק' לבדו כלול בעצמו י"ס אך שנק' חכי' ולא בחכמ' ידיעא כידוע עד ולא מכל אליו מדות כלל³⁰. והענין הוא דבאמת כמו שעצמות הא"ס הוא אור פשוט בתכלית הפשיטו' כך ממש בחי' אורו וזיוו הנק' אא"ס דהיינו הוא ושמו בלבד כנ"ל והוא הנק' טה"ע שזהו ענין ובחי' התגלו' אור עצמותו כמו שהוא דוק' והוא הנק' יחיד שאין עוד מלבדו לומר בו לשון התאחדות או לשון יחוד וזהו אנת הוא חדי³¹ ולא בחושבן י' כו'. אך מה שאמרו חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שיש עכ"פ חלוקי מדריגות חכים ומבין חסדן ורחמן כו' הכל לא מצד עצמותו רק מצד מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל אחר הצמצום הראשון הנ"ל (וכמ"ש במק"מ³² בל' האריז"ל עצמו ומבואר במ"א באריכות) וזהו ענין כללות המאמר הראשון שבזוהר בריש הורמנא³³ דמלכא גליף גליפו בטה"ע פי' בעצמות גלוי אורו הפשוט הנ"ל שנק' טה"ע גליף גליפו שהוא ענין חקיקת אותיות וברישי הורמנא שזה כשעלה ברצונו הפשוט הוא בחי' כתר ובחי' האותיות שחקק הוא בחי' המל' דאא"ס וא"כ יש ראש וסוף כתר ומל' גם בבחי' עצמיות אא"ס וביאורו שעלה במח' ורצון הפשוט אנא אמלוד והכל בעצמותו עדיין קודם ענין מה ששיער בעצמו בכח דוקא כל מה שיהיה לו רצון למלוכה בגלוי והוא אחר הצמצום הנק' מק"פ כו' והדמיון בזה ידוע מכחות הנפש בהתגלות מרצון עד המעש' שישנם כולם בפרט בהעלם אור עצמות הנפש שנק' בחי' יחידה כמו ע"ד דוגמא כאשר האדם הוא

כו' וגוזר ומקיים בתחלה הוא בחי' קו המדה שלפני א"ק שהוא בחי' צמצום דרשימו שנמשך ממנו הקו כידוע וכמשי"ת בעז"ה בסמוך):

(יב) **ומעתה** יש להבין ביאור ענין הצמצום הראשון הנ"ל ובחי' הרשימו שנשאר כו' הגם שידוע לידועי' הרי יש בזה פרטים רבים וצריך להעמיק הדעת בהם ביותר כי זהו עיקר היחוד האמיתי בעצמות אא"ס אך דכולא קמי' כלאי' כו' גם בבחי' כללות כל ההשתלשלות דקו וכו' עד שיוכל אדם לכוון רצונו במס"נ לעצמות אא"ס לכדו כמ"ש אתה הוא ה' לבדך' אתה כו' וזהו המלך המרומם לבדו בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום שמתנשא גם מימות עולם דא"ק'י שנקרא ימי קדם הנ"ל וזהו השמים בחי' טובב הכללי שאחר הצמצום ושמי השמים שלפני הצמצום לא יכללודי' גם בבחי' כלי לכלי כמו גליף גליפו בטה"ע כו' וד"ל וכמ"ש מי לי בשמים"י שהוא גם בחי' טובב הכללי שלפני הצמצום שנק' שמי השמים"י כו' ועמד לא חפצתי בארץ בבחי' קו"ח בחי' ממלא הכללי כו'. והנה יש כמה אופנים במשלי' שונים להשכיל ביאור ענין הצמצום הנק' מק"פ כידוע למעיין וכללותו עולה בסגנון א' והוא כדי שיוכל להיות אא"ס בבחי' השפעה בצמצום בבחי' קו הוצרך לצמצם עצמו' אורו שישאר בהעלם בעצמותו כו' ולא יאיר כולו רק אפס קצהו בלבד כדי שיהי' אח"כ המשכות האור בדילוג הערך והי' כמשל אור שכל עמוק ורחב שבעצמות המשפיע שכדי שיומשך ממנו למקבל הבלתי ערך אליו הוצרך המשפיע להעלים בעצמו כל עומק השגתו ולא ישאר רק בחי' רושם כנקודה א' מכל העומק והרוחב ולא שנסתלק ונתעלם לגמרי רק כמו השוני' בדרך קצר' שכל העומק ורוחב הפלפול ישנו בשכלו רק שהוא נכלל לפי שעה בהעלם עצמותו בשעה שאומר הדין דרך קיצור ומיד שישאלוהו ירחיב הדבר כו' רק בשביל שיובן למקבל דרך זה הקצר מעלים גם בעצמו לפי שעה כו' וכמ"ש במ"א באריכות"י ומה שנשאר כמו נקוד' שהוא דרך קצר' אין זה צמצום גמור ואמיתי כמו המצמצם ומעלי' לגמרי שנחסר למקבל לגמרי אלא הענין הוא שכולל בדרך קצר זה כל האריכות לא יחסר דבר וחצי דבר כמו שכלול בדין הקצר שבמשנ' כל האריכות הפלפול שבגמרא וכמו שלא נעלם לידוע כל הפלפול גם בשעה ששונה לעצמו דרך קיצור כו' שנמצא שידיעתו באריכות מקפת בהעלם כל התגלות הקיצור ולא שנסתלק לגמרי כשכחה וכה"ג כו' וכמ"ש ביאור זה באריכות במ"א. ואופן משל הב' מחיות הנפש בגוף ג"כ עול' ע"ד הנ"ל והוא בהיות שכדי שישתנה מחיי רוחני' שבעצם הנפש לחיי בשר הוצרך להיות בחי' העלם וכיווץ האור של הנפש בתחל' לפי שאין ערך ביניהם ועכ"ז הרי מתפעל' הנפש ממקרי הגוף א"כ גם אור הגשמי החיות תתחבר ונקשר אל אור עצמותה הרוחני כצמיחה גשמי' שנקשר בכח הצומח הרוחני כו' ובהחתך אבר הגוף לא יחסר באור וחיות רוחניות של אבר זה וראי' מסומא שמוליד שלם כו' כידוע אין זה רק שהרוחניות הוא בהעלם וישנו במציאותו חופף על חיות הגשמי שבגוף ונק' עלם איש כו' והיינו ע"ד הנ"ל בידיעי' שבהעלם כו' (וכ"ז מבואר באריכות במ"א) וכן כח התנוע' הרוחניות כשבא' בתנועת הגשם מתצמצמת בעצמותה כו' ועכ"ז התנוע' גשמית מחוברת ומקושרת בתנוע' הרוחנית וכה"ג באופני' אחרים כמו ענין התחכמות שכל פרטי מכת המשכיל שלו ששור' עליו בהעלם כו'. ואמנם להבין בחי' הרשימו שענינו' מורה בחי' הסתלקות בהעלם ולא נשאר מהכל רק

רושם כו' הוא מובן יותר מעניני' משלים אחרים' כמו הרושם שעושי' האומץ' שיוכל לעשות הבנין בקיצור קו זה שברושם שכולל כל אריכות המעש' בקיצור רושם זה או כמו שעושי' לזכרון הנק' אות שאין האות ענין שייך אל עצם הענין רק לזכרון בעלמא כמו עשה לך ציונים' כו' וזהו בחי' העלם יותר מקיצור ההלכה ששונה וכולל בו הכל שעכ"פ שייך ענין הקיצור אל האריכות ויש עוד אופן ברשימו זו שהוא מורה ענין הצמצום וההעלם הרבה יותר והוא כמו הזורק אבן שכח המוליך אותו נבדל מן העצם ועכ"ז כל כח התנוע' מלובש בו בהעלם אך שהוא בריחוק נבדל ביותר מכחו העצמי שבידו משא"כ כח התנוע' עצמה שמניעה בעצמו בגשם שמלובש בגלוי בגשם ביותר כנ"ל ויש בחי' העלם יותר גם מזה שדומה לענין הרושם לזכרון לבד והוא כמו הרומז בידו לאיזה שכל עמוק ביותר שנבדל תנועה גשמי' מהשכל הרוחני ועכ"ז מבין השכל מתוכו כו' ויותר מזה העלם אור השכל בתנוע' האצבע בכתבתו אותו וכמ"ש במ"א באריכות והכל עולה לסגנון א' הנ"ל שבחי' העצמות נשאר בהעלם וכולל ברושם ונקודה זו כו' וד"ל:

(יג) **והנמשל** מכל הנ"ל יובן למעל' בכללות ענין הצמצום הנק' מק"פ שזהו בחי' הסתלקות וההעלם לעצמותו כדי שיוכל להיות אח"כ בחי' השפעת אור כנ"ל ולא שנסתלק ונתעלם לגמרי אלא כמשל הסתלקות והעלם בעצמו הידיעה של כל העומק והאריכות כששונה דרך קיצור כנ"ל א"כ לפי זה גם אחר כל ההשתלשלות דאבי"ע שעומד במקום פנוי זה הרי בחי' העלם אור העצמות מקיף וסובב לכל השתלשלות דקו וכמו שהי' אור העצמות קודם הצמצום ממלא את כל החלל ריקן ומק"פ הזה כמ"ש בע"ח כך גם אחר הצמצום הרי ישנו לאור העצמיות כמו שהוא בבחי' א"ס ממש רק שלא נגלה למטה לגבי שפע המקבלים אבל לגבי עצמותו אין שינוי בזה כלל וכמו משל היודע כל האריכות להשיב לשואלו מיד גם בשעה ששונה לתלמידו בקיצור כו'. ומ"ש ישת חשך סתרו' וכמאמרז"ל ברישא חשוכא' כו' היינו לגבי למט' שנמשך רק מבחי' הרשימו שנשאר אחר ההעלם כנ"ל וזהו אתה קדוש ושמך אור העצמי קדוש' ומובדל ואתה הוא קודם' כו' כמ"ש אני הוי' לא שנית' כו' משום דמה שמגלה עמוקות מני חשך' והעלם זה אח"כ בהארת הקו הוא דוקא מאותו אור העצמות שלפני הצמצום וזהו אתה הוא כו' וכידוע ואמנם לא נק' אור העצמות שמקיף ההשתלשלות' שבמק"פ כו' כמו בחי' מקיף לפנימי כמקיף הכללי דקו שמקיף לאבי"ע בשהו כו' כי הרי עדיין אינו בגדר וסוג בחי' אור השפעה כלל גם לא להיות בחי' מקיף כו' רק אור העצמות שהוא בחי' התגלותו כמו שהוא בעצמות ולזה אנו אומרים הוא קיים ושמו קיים' וכן ברוך הוא ברוך שמי' וכה"ג רק מבחי' אותיות דגליף בטה"ע זה שהוא מה ששיער בעצמו בכח כו' וגם זה הוא הנשאר בבחי' העלם והסתלקות קצת דהיינו רק לפ"ע אופן הנצרך להשתלשלות אחר צמצום זה וד"ל. וגם עפ"י אופן משל הב' הנ"ל דחיות הנפש בגוף שמשנתנה ממהות רוחני למהות גשמי כנ"ל ג"כ אין זה שינוי כלל שהרי כמו שיש קישור וחיבור לחיות הגשמי לחיות הרוחני ממה שרואי' התפעלות הנפש ממקרי חיות הגוף ועכ"ז לא ישתנה בעצם הרוחניית מחסרון התפשטות חיות אבר גשמי כנ"ל כך אין שינוי בבחי' אור העצמות להיותו מאיר גם אחר הצמצום גם שאינו רק לפ"ע ההשתלשלות הרי יש ביניהם קשר וחיבור ועכ"ז בצמצום האור בבחי' הקו אין זה שינוי כלל

באור העצמו' עפ"י משל זה וכן עפ"י משל הג' מכת התנועה בגשם או כמשל התחכמות מכת המשכיל הנ"ל הכל עולה לסגנון א' כנ"ל באריכות וד"ל. ואמנם בבחי' הרשימו שמבואר למעל' שזהו כמו הקיצור שכלול בו כל האריכות הנה למעל' יובן מזה שזהו בחי' כח ההגבלה שיש באור א"ס הבלתי מוגבל בעצם דהיינו להביא כל הארו' אור העצמות הבלתי גבול בבחי' הגבול שזהו ענין הרושם שכולל בבחי' הגבלה מבחי' כל עצמות אא"ס כמשל הקיצור שכולל הכל כו' כי הוא ית' כל יכול וכלול בו ג"כ מכת המגביל להגביל ולכלול ברשימה א' מכל אור העצמות כו' וכמ"ש במ"א באריכות¹¹. אך הנה באמת אין זה דמיון אמיתי לבחי' הרשימו הנשאר בחלל ריקן ומק"פ הנ"ל כי הוא מורה שנסתלק משם הכל ולא שנשאר איזה אור רק שהוא בקצור וגבול אלא רק בחי' רשימו בעלמא כו' א"כ הדמיון האמיתי הוא מרושם וציון קו קצר שעושיין האומנין שכולל כל אריכות מעשה הבנין ויותר מזה כמו האות לזכרון כנ"ל וכך למעל' כתיב זכר רב טובדי' העצמי כו' וכה"ג ויותר בהעלם והסתלקות הוא כמשל הזורק אבן¹² כו' כנ"ל וכך אמר בס' הבהיר¹³ וכמו זרקא' כו' שהרי בחי' הרשימו נשאר נבדל בריחוק מקום מעצמות האור וכו' ונקרא כח הנעלם ברשימו זו בחי' העלם אור נבדל מהעלם עצמות האור דא"ס כמו כח נבדל הנעלם בזריקת אבן שבא מכת היד שכבר נעלם בעצמו כו' (וכדמיון כל הגלגלים וכוכבי לכת שטובבי' מכת תנועה אלקי' הנעלם שבא בבחי' זריקה¹⁴ מאור וכח האלקי דט' כלי' החיצוני' דמל' דעשי' שנק' זה כח הנבדל בחי' מל' שבמל' הבא בערך ריחוק נבדל ולא כמו הכתיבה¹⁵ באצבע או כח יד הפועל עצמו בנפעל שזהו גלוי עצם הכח בקירוב שנק' בחי' מל' (כמ"שי' במ"א באריכות¹⁶) ומשלים היותר קרובים לזה הוא כמו הרמז שהשכל בהעלם בתנועה הגשמיית שזהו נק' בחי' הלבשה ותפיסא בדבר נבדל כו' וכן כשכותב שכל וחכמה בתנועת האצבע כו' כנ"ל כך למעלה בחי' הרשימו בחי' דבר נבדל בערך שבו מלוכש בהעלם מכללות אור העצמו' כו' וד"ל. ואמנם מכל אלה יובן עכ"פ כללות ענין הרשימו דגם שהוא בא בבחי' הסתלקו' הכל ולא נשא' בה רק בהעלם גדול בחי' תכלית הקיצור והרמז כו' או ככח נבד' כו' אבל מ"מ מזה עצמו בא ונמשך כל פרטי ההשתלשלו' דקו שנמשך מרשימו זו כי ברשימו זו להיותה כוללת הכל בהעלם עכ"פ היא הנותנת שיוכל לבא הכל בהתגלות ע"י בחי' הקו עד סוף העשי' וכמאמר כל היצור לא נכתד ממך¹⁷ ממך דוקא שזהו הכל נעשה ונמשך בגלוי כמו שעלה ברצונו הפשוט בעצמו' האור שלפני הצמצום כמו ששיער בעצמו כו' שהרי במח' קדומה זו ששיער בעצמו הוא צופה ומביט הכל בסקירה א"י דהיינו מה שנסקר בהעלם ובקיצור ורמז ברשימו זו כו' וה"ז כמשל רושם האומן שממנו דוקא ידע לעשו' כל אריכות מעש' הבנין בפרטי פרטיו מראשו לסופו רק כדי שלא יתעלם ממנו טעמו ונימוקו בעצמותו לאריכות הענין הוא עושה לו רושם לזכרון שלא ינטה מזה ולא יצטרך לעיין בעצמו מחדש וכמ"כ ענין הציונים ללימוד עמוק שבעצמו כו' שזהו תועלת לידע מהם כל אורך עיון עומק עצמותו שיש לו פן ינטה ממנו כו' וכך בחי' הרשימו הזאת הכוללת ברמז ובקיצור מכל אור העצמות הנעלם בה הוא עצמו המקור לכל ההמשכו' דקו"ח בבחי' מקיף ופנימי מראשו לסופו שיהי' הכל כמו שעלה ברצונו ותכמתו הפשוטה בעצמו' אור א"ס ממש כו' וזהו מ"ש במ"א שהנקודה יש בה העלם והתגלות¹⁸ ב'

זה על ענינים אחרים אמר הנוטע און הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט כו' (תלים צ"ד ט') כלומר שכל השלמות שאנו רואים נמשכים ממנו בברואיו פשיטא שנמצאים בו אלא שהוא במעלה יתירה ונפלאה לאין קץ ותכלית, וכך הוא ג"כ שחיות האלהות שהוא ית' מחי' העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין המשכה זו אצלו אינו מבחי' מהותו ועצמותו ממש אלא כמו ענין הזיו המתפשט מן המאור כנ"ל שאין בהמאור שום שינוי ח"ו ואע"פ שהוא בחי' זיו בלבד הנה הוא בבחי' א"ס ממש כמו שעצמותו א"ס כי האור מעין המאור שהרי זיו השמש ענינו מהות הארה כמו שגוף כדור השמש עצם כהירי וזיו הנפש הוא ענין חיוני (לעבעדיקייט) מתפשט בגוף שהוא מקבל חיות זה וחי ממנו לפי שמהות הנפש היא רוח חיים שכמ"כ יהי' אורו הארה חיונית, וכך להיות הנה מהותו ועצמותו המחוייב המציאות שהוא לבדו הוא ואין זולתו והוא חיי החיים, כשימשיך ויאיר ממנו ויגלה הארה בבחי' זיו כנ"ל ענינה הוא המשכת חיים בבחי' א"ס ממש וז"ש הודו על ארץ ושמים כו' (תלים קמ"ח י"ג) ופי' הודו וזיו, ודי בזה להבין ולהשכיל שאין המשכת החיות בעולמות גורם בו שינוי ח"ו כנ"ל במשל, אלא שזה צריך להודיע שאין המשל דומה לנמשל שבלשון הנה הארה מהשמש באה ממנה ממילא ובחיוב עד שאין כח בשמש למנוע הארתה, ובוה מעלת המשפיע בבחי' שפע מעולה יותר מן המאיר בבחי' הארה כי השפע מן המשפיע תלויה ברצונו להשפיע או למנוע ובאמת דהא בהא תליא שלפי שבאה בכחו שצריך לטורדו בה ולכן יבחר אם לעסוק או למנוע, משא"כ בהארה מן המאור שבאה ממילא אין לו בחירה בזה, אך זהו כנבראים לבד, אבל בו ית' יש בו שני השלימיות שהרי כולם נמשכים ממנו והיינו שההארה תלויה ברצונו וכשנברא העולם היינו שברצונו הפשוט הוא להאיר ממנו הארה כנ"ל שהארה זו בבחי' זיו לבד הנה היא מקור כל החיים כו' ולכן קודם שנברא העולם הי' האור כלול במאור עד"מ ר"ל שיש ביכולת אצלו ית' להחיות העולם ולהאיר בבחי' זיו כנ"ל שזהו א"ס ואח"כ האיר ממנו זיו זה בבחי' גילוי כי המשכה זו היא ע"י רצון דוקא ולא ממילא ח"ו, וענין אומרינו רצון הוא רצון פשוט שהוא למעלה מבחי' רצון דיי"ס שהגם שבי"ס ג"כ הוא ורצונו א' ע"ד שכ' הרמב"ם ז"ל הוא היודע והוא המדע כו' כנ"ל כבר אמרנו למעלה שמהו"ע ית' למעלה מעלה גם מזה, ואומרינו רצון שם היינו רק לשלול שאינו בדרך חיוב ח"ו וכבר אמרנו שם שנעלם ממנו השגת וציר מהותו ית' אלא באמונה לבד:

ו) **והנה בסדר התהוות העולמות ממנו ית' הודיענו הש"י ע"י נביאנו וחכמינו הקדושים ז"ל וכמ"ש האריז"ל אשר רוח ה' דבר בו שכשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם צמצם עצמו בנקודה האמצעית ופנה מקום שוה מכל צדדיו ונק' חלל ומקום פנוי רק רשימו נשאר שם מן האור שהי' קודם ואמנם אינו בחי' מיעוט בהאור ח"ו רק נסתלק לצדדים ואח"כ המשיך לתוכו קו דק, והנה התהוות הכלים הנ"ל פ"ה הוא מן הרשימו והתהוות האורות שהם העצמות דלעיל פ"ה המתלבש בכלים הוא מן הקו וכו'. ולפי פשוטו הדבר פלאי איך יתכן צמצום וסילוק לצדדים באור א"ס שאין לו דמות הגוף, ומה גם שהכתוב אומר אני ה' לא שניתי (מלאכי ג' ו') והרי ענין הצמצום הוא שינוי גדול לכאורה, אך ע"פ האמור לעיל פ"ה ביאור ל' אור א"ס שזהו על הזיו המתפשט ממנו ברצונו הפשוט שלפי שהאור הוא מעין המאור לכן הוא א"ס כמו שעצמותו ית' אין לו תחלה ותכלה ולכן נקרא האור א"ס ולא בל' אין לו תחלה אלא לפי שהוא בחי' התפשטות והמשכה ההארה לכן נופל ע"ז ל' א"ס להתפשטות כו' ובבחי' האור הזה הוא שהי' הצמצום האמור ולא בעצמותו ח"ו, ופי' וענין הצמצום היינו להיות כי יכולת התפשטות ההארה הנ"ל הנק' א"ס**

ממנו ית' הרי ביכולתו להאיר בלי גבול ותכלית ממש כמו שעצמותו הוא בבע"ג ולזאת לא היו מתהוים ממנו נבראים בע"ג כמו שהם עתה אלא היו בסגנון אחר, ולכן צמצם עצמו שלא יאיר רק מעט ועיר שם מני כללות ההארה מה שלגבי עצם ההארה כלא חשיביו וכערך הגבול ממש לגבי הכבע"ג ולכן נק' רשימו כמו הכותב דבר ומוחקו שנשאר רשימו ואין ברשימו כלל מגוף הדבר הנכתב שנטלו כולו רק זכר ורשימו בעלמא כך הארה זו שנשאר להאיר כלא חשיביו לגבי עצם האור שהוא בבחי' א"ס ממש, והנה האור שנסתלק מלהאיר היינו שנכלל במאור כמו שהי' מקדם שהאיר ולכן אין שום שינוי כלל בעצמותו ח"ו מצמצום זה כמבואר לעיל ממשל גשמי במאור השמש שאינו משתנה בריבוי ומיעוט המשכת הזיו ממנו, וגם בההארה עצמה אין בה שינוי שאינה עולה בשם בפ"ע כלל אלא כלולה במאור כמשי"ת א"ה, והמשל בזה מחיות הנפש המתפשט בגוף שהוא בחי' זיו עד"מ כנ"ל פ"ה והנה כשמעצים העין נכלל כח הראי' בעצמות הנפש ולא שחלף הלך לו לגמרי שהרי אנו רואים שבפותחו מיד יהי' כמקדם וכן אפי' בסומא שאין הכח ראי' מתפשט היינו שכלול בעצמות הנפש ולכן הוא מוליד אדם רואה והרי מוכן שאין הנפש משתנית ע"ז בעצמות' מצמצום או התפשטות אורה, וכן יובן בכח הראי' עצמו שמתפשט ממנו הארה לראות ברחוק ס' אמה עד"מ אילו יצויר שביכולת האדם לצמצם שלא יראה רק ד' אמות עד"מ יהי' יתר הכח נכלל בעצם כח הראי' שבעין ולא יתפשט כו' ועפ"י משלים אלו יובן ענין צמצום באור הא"ס שנכלל האור במאור הוא עצמותו ית' ונשאר בבחי' גילוי הארה מצומצמת ונק' רשימו ומ"מ אינו שום שינוי בו ח"ו, (אך איך שאינו שום שינוי גם בהאור כי הגילוי והצמצום אינו אלא לגבי המקבלים אבל לגבי עצמו ית' אין שינוי כלל כי לעולם האור כלול במאור ובטל במציאות ואינו עולה בשם בפ"ע נת' במ"א בביאור האוצ"ח), והנה מהארה מצומצמת הנ"ל הוא שנתהוו הכלים דאצי' וראשיתן החכמה עם היות שענינה בחי' הביטול כי חכמה כח מ"ה שהוא בחי' ההשכלה איך שהא"ס הוא לבדו הוא כו' וכן כל הכלים דאצי' מ"מ הם בחי' מציאות מוגדר ומוגבל כמו שאתה אומר חכמה חסד כו' שאינו בערך עצמותו שהוא הוי' פשוטה כנ"ל והתהוותו הוא ע"י צמצום הנ"ל מן האור והזיו כנ"ל, וענין צמצום זה הוא היפוך מענין השתלשלות עילה ועלול שבהשתלשלות הרי העלול הוא מערך העילה ומ"ש הרמ"ק ענין השתלשלות עילה ועלול וכ"ה בזה"ק פ' בראשית היינו בהשתלשלות הספי' בספי' עצמן משא"כ התהוות הכלים מא"ס ב"ה אילו היה מאיר בבחי' עילה ועלול גם מהאור והזיו לא הי' כלל התהוות מציאת חכמה אפי' חכמה דאצי' מאחר שהיא מקור דמקור להתהוות שכל אנושי דרך רבבות השתלשלות ע"י התלבשות בחכמה שבי"ס דעשי' ואיך שתהי' דקה מן הדקה כמו שיצויר דקות מתיקות השכל לגבי מתיקות התפוח וכן יצויר מעלת שינוי מהות חכמה הנ"ל מחכמות דבי"ע אעפ"כ אינן בערך האור הפשוט הנ"ל אלא ע"י צמצום עצום דייקא שהוא שינוי ממהות למהות, אמנם אעפ"כ נקראים הכלים הללו אלקות שאינן בבחי' נפרד וברי' בפ"ע כמו בחי' חסד דמיכאל עד"מ שמיכאל הוא מציאות רוחני נפרד בפ"ע אלא שמשתוקק אליו ית', וסיבת התהוותו בבחי' נפרד לגמרי וכן בכל הנבראים הוא מחמת העלם האור וחיות בהן ממדת גבורתו כדי שיתראה הנברא בפ"ע ליש ונפרד עם שבאמת קמי' ית' הוא כלא חשיב, משא"כ בכלים הנ"ל שאין מהות החכמ' עולה בשם בריאה בפ"ע ח"ו אלא שהיא אלקות ממש שהחכמ' היא חכמתו וכן בינתו ודעתו וחסדו כו' דהיינו שהוא המצמצם אורו להיות מאיר בצמצום עד שיהי' בחי' חכמה ובחי' חסד וכו' מאירים בגילוי ממנו ית' כדי להשפיע ע"י כחות אלו אלהותו בעולמות

לקוטי תורה

הוספות ספר ויקרא נב, ג. נג, ב

דלא עסיק בה ישנה אצלו בשלימות בשכלו. רק שאינה מאירה ומתלבשת באותיות השכל והמחשבה והדבור כמו בעידנא דעסיק בה. אלא שהיא חקוקה במוח הזכרון שהיא בחי' מוח החכמה. והוא השכל כמו שהוא בעצמו למעלה מבחי' התגלות באותיות דהיינו גם למעלה מאותיות השכל. ולכן מצוה לעמוד בפני ת"ח אף בשעה שאינו עוסק בתורה מפני שעכ"פ במוח החכמה והזכרון שלו חקוקה שם התורה ועמ"ש מזה ע"פ והדרת פני זקן. ונמצא זהו בחי' צמצום והסתלקות השכל שמסתלק מלהאיר בבחי' אותיות השכל והמחשבה כ"א נכלל בעצמות החכמה ואין זה הסתלקות ממקום למקום. כי הרי החכמה ואותיות השכל ואותיות המחשבה כולם במקום אחד. משכנס במוח שבראש. א"כ השכל הזה של מסכתא זו בעידנא דעסיק במסכתא אחריתי ג"כ ישנו במקום שהיה היינו במוח שבראש. כמו שהוא בעת שעוסק בה. ואעפ"כ זהו ענין צמצום והיינו שנסתלק מהגלוי באותיות להיות נכלל בעצם החכמה שלמעלה מבחי' אותיות ואזי נעשה בבחי' העולם מאותיות המחשבה והשכל כו'. ועד"ז יובן ענין הצמצום באור א"ס ב"ה היינו בחי' ההעלם שמתחלה היה מאיר ומתגלה בהאותיות עד"מ כמו גילוי השכל כשמתגלה באותיות המחשבה. ואח"כ נסתלק מלהאיר בבחי' אותיות אבל הוא כמו שהיה רק שנכלל במקורו ואינו מאיר ומתגלה באותיות

נגב, והנה ע"פ משל זה יכולים אנו להשכיל קצת ענין הצמצום היינו העלם האור והחיות

נב, ג אך להבין קצת פי' וענין צמצום זה. ומזה יובן איך שגם בבחי' האור והשם הנכבד והנורא הזה אין שום שינוי ח"ו כלל וכלל ע"י הצמצום. והענין כי צמצום זה אינו כפשוטו שנסתלק האור ח"ו כי באמת לית אתר פנוי מיניה. וכמ"ש במדרש רבה פ' שמות פ"ב למה מתוך סנה ללמד שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה. אלא הפי' שהסתלקות זו היינו מבחי' הגילוי להיות בבחי' העלם ועד"ז הוא מה שאמרו בת"ז במאמר דפתח אליהו וכד אנת תסתלק מינייהו. ר"ל שנתעלם האור מהיות בבחי' גילוי והלבשה והשגה ומסתתר להיות מכוסה ומופלא ונעלם. ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ שוש אשיש פ"א ופ"ב. ויובן עד"מ באדם ענין העלם וגילוי. כגון שלמד איזו מסכתא ויודע אותה בעל פה עם כל עניניה וסברות והשכלות שבה לעומקו ולאשוורו באר היטב ע"ד שארז"ל ודמי לי' כמאן דמנח בקופסא. והנה כשחושב ומדבר בה אזי היא גלויה במחשבתו ובדבורו בבחי' גילוי. אך בעידנא דעסיק במסכתא אחריתי אשר אזי שכלו ומחשבתו ודבורו מלובשים במסכתא אחריתי ההיא. או בעת שיושב בטל לגמרי ואינו חושב אז מענין אותה המסכתא הראשונה הברורה לו. הרי אז נסתלק ענין השכלה שבמס' ההיא משכלו וממחשבתו ודיבורו ואינה מתגלית בהם כלל וכלל. ואעפ"כ א"א לומר שאינה נמצאת כלל בשכלו שהרי תיכף שיחזור וירצה לדבר ממנה יחשוב וידבר ממנה בשלימות בכל הפרטים דהא דמי' לי' כמאן דמנח בקופסא כנ"ל. וכיון שכן בהכרח לומר שגם בעידנא

הרי גם בשעה שחוזר על לשון הגרסא לבד גלויים וידועים ונסקרים במוחו ומחשבתו כל עומק השכל שיש במסכת זו ואינן כלל בבחי' העולם והסתלקות מהשכל והמחשבה שלו על דרך שהם נעלמים לגמרי מזולתו השומע גרסתו או גם מהדבור שלו. לא מיניה ולא מקצתיה. כי באמת במשנה נכלל בקצרה כל העומק כמ"ש אילפא אי איכא דשאל לי במתניתא דר' חייא ורבי אושעיא דלא פשטינא ליה ממתניתין (בפ"ג דתענית דכ"א ע"א) וכעד"ז אמרו שם פ"ק ד"ט ע"א. מי איכא מידי דכתיבי בכתובים דלא רמיזי באורייתא ועמ"ש ע"פ מאמר הזוהר פ' אחרי דע"ט ב' הביאו עלי כפרה בענין היו"ד דשם שהצמצום הוא רק ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו' ועד"ז י"ל כאן ולזאת אצל מי שגלוי וידוע לו כל עמקות ה' טריפות עד"מ ופרק אלו טריפות הנה גם כשחוזר על גרסתו לבד נשקפים וידועים לו כל העמקות ואין זה העולם גמור לגבי אור השכל ומחשבה שלו. ומעתה יובן גם כן הנמשל כי אם כך הוא במשל האדם ששכלו בעל גבול ואעפ"כ כשבקי וידוע איזה מסכת הנה גם בעת גרסתו אין זה העולם אצלו כש"כ וק"ו באלף אלפים הבדלות לגבי אור א"ס ב"ה שגם בהיות בחי' הצמצום שנסתלק האור ונשאר רק רשימו אין זה שום העולם כלל לגבי האור ממש. ולכן אני ה' לא שניתני דהיינו ששואה אצלו ית' קודם שנבה"ע וכשנברא העולם. א"צ לומר מצד עצמותו ומהותו ית' שאפילו הי' שינוי בהאור אין זה שום שינוי כלל במהותו ועצמותו כנ"ל. אלא שבאמת גם בהאור אין שום שינוי אצל מהותו ועצמותו ית' כי גם בעת בריאת העולם שצמצם אורו ונשאר בגילוי רק

כשאינו מאיר ומתגלה ע"י האותיות שלו כמשל העלם והסתלקות אור השכל דמסכת שבת עד"מ בעידנא שאינו עוסק בה כו' כנ"ל. אך ענין הצמצום הראשון שנשאר רשימו כו' (וגם איך שאין שייך שום שינוי גם לגבי האור מענין ההעלם שלו) יובן בהקדים עוד משל אחד כמו חכם הבקי באיזו מסכת כגון מסכת יבמות בכל פרטיו היות דאביי ורבא וכל הקושיות והתירוצים לעומקן הכל תפוס אצלו באר היטב והם מוקפים ונתפסים בשכלו והשגתו בתכלית וברורים לו כאחותו. והנה שכמעייין וחושב ומדבר בה אזי אור השכל והחכמה הלזו מתגלה ומתלבש באותיות. והוא בחי' גילוי האור אך זהו כשמעייין בה אמנם כשפוסק מלעייין רק שחוזר על לימודו בגרסא לבד בלי עיון כגון חזרת לשון המשנה אלו טרפות ואלו כשרות כו' (וכן חמש עשרה נשים פוטרות כו' וכמארז"ל ספ"ב דסוכה הא במגרס הא בעיוני כו') הרי נסתלק כל העמקות והרחבת השכל ואינו מתגלה כלל באותיות אלו. כמובן מן העמקות שיש בה' טרפות שאינו מובן מלשון המשנה אלו טרפות כו' וכן בה' יבום וחליצה כו' ואותיות המשנה והגירסא הם רק בחינת רשימו לבד לגבי כל אור השכל שיש בהלכות אלו שאינו מאיר כלל בגילוי לזולתו השומע ממנו גרסתו כ"א הרשימו לבד מאיר לזולתו או אמנם זה ההעלם הוא רק לגבי זולתו או אפילו לגבי הדבור שלו שבאותיות הדבור של הגירסא שלו אינו נגלה בגילוי ממש רק בחי' רשימו לבד מכל אור השכל אבל לגבי האדם עצמו המדבר גרסא זו מאחר שהשכל כולו של מסכת והלכות אלו גלויים וידועים אצלו בלי שום יגיעה וסוקר במחשבה א' מה שצריך לפרש בדבור זמן רב כנודע וכיון שכן

רשימו. הנה באמת אצלו ית' הרי גם האור מאיר בהרשימו כמו קודם הצמצום כו' והענין כי נת"ל שיש בחי' אותיות עד רום המעלות דכמו שיש אותיות בחכמה כך יש ג"כ בחי' אותיות בלמעלה מהחכמה וכמ"ש במ"א בענין טנת"א כי בחי' אותיות זהו בחי' אחרונה דד' בחי' טנת"א והם אותיות הדבור ששרשם מהחכמה אכן טעמים הם בחי' היותר גבוה שבד' בחי' טנת"א והם בחי' אותיות התענוג כי הטעמים הם זקא מקף שופר כו' אשר הם בחי' הנגינות שבהניגון מלובש ומתגלה תענוג וזהו ענין שיר הלויים. ולכן נקרא טעמים שהוא לשון טוב טעם ומתיקות ועונג ומבואר לעיל שבחי' התענוג עליון הוא למעלה מעלה מהחכמה כי החכמה מאין תמצא הוא בחי' התענוג וכמ"ש בס"י אין למעלה מענג ואור א"ס ב"ה נק' מקור התענוגים ונמשך משם בחי' אותיות שבהם מתגלה התענוג עליון וזהו ענין שה"ש כו' שיר הוא בחי' אותיות התענוג ובלילה שירה עמי. וזהו ענין גליף גליפו בטהירו עלאה. אותיות החקיקה שהם מיניה וביה כי התהוות אותיות אלו הם מסוף ובחי' תחתונה שבאור א"ס כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה. והנה כשאר בחי' מקור מים חיים מקור התענוגים מאיר ומתגלה בהאותיות זהו ענין גילוי

האמנת אלקות (פ"ד)

מח

(מהדורא בתרא)

מעלה מגדר מדע כנ"ל, ומה שיודע הנבראי הוא בבחי' ידיעה ממש, אעפ"כ לא ישאר קושיא כלל עלינו, כי הרמב"ם הוכרח לומר כן כדי שלא יקשה עליו שרבו הידיעו' של כל נברא הם בחי' רבוי בו ית' ולזה אמר שיודע כולם בידיע' עצמו שהוא ידיעה אחת, וכל זה הוא לשיטתו שהידיעה היא עצמותו וא"כ אם הי' אצלו ידיעות רבות חלוקות הי' רבוי בחי' רבוי בעצמותו ח"ו שהוא עצמו הידיעה, ולזה אמר שבידיעת עצמו יודע כל הנבראי אבל מאחר שהתבאר שהידיעה אינו עצמותו ח"ו והיא בריא' ממש ממנו א"כ אין רבוי הידיעות מחייבו' רבוי בו ח"ו וא"כ יתכן שיודע כל נברא והיא ידיעה מיוחדת מידיעה שיודע נברא השני לא שבידיעה א' יודע, ורבוי הידיעו' הם בריאת דברי' רבים הנק' ידיעה כל א' כמו שבריא' גוף הנברא היא בריאה חדשה ורכויים אין מחייבו' רבוי בבורא, כ"ו הוא ביאור דברי הגאון ותלמידו התו"ט, ואע"פ שדבריו צודקי' מאד במ"ש שהידיעה אינה עצמותו כי הוא רם ונשא מגדר מדע כמש"ל וא"כ בחי' הידיעה אצלו ממש כדרך גוף הנברא וכמ"ש כולם בחכמה עשית שהחכמה ועשייה גופנית שוים, אעפ"כ אין הידיעה בחי' בריאה לענין שהיא בחי' נפרד כמו שגוף הנברא הוא נפרד לעצמו, אלא לענין זה נק' הידיעה בחי' אלקות ממש כלומר שהיא ידיעה שלו שהוא ית' עשה עצמו יודע כמו עד"מ הרב שמשפיל עצמו להתחכם עם תינוק קטן לפי השכלתו, שאעפ"כ צמצום השכלת הרב אז אינו בחי' נפרד והוא הוא ממש אלא שצמצם עצמו, ואע"פ שאין המשל דומה לנמשל כי שכל הרב הוא מהותו ממש, משא"כ הדעת מהותו רחוק ממהות הקב"ה הפשוט בתכלית, אין זה אלא ריחוק יותר שצמצם אורו להיות במהות רחוק יותר, אבל עכ"ז אינו נפרד ח"ו והו' ל' אלקות (געטליך בל"א) כלומר התפשטות כחות אלקיי' ולא עצמותו ממש וכמו שנק' המחשבה ודיבור כחי' נפשיות

(מהדורא קמא)

הפעולות שנבראו ממנו בהיותם אצלו כלי אומנות שעל ידיהם פועל ומשפיע לנבראי' ויצא לנו מזה שרבו התוארי' אינו מחייבות רבוי בעצמותו ח"ו מאחר שהם פעולות שהוא פעל אותם והמצאם ולא שהם עצמותו ח"ו וכן יצא לנו ששינוי הרצון אינו מחייב שינוי בעצמותו ח"ו מאחר שהרצון הוא פעולה ולא עצמותו כו', אלא שדבריהם צריכים לפנים ולפני ולפנים כי אם הידיעה היא כמו כלי ועל ידה הוא יודע א"כ יודע בידיעה שחוף ממנו ח"ו, אך ביאור זה נת' באורך בפרד"ס מהרמ"ק שער עצמות וכלים פ"ד ושם פאנ"ג הביא ג"כ ב' דעות בזה דעת רבי מנחם מרקנטי שהספירות שהם חב"ד וכו' הם כלים ודעת רבי דוד שהם עצמותו וקרוב ענין זה למש"ל ההפרש בין דעת האומרי' שהוא היודע וכו' שהם כדעת ר' דוד ובין דעת הגאון מהר"ל שהוא כדעת ר' מנחם, אך שיש לפרשו ג"כ כמו שכתב הרמ"ק שם והוא האמת שהספירות הם עצמות וכלים, ר"ל כי זהו הנח' מקוימת כמו שהניח הגאון הנ"ל שעצמותו ית' הוא הויה פשוט' ואינו בגדר שכל אלא מרומם ומתנשא לאין קץ כו' והשכל הוא נפעל ממנו שפעל והמציא להיות מציאת שכל והוא הנק' כלי החכמה ובתוכו מאיר אור העצמו' שהוא הוי' פשוטה כי האור הוא מעין המאור ואור זה הוא המחי' את הכלי והוא הפועל ע"י הכלי ר"ל שמשכיל ע"י החכמה ויודע הנבראי' ע"י הדעת ומתחסד ע"י החסד ונמצא ע"י הכלי נעשה תמונה באור הפשוט הנק' עצמות להיות נגדר בדבר פרטי כמו חכמ' או בינה או חסד ורחמי' ויצא לנו מזה שאין הוא ית' יודע בידיעה שחוף ממנו ח"ו כי הרי פעולת הכלי אינה מתייחסת באמיתת אלא להאור וחיות המתלבש בה שהוא העצמו' המאיר בהם והביא שם משל לזה כמו שחיות הנפש המלוכב בגוף שהוא ג"כ פשוט בערך

קיצור, יבאר שהבריאה יש מאין הוא כשדבר המהווה מסתתר מן דבר המהווה ולא כמו השתל' שהעלול דבוק בעילתו ולכן הגם כי העולם הוא מציאות זהו הכל כשדבר המהווה הוא מוסתר ממנו, אמנם בהגלות נגלות יהי' כאין וכאפס במכש"כ ממלאכים כשהושי"ו כו', וא"כ גם כעת אינם מציאות אמיתי, והראי' מנהרות המכזבים כו' וא"כ מובן איך כי אין עוד מלבדו.

קנט) והנה כד דייקת שפיר בכל דברים הגשמיים כשתבונן בהם היטב תמצא שגם כל דברים הגשמי' הם אינם גשמים והוא עד"מ מציאות העץ מורכב מד' יסודות ארמ"ע, ועכ"ז הגם כי יש בו כל הד' יסודות מ"מ מציאותו אינו אחד מן היסודות הנ"ל כ"א עיקרו הוא כח המרכיב את הד"י, ונמצא כי עיקר מציאותו הוא הדבר המהותי אותו ומקיימו והוא המאמר וכששורפים העץ ונשאר רק האפר שהוא יסוד העפר הנמצא בהעץ והג"י אמ"ר יוצאין בעשן הנה בהאפר יש ג"כ ד"י אשר האפר הוא ג"כ אינו א' מן הד"י כ"א דבר א' המהווה אותו ומקיימו, וכשתפריד כל היסודות או לא תשאר מאומה ונמצא כי כל דברים הגשמיים כשישנם איזה מציאות הנה עיקר מציאותם הוא כח המרכיב ששרשו מן המאמר המחי' אותו ומהווה אותו בכל עת ובכל רגע וכשתפריד כל היסודות לא ישאר מאומה ונמצא כי אין שום מציאות גשמי זולת אלקות, כי באמת כח המסתיר הוא ג"כ אלקות כמו כח הנגלה וכמ"ש קצה) והכיתי להוי' המסתיר פניו שכח ההסתר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבע"ג וכמ"ש קצו) בעה"ק שא"ת שאלקות הוא כח הבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו ובאמת שרש הגבול הוא נעלה יותר מכח הבלתי בע"ג כמ"ש במ"א מענין הרשימה, וע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עש"י, וזהו מ"ש קצו) אכן אתה אל מסתתר פי' אתה הוא בחי' גילוי לנוכח וכשם שאתה הוא בבחי' הגילוי כמ"כ אתה ממש הוא מסתתר היינו בחי' כח ההסתר כו', ונמצא שלפ"ז לא יש כלל שום דבר זולתו ית' כי כל הדברים הגשמי' אשר נתהוו הם אלקותו ממש בחי' דבר ה' המהוו ומקיימו וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג אלמלא נתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות והרוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי' הוי' ורוח פיו לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו מאחר שמבלעדי הרוחניות הוא אין ואפס ממש כמו קודם שימ"ב ממש והרוחניות השופע עליו ממוצא פי' הוי' ורוח פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאין ליש ומהוה אותו א"כ אפס בלעדו ממש, וביאור דבריו שאמר שהוא בטל במציאות ממש

קצה) ישע"י ה, י"ו.

קצו) ח"א רפ"ח.

קצו) ישע"י מ"ה, ט"ו.

הנה נודע כי ביטול במציאות הוא כענין מ"ש קצח) במשה ונחנו מה שהוא ביטול בלי שום מציאות מהות. וכענין בלי מה שנוכר בס"י קצט) והיינו מפני כי באמת גם מה שנראה הנכרא למציאות דבר מה כשתשכיל בו היטב תמצא שגם זהו כח אלקי כו', ונמצא כי לא יש שום מציאות זולתו ית' המחי' ומהוה כל הנמצלים והנכראים והנוצרים והנעשים והוא מציאותם וקיומם וחיותם ואין שום מציאות זולתו ית' כו'.

קיצור, יבאר עוד יותר ענין אחדותו ית', שהרי הכל הוא מן ד"י ואינו אחד מן היסודות כ"א מאמר ורוח פיו ית', וא"כ אין עוד מלבדו, שהרי הכל הוא אלקות אלא שזהו כח המסתיר כו'.

והנה (קס) כל שית אלפי שני הוא שעלה ברצות"פ שיהי' התהוות הנבראים ע"ד בריאה יש מאין ויהי' ביטול היש לאין אמנם ענין וחד חרוב היינו שיתגלה שורשן ומקורן האמיתי ואז יתבטלו מגשמיותן לגמרי כו'. וזהו וחד חרוב שיחרבו מגשמיותן כו' וממילא יתבטל פרטי הענג כ"א שיהי' ענג הכללי וזהו אומרם ליום שכולו שבת ע"ד כי בו שבת כו' שהשביתה היא העדר פעולת התהוות הדברים שנבראו בשימ"ב, וכמו שהוא בשבת הפרטי שע"י ששבת מהתהוות הדברים נמשך העונג כן בכלליות ע"י כי ישבות מעשיות והתהוות דכל שית אלפי שני דהוי עלמא אשר במ בטובו הוא מחדש בכי"ת מע"ב וכשישבות מלחדש יומשך ענג הכללי ולכן יהי' כולו ענג ומנוחה.

קיצור, ענין וחד חרוב היינו שכשיתגלה שרשן יתבטלו מגשמיותם ע"ד כי בו שבת מלפעול ההתהוות שאז נמשך ענג הפרטי וקראת לשבת ענג, כן בכלליות ביום השבת ישבות מלחדש מע"ב ויומשך עונג הכללי, וזהו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים כו'.

והנה (קסא) בילקוט פ' בחוקתי רמו תרע"ב פי' מזמור שיר ליום השבת למשבית מזיקין מן העולם שלא יזיקו וכה"א וגר זאב עם כבש כו' וא"כ פי' שבת לשון שביתה והעברה כמו אשביתה מאנוש זכרם בפ' האזינו ר) וכמו זקנים משער שבתו (איכה ה'), ומל' והשבתי חי' רעה דא) ולכאורה פי' הפשט שבת הוא לשון מנוחה כמש"ת רב) ע"פ כי בו שבת בי' נח. ע"ד בא שבת בא מנוחה רג) והגם כי בס' השרשים כמו הקורק' וכדומה הם הכל בשרש

קצח) שמות ט"ו, ז.

קצט) רפ"א.

ד) דברים ל"ב, כ"ו.

רא) ויקרא כ"ו, ו.

רב) בראשית ב, ג.

רג) רש"י שם ב, ב.

בס"ד, ש"פ ויקרא, רס"ו

אדם¹ כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה כו'.² וצ"ל מהו"ע אומרו אדם כי יקריב, והול"ל סתם כי יקריב³, מהו אדם כי יקריב. ובזהר פ' יתרו דפ"ו ע"א אי' זכאין אינון ישראל דקוב"ה קרא לון אדם, דכתיב⁴ ואתנה צאני כו' אדם אתם, אדם כי יקריב מכם קרבן, מ"ט קרא לון אדם, משום דכתיב⁵ ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו'. וצ"ל מה שייך ענין הדביקות לזה דמשו"ז דוקא נק' אדם. ובמד"ר במקומו⁶ אי' ג"כ משל למלך שהי' לו פרקסין (מלבוש שלובשין על הבשר, מ"כ⁷) והי' מצוה את עבדו וא"ל קפלו ונערו ותן דעתך עלי, א"ל עבדו, אדוני המלך מכל הפרקסין שיש לך אי אתה מצוה לי אלא ע"ז⁸, א"ל שאני מדביקו לגופי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, מע' אומות שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא⁹ צו את בני דבר אל בני, א"ל שהן דבוקין לי, הה"ד¹⁰ כי כאשר ידבק האזור על¹¹ מתני איש. ומוכן מזה ג"כ דמה שנש"י נק' אדם הוא ע"ש הדביקות, וצ"ל זה, ומה שייך זה לקרבנות, דלפי שהן דבוקין בי לכן יכול להקריב קרבן. גם צ"ל למה אינו מביא במד"ר ג"כ פסוק זה דואתם הדבקים הנא' בתורה, וכתי' בו מפורש שהן דבוקין כו', ולמה הביא הפסוק דכאשר ידבק האזור כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל¹² שיש ב' מדרי' באוא"ס, בחי' האור כמו שהוא בבחי' המשכה וגילוי, והיינו כללות בחי' האוא"ס (לא בחי' ההתפשטות בלבד שבאוא"ס, כ"א כללות בחי' האור, בחי' עצם האור והתפשטות האור כו'), ובחי' האור כמו שהוא כלול בעצמות המאור, שאינו בבחי' אור כלל, ואינו מהות לעצמו, כ"א מה שהעצמות בכחו ויכולתו להאיר אור כו'.

והנה בכלל בחי' היכולת שבעצמות הוא ג"כ היכולת להיפך, לצמצם גילוי האור שיאיר רק בגבול ותכלית כו'. וכידוע¹³ דכל אור וגילוי א"א שיצמצם ויגביל א"ע בהמשכתו כו'¹⁴, כ"א מאין שנמשך האור והגילוי, משם נמשך הכח לצמצם ולהגביל כו'. דבעצמותו ית' הוא בבחי' כח ויכולת כו', דכשם שביכולתו להאיר, כך ביכולתו שלא

התיבות כי יקריב מהפסוק). – סה"מ מלוקט שם הערה 9. כסה"מ תרס"ט ע' קנז ובסה"מ מלוקט שם: „דלכאורה הול"ל כי תקריבו".

(4) יחוקאל לד, לא.

(5) ואתחנן ד, ד.

(6) ויקר' פ"ב, ד.

(7) = פ' מתנות כהונה (לויק"ר שם – בשם הערוך).

(8) = על זה.

(9) בויק"ר שם: אלא על ישראל צו את בני".

(10) = הדא הוא דכתיב (ירמי' יג, יא).

(11) נל: בירמי' שם (ובויק"ר שם): אל.

(12) במאמר הקודם, ד"ה כי עמך (לעיל ע' רמג ואילך).

(13) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קסח.

(14) ראה ד"ה באתי לגני תשכ"ה פ"ו (תורת מנחם – ספר

המאמרים באתי לגני ח"ב ע' תקיב).

(1) המאמר מיוסד על: ד"ה להבין הענין שארז"ל שאוא"ס ב"ה באוה"ת ענינים ס"ע קמא ואילך. ביאור לד"ה ושבתה באוה"ת בהר (כרך ג) ע' תתפה ואילך. ד"ה הנה הטעם שאצי' נק' אדם באוה"ת ענינים ע' רד – כנסמן לקמן בהערות.

להתחלת המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת ויקרא ע' א. לסיום המאמר ראה ד"ה אדם כי יקריב באוה"ת ויקרא (כרך ג) ס"ע תשכה ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ס"ע קפב ואילך. אעת"ר ע' ר ואילך. להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה ויקרא אל משה תשל"ב (תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט ח"ג ע' קטו ואילך (בהוצאות הקודמות – ח"ד ע' רג ואילך)).

(2) ויקרא א, ב.

(3) והול"ל סתם כי יקריב: „וצ"ע, דכשמשימם תיבת „אדם" אין נופל לשון „יקריב". ואולי יש לומר, שהכוונה במ"ש „[ו]הול"ל סתם כי יקריב" היא לתוכן הענין (לא שיהי' כתוב „כי יקריב", אלא) שישמיט תיבת „אדם" (אלא שמעתיק

להאיר אור כו', כמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים וד"ה כי עמך¹⁵), וכך ביכולתו להעלים בחי' האור והגילוי שיוכלל בעצמותו, וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך¹⁶) דלפעמים האור נכלל במאור, וכמו בעליות דנעילה דיו"כ כו', וכמו"כ ביכולתו לצמצם ולהגביל כל גילוי כו'. דהנה, כללות ענין היכולת הו"ע בחי' כח, וכמו אתה עשית את השמים ואת הארץ בכחך הגדול¹⁷, דפי' כח בעצמותו ית' הו"ע היכולת, וכשם שהיכולת להאיר בבחי' א"ס נק' כחך הגדול, כמו"כ היכולת לצמצם האור והזיו שהוא א"ס ממש שיהי' הגילוי רק בבחי' קו ומדה, היפך מהות הזיו שהוא א"ס, הרי כח יכולת וגבורה זו נק' ג"כ בכחך הגדול כו'. ואדרבה, זהו עיקר בחי' הכח והגבורה להעלים ולהסתיר כו', וכמו"כ לצמצם ולהגביל כל בחי' גילוי אור כו'. וזה"ע שרש הגבורות במקורן למעלה מהחסדים¹⁸, כי בחי' גילוי האור זהו כמו בחי' החסד, להיות מים יורדים מגבוה לנמוך¹⁹, אבל בחי' הסתלקות האור במאור, זהו בחי' גבורות, ובחי' התכללות זו הוא עילוי נפלא מאד כו', כמשנת"ל ד"ה הנ"ל. אמנם גם זאת ש"מ"מ יומשך האור הוא ג"כ בחי' בכחך הגדול, ועם היות דכח הוא בחי' גבורה, הרי ידוע דיש גבורה שהיא בחי' תגבורת החיות, וכמ"ש במ"א²⁰ ממשל כי הדם הוא הנפש²¹ כו'.

ועפ"ז יובן מש"א²² אוא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, דלכאורה אינו מובן מה שייך מעלה ומטה באוא"ס, וגם, מאחר שהוא למעלה עד כו' ולמטה עד כו', הרי לא יש מעומ"ט, והול"ל דאוא"ס לית אתר פנוי מיני' כו'²³, וכמשנת"ל (ד"ה ויולך²⁴). ולפי הנ"ל יובן, דזהו מה שיש בעצמות היכולת להאיר אור שיהי' בבחי' א"ס, וביכולתו שלא להאיר, דמזה נעשה בהאור ב' ענינים, הא' בחי' האור והגילוי, שזהו מה שא"ס להתפשטותו כו', והב' בחי' העלי' והתכללות, שיתעלם האור בעצמותו ויהי' האור כלול במאור כו'. ובכלל זה הוא ג"כ בחי' הצמצום וההגבלה, שהאור הבלי גבול יהי' בבחי' גבול ומדה כו'. וזהו למעלה עד כו' ולמטה כו', דאין הכוונה ענין מעלה ומטה, כ"א בחי' ההעלם והגילוי בהאור²⁵, דבעצמות הכל הוא בבחי' יכולת, דביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, ומזה הוא בהאור בחי' הגילוי וההתפשטות של האור, ובחי' ההעלם להיות כלול במאור כו'. ובד"כ הוא בחי' כח הבלי גבול ובחי' כח הגבול, דמבחי' הגילוי נמשך שיהי' בבחי' א"ס דוקא, ומבחי' ההעלם הוא שיהי' בבחי' גבול וצמצום כו', ולזאת, [מ]בחי' הגילוי הוא בחי' כח הבלי גבול, דבכל מקום יהי' הגילוי בבחי' א"ס להתפשטותו כו', ומבחי' ההעלם הוא בחי' כח הגבול, שתהי' ההמשכה בבחי' גבול ומדה

15) לעיל ע' רכו ואילך. ע' רמא ואילך.

16) לעיל ע' רמג.

17) ירמי' לב, יז.

18) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תקלד ואילך.

ע' תקמב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ד ע' אישנט ואילך. אוה"ת קרח ע' תשיח ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שדמ. תרס"ט ע' קצג ואילך. ועוד.

19) ראה תענית ז, א. וראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוטש שבהערה 1.

20) ראה תו"א נח ט, ג. לקו"ת ואתחנן יג, ריש ע"ג. סידור עם דא"ח סא, ד. סה"מ תרכ"ז ע' רמט ואילך. ע' רסג. תרכ"ט

ע' רכו ואילך. המשך מים רבים תרל"ו ס"ע עה ואילך. סה"מ תרע"ח ע' צג. ובכ"מ.

21) פ' ראה יב, כג.

22) ראה תקי"ז סוף תיקון נו. זהר חדש יתרו לד, סע"ג. וראה בכל הבא לקמן ספר הערכים ח"ב"ד כרך ז ערך אוא"ס (ד) – קויון שבו (ע' שסד ואילך).

23) תקי"ז תני"ז (צא, ב).

24) לעיל ע' ריט.

25) ראה רד"ה ויולך ה' את הים תשכ"ו (תורת מנחם – ספר המאמרים בבתי לגני ח"ב ע' תקמד ואילך).

אלקים, מל' עורות עבודים⁹⁴, דעיבוד העור הוא שמתקנו, כך העור הו"ע כתנות עור דק"נ⁹⁵, ששרשו משם אלקים כו', ומשם נמשכים כל התאוות ותענוגים כו', ועובד אלקים לתקן ההסתר כו', ועי"ז נמשך תוס' אור, ע"י עצם התיקון, שמאיר עי"ז גילוי אור עליון, וגם שע"יז יאיר לו ביותר גילוי שם הוי' כו' כנ"ל. וזהו"ע יעקב עבדי, היינו בחי' עובד אלקים, לתקן ההסתר דשם אלקים שיהי' גילוי שם הוי' כו'.

אבל ישראל הוא ע"ש כי שרית עם אלקים⁹⁶, שמושל ושולט על שם אלקים, והיינו שאין השם אלקים מעלים ומסתיר, והוא בחי' גילוי הוי' בלי שום הסתר כלל כו'. והגם דיעקב ממשך ג"כ גילוי שם הוי' כנ"ל, הנה זהו ע"י העבודה בשם אלקים, לתקן את ההעלם, ועי"ז דוקא נמשך גילוי שם הוי'. וגם כמשנת"ל בענין אתהפכא חשוכא לנהורא, שאחר הבירור ותיקון ה"ה יודע את הוי' מההעלמות וההסתרים גופא כו', הרי מ"מ זהו ע"י ההסתר דשם אלקים, והיינו שהוא מלוכב בהעולם ובמצאיות היש שנתהווה משם אלקים, ובהם וע"י הוא יודע את הוי', שמאיר לו הגילוי דשם הוי'. ועם היות שע"יז הוא יודע את הוי' במוחש, ונקלט בבחי' פנימיות מאד, מ"מ, מאחר שהידיעה היא ע"י ההעלם דשם אלקים, אין זה גילוי הוי' ממש כמו שהוא (ואמיתית העילוי במדרי' יעקב עבדי הוא כאשר ההעלם דשם אלקים עצמו מאיר בגילוי כו' (וכענין ויהי הענן והחשך ויאיר כו'⁹⁷, שהענן והחשך עצמו מאיר כו', וכמ"ש במ"א⁹⁸), וכידוע דשרש התהוות היש ושרש כל ההעלמות הן מבחי' העלם העצמי דא"ס כו'⁹⁹, שזהו באמת גילוי אור עליון באין ערוך לגבי גילוי שם הוי' כו'. וזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד, שההעלם בעצמו יאיר כו'. והיינו ע"י העבודה עכשיו דבחי' יעקב עבדי, בבחי' בירור וביטול היש כו', וכמשי"ת¹⁰⁰. אבל אמיתית גילוי זה יהי' בגמר הבירורים, ומעין זה מאיר גם עכשיו לנשמות הגבוהות אשר הגיעו למדרי' עולמך תראה בחיך כו'¹⁰¹, וכמ"ש במ"א¹⁰² בענין שהאבות היו טפלים כו'¹⁰³. אבל גילוי שם הוי' שמאיר ע"י שם אלקים, גם ע"י הבירור ותיקון דשם אלקים, אין זה ממש אמיתית הגילוי דשם הוי' כו'. אבל בחי' ישראל, שהוא גילוי שם הוי', היינו גילוי בחי' שם הוי' ממש, שאין השם אלקים והעולם מסתיר כלל כו'. וכמו שמצד שם הוי' עצמו לא הי' אפשר להיות התהוות העולם, כמו"כ לאחר שנתהווה, הנה לגבי שם הוי' הוא בטל בתכלית ואינו מעלים כלל כו'. ועי"ז¹⁰⁴ כמו בביהמ"ק שהי' גילוי שם הוי', וכמ"ש¹⁰⁵ אכן יש הוי' במקום הזה כו', הרי הי' המקום בטל בתכלית, שהרי מקום הארון אינו מן המדה¹⁰⁶, והגם שהארון הי' מחזיק אמתיים וחצי¹⁰⁷, עכ"ז עשרים אמה דקדה"ק

94) ראה בכורות כט, ב (במשנה). תו"א ויחי נא, ג. משפטים עו, א. לקו"ת בלק עג, ד. פ' ראה כב, ב. שה"ש לה, ד. מד, א. ובכ"מ.

95) ע"פ בראשית ג, כא. וראה עץ חיים שמי"ב (שער דרושי כללות אבי"ע) פ"ג. תו"א בראשית ה, ב שם. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' נ. אוה"ת בראשית (כרך ב) תלה, ב. ספר החקירה להצ"צ סח, א ואילך.

96) וישלח לב, כט.

97) בשלח יד, כ.

98) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' קעו ואילך. ע' קעט ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' קסד ואילך. ע' קכו ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' סג. המשך תערי"ב ח"ב

ע' תתקמב ואילך. ועוד.

99) ראה גם פלח הרמון בראשית ב, ג.

100) לקמן ע' תג ואילך.

101) ראה ברכות יז, א. וראה לעיל ע' ט.

102) ראה לקו"ת שה"ש טו, ג. סה"מ תרנ"ב ע' פח. תרס"ד

ע' רב ואילך. ד"ה השמים כסאי תרס"ח (לקמן ע' תרצו).

103) ראה שמור"ר פ"א, א. תנחומא ר"פ שמות. פרשי" וירא

כא, יב. ועוד.

104) ראה גם סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תכה. תר"ס ע' קנ.

105) ויצא כה, טו.

106) מגילה י, ב.

107) ראה תרומה כה, י. ויקהל לו, א.

מציאות כו', נתגלה כח הגבול שבא"ס כו'. דהרי מבחי' א"ס הבל"ג, להיות שזהו התגלות מן העצמו, וה"ז בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, אא"ל מזה מציאו' היש כו', וע"כ, כשעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', וכמא' 35 שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', נתעלם בחי' כח הבל"ג, ונתגלה בחי' כח הגבול, שמזה הוא התהוות העולמו' כו'.

והגם דכח הגבול הוא ג"כ כח העצמו', וכמו"כ כח הבל"ג אינו עצמו' ממש, שהרי עצמו' הוא למע' מבחי' גבול ומבחי' בל"ג, ושניהם שוין לגבי' כו', מ"מ, כשעלה ברצונו שיהי' התגלו' מן העצמו', הנה ההתגלות הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו'. ולכן, מבחי' כח הבל"ג אנו יודעים מציאו' העצמו', להיות שהוא בחי' התגלו' העצמות שמצד העצמות כו', וכמשנת"ל פרק קכ"ח³⁶, אנו יודעים מזה מציאו' העצמו' כו', משא"כ מבחי' כח הגבול, לא היינו יודעים גם מציאו' העצמו' כו'.

והגם דלכאו' גם מכח הגבול היינו יודעים מציאות העצמות, שה"ז מן העצמו' כו', ועוד זאת, דמזה דוקא אנו יודעים את כח העצמות כו', וכנודע³⁷ דכח העצמו' הוא בכח הגבול יותר מבכח הבל"ג כו', וכמ"ש במ"א³⁸, דרשימו הוא מבחי' עצמות א"ס בבחי' פנימיות יותר, וכמו עד"מ³⁹ הזריקה שהיא בכח דוקא, ובעצם היד, לא ע"י האצבעות כו'⁴⁰, וזהו נטל צרורות וזרקן כו'⁴¹. וכן בהתהוות היש דוקא נראה כח העצמות, דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו'⁴² (ובאמת גם מכח הבל"ג אנו יודעים כח העצמו' כו', דזה שיהי' אור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג ממש, ה"ז רק בכח העצמו' כו', מ"מ, עיקר כח העצמו' הוא בכח הגבול כו', דגדול יותר כח העצמות בענין ההתהוות מבענין הגילוי, והראי', דענין ההתהוות לא יש בחיק הנבראים, משא"כ ענין הגילויים כמו העצם, יש גם בנבראים. רק שהגילויים בנבראים הוא בבחי' גבול, מפני שגם העצם הוא בבחי' גבול כו', ויש ג"כ גילויים בבחי' בל"ג, וכמו באהבה דככל מאדך⁴² (וידוע שזהו עיקר האלקות שבנש"י, וכמ"ש במ"א⁴³). וזהו לך ה' הגדולה⁴⁴ זו מעי'ב כו'⁴⁵, וכמ"ש במ"א⁴⁶ דבהתהוות בי"ע נראה יותר כח הא"ס מבהתהוות האצי' כו', ועמשית"ל⁴⁷ בענין אלקי ל' (כח).

הנה זהו כאשר נתגלה כח הבל"ג דוקא, והיינו, כשיש כח הבל"ג וכח הגבול, אנו יודעים מכח הגבול את כח העצמות כו', כי כח הבל"ג הוא בחי' גילוי, ומזה שאנ"ר⁴⁸ ויודעים היתרון וההתחדשות שבכח הגבול כו', הרי אנו יודעים בזה כח העצמו' כו'. אבל מכח הגבול לבד לא היינו יודעים כח העצמו', וגם לא מציאו' העצמו' כו', מפני שהוא בחי' העלם בעצם, ולא הי' כלל ענין הידיעה בעולם, וע"י גילוי העצמות שיש ענין הגילויים בעולם, אנו יודעים כח העצמות שבכח הגבול, וגם אנו יודעים להעריך כח

(35) שה"ש ה, טו. במדב"ר רפ"י.

(36) ע' שלו ואילך.

(37) ראה סה"מ תרס"ד ע' יב.

(38) ראה סה"מ תרס"א ע' קסו ואילך.

(39) ראה שער היחוד פ"ב (יב, ב). סה"מ תרס"א שם. עת"ר

ע' מג ואילך. וש"נ.

(40) ראה שער היחוד וסה"מ תרס"א שם.

(41) ראה לעיל פנ"ד (ח"א ע' קכח). וש"נ.

(42) ואתחנן ו, ה. וראה תו"א מקץ לט, ד.

(43) ראה סה"מ תרס"ט ע' ערב. לעיל פמ"ד. פס"ו. לקמן

פר"ג. פרנ"ד (ח"א ע' צט. ע' קסה. ח"ג ע' תרצג. ע' תשז).

(44) דברי הימים"א כט, יא.

(45) ברכות נח, טע"א.

(46) ראה ביאורי הוהר להצ"ח ח"א ס"ע ה.

(47) פש"י ואילך (ח"ג ע' תתסד ואילך).

(48) = שאנו רואים.

מ"מ נוספים מהיאיר נתיב

מ"מ שציין כ"ק אדמו"ר כביאור נוסף להמאמר

בהמשך לתורת הה"מ

- 41 יהל אור צה, ד
45 ד"ה וידבר וגו' וארא וד"ה בא אל פרעה העת"ר

בהמשך לתורת אדה"ז

- 62 הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח סעיף ד'

בהמשך לתורת אדהאמ"צ

- 63 ד"ה להבין ענין הצמצום תקס"ב

בהמשך לתורת הצ"צ

- 66 דרך מצותיך שורש מצות התפילה פרק לד - לה
71 לקו"ת פרשת נצבים (מט, ב)

סו

בהעלתך

לד"ה בהעלתך את הנרות

ונעורר על דברי הה"מ נ"ע באר"ת פ' בהעלותך ע"פ עשה לך ב' חצוצרות כסף. וז"ל פי' ב' חצי צורות ע"ד על דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (הג"ה עמ"ש בזה בתו"א ע"פ ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר עכ"ה) כי האדם הוא רק ד' מ' דבור מלכות. וכשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נקרא אדם (הג"ה ר"ל כי אדם פירושו א' דם עמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו סעי' ב' כי גם בתורה נאמר וזאת התורה אדם א' דם כו' ע"ש ובהביאור שם סעי' א' ענין שופך דם האדם באדם. ע' בלק"ת מהאריו"ל ע"פ זה בשם כנפי יונה ובכוונות עשר מכות. אזי אינו אדם דקדושה כ"א אדם בליעל. במא"א א' ל"ב. או כקוף בפני אדם ע"ד שאמרו פ' בראשית עפמ"ש ויולד בדמותו בצלמו שמקודם היו כקופין כו' ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון סעיף א' ענין מ"ד ימי הספירה משש"פ עד שבועות היא דם נעכר ונעשה חלב וא"כ שבועות נעשה אדם א' דם. וע' פע"ח שער ספירת העומר פ"ד מענין א' דם. ובמא"א ד' ט"ז. ויש להעיר עוד ממ"ש בלק"ת פינחס בד"ה קדש ישראל בענין לא תאכלו על הדם ובביכעל פערטיל דסמיליאן דס"ט ע"ב פי' כשהנפש היא עדיין על הדם ולא בתוכו שלא נתלבשה להיות א' בביטול הנפש התחתון. ור"ל הנה"ב שבדם היא הנפש התחתון ובק"ש באמרו בכל נפשך שמוסר הרצון הגשמי של נה"ב נעשה אדם א' דם. פי' שהאל"ף מתלבש בדם. אל"ף היינו הנה"א ע"ד מופלא סמוך לאיש ועמ"ש בד"ה מראיהם ומעשיהם בענין נוצר חסד לאלפים ובביאור ע"פ ויקרא דתקס"ו פי' אדמו"ר אדם ה"ע אל"ף דבור ומעשה שהם ג' בחי' ב"ע ולפי שו"א דאצילות יורד בבי"ע לברר בימי החול ע"כ נק' אדם משא"כ בהיותו באצילות הוא בחי' כי לא אדם הוא כו' ועמ"ש ע"פ כמים הפנים כו' לב האדם כו' ועמ"ש עוד מענין הדם שרומז לל"ת בד"ה אלה פקודי בענין הדפך ובהביאור שם שהדם מבינה והדפך מאבא וזהו א' דם ע"ש עכ"ה).

ב) והקב"ה עשה כמה צמצומים (ע' בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה) דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו (הג"ה ור"ל כי בא"ס נאמר כי לא אדם הוא וא"כ זה שיקרא כביכול אדם עד שיהי' אחדות עם האדם והיינו ע"י התלבשותו בע"ס ג' קוין ציור אדם עמ"ש בד"ה זכור ושמור ובד"ה טוב לחסות בה' מבטוח באדם ובענין ג' בחי' אדם היינו דרך כלל מודומ"ע א' ד' מ"ס. זהו ע"י צמצומים. ועמ"ש בד"ה אתם נצבים סעי' ה' גבי והוא ית' השפיל א"ע כו'. ועמ"ש בביאור כי כארץ תוציא צמחה בסופו בענין לעברך בברית. ומ"ש בענין הכרובים בד"ה מי יתנך עכ"ה). והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיות (עמ"ש סד"ה ראשי המטות) עד שיעלה דרך כל העולמות (עמ"ש בד"ה האזינו בענין והרוח תשוב) ויהי' אחדות עם הקב"ה (שיהי' בבחי' למען חייך באג"ה ססי' ד'

ובד"ה והקרבתם אשה עולה. כמו האדם עם חיות עצמו ממש. א"נ ע"ד מ"ש סד"ה ואשה כי תדור כמו אהבת האשה לאיש ברשפי אש שהוא ג"כ תרי פלגי גופא) עד שיבוטל במציאות ואז יקרא אדם (עמ"ש בד"ה אדם כי יהי בעור בשרו ובזח"ב צ"ד סע"ב). ועמ"ש בד"ה תקעו השני ס"ג והנה כו' צריך העליון לירד כו' והתחתון צריך לעלות כו' ע"ש). וזהו ועל דמות הכסא שהוא יתברך מכוסה שם (הג"ה בלקו"ת סוף שה"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשי' פי' כי הפרסא שבין אצילות לבריאה הוא הנק' כסאי וז"ש כאן שהוא יתברך מכוסה שם כי הפרסא הוא עדי"מ המשל שמכסה ומסתיר על השכל שבתוכו כנוצר בד"ה והבדילה הפרכת. ובביאור ויקרא תקס"ז פי' שלכן נק' בורא חשך שעולם הבריאה נק' חשך שאין אור א"ס מושג שם כמו באצילות והיינו מחמת הפרסא הנ"ל. והנה אין ערוך מדות דבי"ע לגבי מדות דאצילות כמש"ש בלק"ת ע"כ זה שיהי' נק' אדם הוא ע"י הפרסא הנ"ל ולכן על דמות הכסא דוקא דמות כמראה אדם. וע"ש פי' השמים כסאי שכסא הנ"ל נמשך מהכתר הנק' שמים והוא נמשך ע"י תשובה. ויש להעיר מזה לענין בכסא ליום חגיגו דפי' בזח"ג שופטים ער"ה א' דסליקת לההוא אתר דאתמר ביה במכוסה ממך כו' ושם פי' היינו כתר. וי"ל כסא היכל קדה"ק כו'. ואע"ג דענין ועל דמות הכסא לפי' הה"מ שייך לחצוצרות חצי צורות. וענין בכסא ליום חגיגו נאמר שופר. מ"מ הרי בבהמ"ק הי' בר"ה ג"כ חצוצרות עכ"ה) ע"ד וענן ואש מתלקחת (הג"ה ענין הענן למעלה הוא ג"כ בחי' חשמל ופרסא הנ"ל כמ"ש במ"א ע"פ את קשתי נתתי בענן ומה נמשך ואש הם השרפים דבריאה הנק' לאשי עכ"ה) וענן פי' מקודם החשכות שורה באדם שאינו יכול להתפלל בהתלהבות ואח"כ ואש מתלקחת שבא להתלהבות (הג"ה עין בד"ה לכן אמור לבני' בפ' וארא בענין עיבור ולידה שיש בהמדות וזהו ענין וענן ואש. ועמ"ש סד"ה ויקרא בלק"ת ר"פ ויקרא בפ"י ולא יכול משה לבוא כו' כי שכן עליו הענן עכ"ה). וזהו דמות הכסא שהוא יתברך מכוסה כמו מראה אדם כמו שנתעורר בו כך נתעורר אצלו יתברך אם נתעורר בצדיק אהבה נתעורר למעלה אהבה וכן בכל המדות (הג"ה עמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי בפ"י ה' צלך שהוא כמו הצל שלך שכמו שהאדם מעורר בנפשו כך מתעורר אצדל"ע למעלה וזהו ענין נר הוי' נשמת אדם שע"י נשמת אדם בחי' רצוא ושוב מתעורר נר וגילוי שם הוי' וע' בזח"ב תצוה קפ"ד בענין כמראה אבן ספיר דמות כסא שג"כ הפי' כנ"ל. ולהעיר מענין צדיק מושל ביראת אלקים וכמ"ש ותגזר אומר ויקם ועזח"ב צ"ד סע"ב כנ"ל. ואפ"ל עוד היות ידוע ענין אורות וכלים שהאור מצד עצמו הוא בלי מה בלי מהות וע"י הכלי נעשה תואר ותמונה בהאור ואזי נק' אור החדס כו'. והנה כלים דאצילות נעשים אורות לבני"ע. א"כ כמו שאורות דאצילות נק' בלי מה לגבי הכלים עד"ז הכלים דאצילות נק' בלי מה לגבי בני"ע. והנה נש"י הנק' אדם בני"ע ע"כ הם עושים תמונה באור האצילות שבבני"ע להיות כפי הכלים שלהם ולכן אם נתעורר בצדיק אהבה שהוא כלים דבני"ע נתעורר למעלה כן באצילות שבבני"ע.

ג) וזהו כשמביא א"ע בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות (הג"ה ע"ד מי לי בשמים ג"ע העליון כו' וכענין שרפים עומדים ממעל לו עכ"ה)

ויהי' אחדות עמו ית' (עמ"ש בד"ה שימני כחותם בענין כי עזה כמות אהבה כפרישותא דנפשא מן גופא) כמו שהוא ית' אינו חושב רק את האדם (ע"ד מחשבתן של ישראל קדמה לכ"ד ותכלית הבריאה דירה בתחתונים וע' בד"ה כי אברתם לא ידענו שע"ס דאצילות לא הוצרך רק בשביל ביי"ע) שכל מה שחושב אינו אלא בשביל האדם (ועמ"ש ע"פ רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' ומ"ש ע"ז ברבות תולדות פס"ה גבי ויהי כי זקן יצחק כו' כמ"כ להיפך האדם לא יהי' לו שום רצון רק רצון הבורא ית' כמ"ש בסש"ב פמ"ט בענין כמים הפנים כו') ע"ד כל העולם לא גברא אלא לצוות לזה כמ"ש כי זה כל האדם. וכל העולמות וכל המלאכים הם ברשות ותוא בהם כמלך בגדוד וכמ"ש דהע"ה וחסידך ירננו ואיתא בזהר ר"פ ויצא קמ"ח ב' לוייך ירננו מבע"ל. אך כמו שהוא רצה כך רצה הקב"ה ואפילו זוג האבות הוא תורה שלימה (עמ"ש בענין יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שהוא מפני שהיו בביטול וזהו ענין וישתחוו) ואלו נחסר ויבא גם אל רחל. ויאבה יעקב את רחל. היה הספר תורה פסולה שהכניסו הקדוש ברוך הוא בהם ואורייתא וקדשא בריך הוא חד. ואף על פי שהוא גשמיות גדולה נתענג הקדוש ב"ה בהם (והרמב"ם במ"ג ח"ג ביאר שכל עבודתם לא הי' רק להעמיד אומה שיקבלו אחדותו ואמונתו של הקב"ה ובוה א"ש מ"ש ואלו נחסר ויבא גם כו'). וזהו שתי חצוצרות כסף כי האדם הוא חצי צורה שהוא רק דם והיינו שהוא עד"מ כמו הכלי להאור שהכלי בלא האור אינו כלום ול' חצי צורה כי באדם נאמר וייצר כו' יוצרך ישראל וכן הגם כי הדם הוא הנפש זהו רק עד"מ נפש החיונית שהיא כלי לבד להשכל ונפש המדברת. כן ביי"ע בכלל נק' רק נפש. ואף ביי"ע דכללות א"ק נק' בריאה). ואל"ף לבד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה (עמ"ש בד"ה אני ישנה בפ"י כאלו עשאוני שעשיית הכלים דע"ס זהו כאלו עשאוני ממש כי עיי"ז נעשה התגלות שלימותו כו') וכשיתדבקו יחד נעשו צורה שלימה (ע"ד זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם וע' זח"ג ד"ז ע"ב שכ' מהו אחד כו' אח ז"א ד' מל' או דוקא הם אחד משא"כ בלא נוק' פלג גופא אקרי. י"ל שזה שיהי' גילוי אחדותו למטה היינו עיי' המל'. וזהו אשתו כגופו דמיא שהיא לגבי הדכר ז"א כגוף לנשמה. וזהו ענין אוצר ששמו גוף. וע' זח"א ויחי דרמ"ה סע"א. וגם כמ"ש ברע"מ ס"פ פינחס דרנ"ז ע"ב קדם דברא עלמא למאן אתקרי רחום וחנן כו' ושרש חיבור זה היינו כריתת ברית ב' חצאין ב' כתרין עיי' וא"א כמ"ש בענין לעברך בברית וזהו ג"כ ענין תאומתי כשני תאומים ולכן בכל צרתם לו צר). והנה שתי חצוצרות הם נו"ה כי נו"ה הם ב' פלגי גופא ולכן שניהם שם א' צבאות וזהו ענין משה ואהרן נו"ה דאבא ועמ"ש ע"פ ויצום כו' ועיין בפרדס שער מהות והנהגה פכ"ד שביאר הא דנו"ה תרי פלגי גופא כי שניהם עושים פעולה א' לענין היחוד שהם ב' ביעים המבשלים הזרע. ובאג"ה סי' ט"ו נתבאר ענינם שבהם ועל ידם ההשפעה גם איהו בנצח ואיהי בהוד לכן הם שתי חצוצרות העלאת מ"ן והמשכת מ"ד. עיין מזה בכיאוור דמחר חדש.

ד) ויש להעיר שלכן בארון הי' חצי אמה וכן בשאר כלי המקדש וביו"ט חלקהו חציו לה' וחציו לכם. וזהו ג"כ ענין תמים תהי' עם הוי'

אלקיך. י"ל פי' תמים כו' עם כו' היינו שיתדבקו יחד אז הוא אדם צורה שלימה תמים. משא"כ האדם בפ"ע אינו תמים רק חצי צורה כנ"ל. והנה ארו"ל בקהלת רבה ס"פ אין אדם שליט ברוח כבוד גדול חלק הקב"ה למשה שאמר לו עשה לך שתי חצוצרות ולא ליהושע כי משה נק' איש האלקים וארו"ל מחציו ולמטה איש מחציון ולמעלה אלקים ברבות פ' הברכה והיינו כי חצר הכבוד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון זהו ענין יהי רקיע כו' מבדיל כו' לכן מה שנק' משה איש ע"ד אשרי איש ירא את ה' זהו רק למטה מהפרסא אבל מהפרסא ולמעלה אינו איש כלל כ"א אלקים. וכן למעלה בוד"א שם מלובש יסוד אימא שבו התגלות עתיק כו'. א"כ עכ"פ ה' ודאי בחי' ב' חצי צורות מאחר שגם בו ממש מחציו ולמעלה כו'. ולכן ארו"ל ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי זה משה שבא לאלף דור. ברבות ויקרא פרשה ב'. כי כשהוא בבחי' ב' חצי צורות אז הוא דוקא אדם א' דם שאלופו של עולם מלובש בו וזהו ענין מחציו ולמעלה אלקים והיינו לפי שהי' נחננו מ"ה וזהו משה נתנבא בזה אסה"מ היינו יחוד זו"ג שמשא בסיהרא והיינו ג"כ ב' חצי צורות. וזהו עשה לך דוקא שתי חצוצרות. משא"כ ביהושע שהי' כפני לבנה ולא זכה לגילוי אסה"מ אין כאן גילוי חיבור ב' חצאי צורה ממש. שהוא כשז"א מאיר במל' והיו לאחדים ממש וכענין מ"ש ע"פ ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו שהם זו"ג ושמו להם ראש אחד כתר א' לשניהם אלא זכה רק לגילוי המל' בחי' לבנה. וע' תוספת פ"ג דמנחות דכ"ח א' לתירוץ א' רק חצוצרות דמשה הי' של כסף אבל על השיר היו תוקעין בחצוצרות מקרני בהמה וכ"מ ס"פ במה מדליקין דל"ו ע"א וע' בתויר"ט סוף מסכת קנים מ"ש מהתוספת דזבחים דס"ח ע"א. ועיין בתוס' פ"ג דעכומ"ז דף מ"ז סע"א מזה. ואפ"ל כי של משה דוקא הי' מכסף כי כסף מורה על האהבה והתשוקה כמ"ש הה"מ ז"ל כאן. כסף לשון תאה שתהא אתה מתאוה להקב"ה והקב"ה יאהב אותך. עד"מ האב שאוהב את הבן והבן אוהב את האב שהם גוף א' שיש להם געגועים זע"ז. וכ"א בעצמו אינו בשלימות ואינו רק חצי צורה. ושניהם ביחד היו צורה שלימה והנמשל מובן עכ"ל. וזהו במשה דוקא משא"כ בשאר נביאים. ואפ"ל דחצוצרות כסף הם זו"ג דאצילות ושאר חצוצרות מקרני בהמה הם בוו"ג דבי"ע א"נ חצוצרות כסף נו"ה דאבא כמ"ש במא"א ח' ג'. וחצוצרות דקרני בהמה הם בנו"ה דוו"ג כו'. ובמל"מ פ"ג מה' כלי המקדש דין ה' העלה דהרמב"ם ס"ל כאותו תירוץ שבתוס' דחצוצרות של כהנים היו משל כסף ושל לויים מקרני בהמה והיינו כי כהנים הם חסד וזהו ע"ד וחסידיך ירננו שבזהר ר"פ ויצא שהוא למעלה מבחי' שיר הלויים כמ"ש במ"א.

(3) רשימות הצ"צ לתהלים קאפי צת. ז (ע' שנו ואילך).

(ובעבודה הו"ע אהבה בתענוגים, מה שעצם נפשו מתענג על עצם אלקות, למעלה מבחי העונג דנקודת המושכל הנ"ל).

תד) ובכ"ז יובן ענין התחברות שרש הנשמה עם הנשמה שבגוף כו'. דהנה, הנשמה המלוכשת בגוף הוא בחי' נר"ן דנשמה, היא בחי' השגה כו', אמנם בחי' פנימי' המוחין, וכ"ש בחי' הכוונה פנימי' שבמות, זהו שרש ומקור הנשמה, שהרי מדרי' אלו זהו בנשמות דאצי' כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ט⁸⁶, דפנימי' המוחין זהו בנשמות דאצי' שבבי"ע, והכוונה פנימי' הנ"ל פ' ת"ג⁸⁷, זהו בנשמות דאצי' ממש כו', וכן בכל נשמה הוא בחי' אצי' שבה, בחי' מקיף דחי' כו'. ומ"מ ה"ז בא כפי חוש הנשמה שבגוף, דהיינו בנקודת ההשכלה דוקא, לא בבחי' ראי' דחכ', כ"א בהשכלי דחכ', וגם בבחי' ידיעה מהפרטי', שזהו כמו השגה כו', וזהו התפעלות הנפש בגוף נקודת המושכל, דזהו דוקא כאשר נקודת ההשכלה אצלו לא בבחי' נקודה כללי' לבד, כ"א שנגרש בה גם הפרטי', דהיינו ידיעת הענין מהפרטים קודם שבא לידי השגה (והוא שהנקודה גופא היא אצלו בהתרחבות כו'), כי, כאשר נקודת ההשכלה היא בבחי' כללי', ה"ז רק התבוננו' כללי', וידוע שאין זה התבוננות אמיתי' כו', אבל הכוונה פנימי' שבמוח הוא למע' מהתבוננות פרטי', כי א"צ להפרטים, דבנקודת ההשכלה ה"ה יודע את הפרטים, וה"ז כמו השגה, ולמעלה מזה כו' (וגם בחי' יחידה שבאה בבחי' הדביקות בענין אלקי ששומע גם שאינו מבין כו'), ה"ז מה ששרש ומקור הנשמה מאירה בהנשמה המלוכשת בגוף כו'. וי"ל שזה בא לאחר שמגיעים לבחי' שרש ומקור הנשמה, והיינו בהסולם דתפלה, דראשו מגיע השמימה⁸⁸, שבא לבחי' רעו"ד כו', אז ביכולתו לבא למדרי' זו, שתהי' עבודתו בבחי' פנימי' המוחין (בבחי' רוח רעש ואש פנימי ועצמי בלתי מורגש וניכר כו') ובבחי' כוונה פנימי' שבמוח כו', וגם זאת שיהי' לו תענוג עצמי באלקו' (א עצם גישמאק אין אלקות) גם שאינו מבין ומשיג כלל כו'.

וז"ע אדם, א' דם⁸⁹, דא' הוא בחי' א"ס, אלופו ש"ע⁹⁰, היינו בחי' א"ס שבנפש, שזהו שרש ומקור הנשמה כו', ובא בבחי' דם, שזהו הנשמה המלוכשת בגוף כו', דדם הוא בחי' בינה, דאהי' בריבוע⁹¹ כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ח⁹² דמוח בינה מתפשט בחלל השמאלי שבלב כו' (ועמ"ש בלק"ת ד"ה לסוסתי ברכבי הא' ⁹³ דדם הו"ע האורות המתלבשים בכלים כו', וזהו בחי' בינה כו', וכמ"ש במ"א⁹⁴ דחכ' היא למעלה מהכלים, והיא מדרי' הד' שבאור כו'), והיינו הנשמה המלוכשת בגוף כו', וא' דם הוא התחברות שרש הנשמה שמאירה

(86) ע' אקיד.

(87) ע' אקיס ואילך.

(88) ויצא כה, יב. וראה זהר ח"א רטו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).

(89) ראה לעיל פשצ"א (ע' א"פז ואילך).

(90) = של עולם.

(91) דאהי' בריבועי: בגימטריא דם (ראה מבוא שערים

שער ה ח"ב פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ו. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער תג המצות פ"א. מאורי אור אות ד סעיף טז. לקו"ת פקודי ג, ד).

(92) ע' אקט ואילך.

(93) ראה לקו"ת שה"ש יא, ג.

(94) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ע' קצא ואילך.

ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' סד. אה"ת ענינים ע' צז. לעיל פק"כ. פרע"ט (ח"א ע' שטו. ח"ג ע' תשעה ואילך). ח"ו ע' וא'שב. ד"ה דודי לי ואני לו תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' קצב).

(*) = א, אה, אהי, אהיה.

בבחי' או"פ בנשמה המלוכשת בגוף כו'⁹⁵, והוא שהכחות פנימי' נעשים במדרי' נעלית ביותר, ע"י גילוי העצמות בהם, וכמו בכוונה פנימי' שבמוח ובתענוג עצמי שבמוחין כו', וזהו בחי' אדם כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש² וידבר אלקים כו' ויאמר אליו אני הוי'. דהנה, הוי' ואלקים זהו אצי' ובי"ע, וכנודע⁹⁶ דעולמות בי"ע הן ש' אלקי', וכמ"ש¹⁷ בראשית ברא אלקים כו', ואצי' הוא ש' הוי' כו'⁹⁷. ותכלית הכוונה הוא שיהי' חבור הוי' ואלקים, דהיינו שהש' הוי' יאיר בגילוי בש' אלקי', והוא התחברות האצי' עם בי"ע כו'. וזהו ע"י התורה, כדאי' במד"ר⁹⁸ ע"פ⁹⁹ כל אשר חפץ ה' עשה, משל למלך שגזר שבני רומי לא ירדו לסוריא, ובני סוריא לא יעלו לרומי, עמד וביטל הגזירה, כך מתחלה השמים שמים לה' והארץ כו'¹⁰⁰, עמד וביטל הגזירה, ואני המתחיל, וירד ה' על ה"ס¹⁰¹, ומשה עלה כו'¹⁰², וזהו שע"י נעשה התחברות אצי' עם בי"ע, והוא שבי"ע יהי' כמו אצי' כו'. וזהו שהמשיך משה, שהכלים דבי"ע יהיו בבחי' איהו וגרמוהי חד¹⁰³ כמו הכלים דאצי' כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה בעצם היום הזה יצאו כו'¹⁰⁴. וזהו שהודיע למשה באומרו וידבר אלקי' אל משה כו' אני הוי', דהכוונה הוא שהוי' יאיר בש' אלקי', ויהי' האלקי' כמו הוי' כו', ולזה צריכים הקדמת יצי"מ כו', וזהו ג"כ לכן אמור אל בני' אני הוי'¹⁰, להיות גילוי ש' הוי' כו'. וזהו וארא אל אברהם כו' ושמי ה' לא נודעתי להם², דמ"ש ש' הוי' אצל האבות, זהו בחי' אצי' שבבי"ע, לא בחי' אצי' ממש כו', וגם מה שהאבות המשיכו מבחי' אצי' לבי"ע, וכמשנת¹⁰⁵ דהמשכת האבות הי' מאצי' (שמלאו החסרון דבחי' מל' כו', כמשנת¹⁰⁶ באורך¹⁰⁶), לא הי' באופן כזה שבי"ע יהי' כמו אצי' כו'. וזהו דאברהם אברהם¹⁰⁷ פסיק טעמא בגווייהו¹⁰⁸, דנשמת אברהם בברי' אינה כמו באצי', וזהו דברי' אינו כמו האצי' כו', והיינו לפי שלא המשיכו מבחי' עצמות האצי', רק מבחי' בי"ע שבאצי' כו'. אבל משה משה¹⁰⁹ לא פסיק טעמא בגווייהו¹⁰⁸, מפני שהמשיך מבחי' עצמות אצי' בבי"ע, להיות בי"ע כמו אצי' כו'. וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', שאין זה שהודיע לו את השם הוי', שזהו הי' כבר ידוע למשה ולישראל, רק הודיע לו דתכלית הכוונה הוא להיות התחברות ש' הוי' עם שם אלקים, דהיינו שאלקים יהי' כמו הוי' כו'. דכנפש הוא התחברות הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה כו'.

קיצור. וזהו התחברות שרש הנשמה עם הנשמה שבגוף, דפנימיות המוחין הי' ג"כ למעלה מהארת הנשמה המלוכשת בגוף, וכ"ש הכוונה פנימיות, שזהו אצי'

(95) ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' רפח ואילך.
 (96) ראה סה"מ תרנ"ט ע' מ. וש"נ. לעיל פק"ע (ח"ב ע' תע). וש"נ.
 (97) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות) למהרח"ו פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א"ב.
 (98) שמו"ר פ"ב, ג.
 (99) תהלים קלה, ו.
 (100) שם קטו, טז.
 (101) יתרו יט, כ.
 (102) שם, ג.
 (103) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
 (104) בא סב, ב ואילך.
 (105) פק"ל ואילך. פקמ"ג ואילך. פקנ"ב (ח"ב ע' שמב ואילך. ע' שעו ואילך. ע' תז).
 (106) פקמ"ג ואילך. פקנ"ב ואילך (ח"ב ע' שעו ואילך. ע' תז ואילך).
 (107) וירא כב, יא.
 (108) זח"ג (אד"ר) קלח, א. וראה תו"א משפטים עה, ג. עו, ג.
 (109) שמות ג, ד.

שבנשמה, בחי' חי' ויחידה, בחי' עצם הנשמה. ומ"מ, הכוונה פנימיות היא בבחי' שכלי, וגם בחי' יחידה הנ"ל הוא בבחי' חוש השכל והחכ' (וי"ל שזהו מה שעצם הנפש הוא בחי' חכ', וכמשנת"ל פ' ר"ג¹¹⁰), וז"ע ההתחברות. וי"ל שכ"ז בא אחר בחי' רעו"ד. וז"ע א' דם, דם בחי' חיצונית בינה, והיא הארת הנשמה שבגוף, וא' הוא בחי' א"ס שבנשמה, שכשמתחברים זהו בחי' אדם. ובזה יובן מ"ש וידבר אלקים כו' אני הוי', התחברות הוי' באלקים, גילוי בחי' אצי' בכי"ע, דהיינו התחברות שרש הנשמה והנשמה שבגוף.

בס"ד. ש"פ בא, העת"ר

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו כו², ומשמע דכי אני הכבדתי את לבו ה"ז נתינת טעם על מ"ש בא אל פרעה, וצ"ל מהו הנתינת טעם בזה. ובזוהר³ דל"ד ע"א א', לך אל פרעה מיבעי לי, מהו בא, דאעיל לי אידרין בתר אידרין לגבא תנינא חדא עילאה תקיפא דכמה דרגין משתלשלין מיני כו'. וצ"ל מה"ע בא אל פרעה לגבי תנינא חדא עילאה כו', ומהו דאעיל לי אידרין בתר אידרין כו'. ולהבין זה ילה"ק משנתל"ד⁴ דאדם הוא א' דם⁵, ובכללות הוא הנה"א והנה"ב, דנה"ב נק' דם, דכי הדם הוא הנפש⁶, ונה"א נק' א', להיותו אלקות, והוא חלק הקב"ה כו', וההתחברות דא' דם הו"ע שלום בפמשמ"ט⁷, דהנה"ב מתחבר עם הנה"א ונעשה כלי לאלקו' כו'. ובנשמה גופא ענין א' דם הוא⁸, הנשמה המלוכשת בגוף, שזוהו מבחי' מוח בינה המתפשט בחה"ש⁹ שבלב המלא דם¹⁰, והו"ע אהי' בריבוע¹¹ בגימט' דם כו'¹², וא' הוא שרש הנשמה, שזוהו בחי' א"ס שבנשמה, וההתחברות הוא שתתחבר הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה, שנעשה עילוי בהנשמה שבגוף מבחי' שרש הנשמה, והיינו שהכחות פנימי' נעשים בעילוי יותר ע"י גילוי העצמות בהם כו'.

(תה) **והנה** אופן ההתחברות דהא' עם הדם, שזוהו התחברות האדם עם אלקות, ביאר¹³ באו"ת¹⁴) והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו (דבכדי¹⁵ שהאדם למטה יהי' ביכולתו לקבל את האור אלקי, צ"ל כמה צמצומים דרך כמה עולמות כו'.

והענין הוא, כמשנתל"ל פ' שפ"ד¹⁶, דהאוא"ס שלפני הצמצום, הגם שהוא בבחי' שייכות אל העולמות, מ"מ אינו בערך העולמות שיהי' בהם בבחי' אור וחיות פנימי, כ"א ע"י הצמצום שהי' באוא"ס, ונמשך קו דק וקצר¹⁷ שהוא בבחי' או"פ כו'. אמנם, מ"ש שלא

שם]. תו"א בראשית ז, ד (ועם הגהות – אוה"ת שם ח"ו תרנות, א). לקו"ת שה"ש לא, א.
(11) א, אה, אהי, אהיה (ראה מקומות שצויינו בהערה הבאה).

(12) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ו. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. מאורי אור אות ד סעיף טו. לקו"ת פקודי ז, ד.

(13) ביאר באו"ת: אור תורה להרב המגיד סימן קלד. ראה לעיל פשפ"ד (ע' א"סו) הערה 74.

(14) כאן הוא סיום החצו"ג שתחילתו לעיל פשצ"א (ע' א'פז).

(15) סיום החצו"ג – בהתחלת פרק הבא.

(16) ע' א"סט.

(17) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(1) להתחלת וסיום המאמר – ראה אוה"ת בא ח"ז ע' בתריא. ריש וסוף ד"ה ויאמר גו' בא אל פרעה תר"ל, תרמ"ב, תרס"ח (סה"מ תר"ל ע' סו. ע' עד. תרמ"ב ע' קט ואילך. ע' קלו ואילך. תרס"ח ע' פא. ע' פט ואילך).

(2) בא י, א.

(3) ובזוהר: ח"ב.

(4) פשצ"א ואילך (ע' א'פז ואילך).

(5) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א.

(6) פ' ראה יב, כג.

(7) = בפמליא של מטה.

(8) ראה לעיל פת"ד (ע' א'קכב).

(9) = בחלל השמאלי.

(10) ראה זח"ב קז, ב. עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ד. ראשית חכמה שער היראה פ"ג. שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן צב. תניא פרק ט [ובמ"מ הגהות והערות קצרות לתניא

יכול לסבול את בהירתו, הכוונה היא גם על האו"פ, היינו אור הקו, שאין האדם יכול לקבל את האור והגילוי, מצד עוצם הבהירות כו, וצ"ל כמה צמצומים בהאו"פ, והוא צמצום דא"ק וצמצום הדיקנא, וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה. והצמצומים צ"ל דרך העולמו' דוקא, שבזה מתעלם האור כו, דהרי הצמצום הראשון זהו רק שהי' הצמצום באוא"ס ב"ה, ונמשך אור הקו בבחי' גילוי ממש, ולא הי' בזה התעלמות האור כו, והגם שהצמצום גופא הוא סילוק והעלם האור כו, הנה זהו בהאו"ס גופא שנתעלם האור, וההתעלמו' הוא שמתעלם בעצמות האור, לא שנתעלם באיזה דבר, כ"א מה שנתעלם במקורו כו, ואח"כ כשנמשך הקו, הי"ז גילוי אור בלי התעלמות כו. והגם שנכלל האור תחלה בנקודת הרשימו, שהיא נקודה העלמית כו, וידוע דרשימו הו"ע האותיות כו¹⁸, מ"מ, זהו האותיות דאוא"ס שלפני הצמצום כו, וכמא"י¹⁹ גליף גליפו בטה"ע²⁰, שגם לפני הצמצום היו אותי' אלו, ונתגלו ע"י הצמצום כו. ועם היות שע"י הצמצום נעשו בבחי' מציאות אותיות כו, דקודם הצמצום לא היו בבחי' מציאות כלל, וע"י הצמצום נעשו בבחי' מציאות כו, וכמ"ש במ"א²¹, מ"מ, הרי אין זה התהוות דבר, וכמ"ש במ"א²² שזהו רק מה שנתגלה בחי' המציאות כו, שע"י העלם האור נתגלה בחי' המציאות כו. ולהיות שזהו האותיות דלפני הצמצום, ע"כ מה שנכלל האור בנקודת הרשימו, אין זה העלם עדיין כו. וגם מה שנמשך בבחי' קו, שזהו כדוגמת ההמשכה דרך שערות כו, וכמ"ש בזהר²³ האי חוטא כו' אקרי מזל כו, הרי כ"ז הוא כמו שנמשך מלמעלה מאוא"ס שלפני הצמצום, רק להיות שההמשכה היא דרך דילוג הצמצום, הי"ז כמו המשכה דרך שערות כו, וכמו השערות שהן דרך הפסק הגולגולת, כמו"כ הקו שנמשך דרך דילוג הצמצום, הי"ז כמו המשכה דשערות כו' (ובאמת לגבי אוא"ס הי"ז ג"כ התעלמות, אבל להיות שאין זה בבחי' התהוות דבר, הרי האור מאיר בגילוי ממש כו). אבל כשנתהווה בחי' א"ק, שזהו בחי' התהוות דבר כו, ונק' בריאה דכללות כו, הי"ז בחי' העלם הראשון שהאור הקו מתעלם בו כו. שזהו כל ענין התהוות העולמות, בשביל שיתעלם האור כו, שהרי תכלית הכוונה הוא שיהי' בחי' אור וגילוי כו, רק בכדי שיהי' האור בבחי' גילוי, היינו שיהי' באפשר לקבל את האור, ע"ז הוא התהוות העולמות בבחי' מציאות, והו"ע התהוות הכלים כו, בכדי שיתעלם האור, ויהי' באפשר לקבל כו' (וע"ד מ"ש במ"א²⁴ בענין וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו²⁵, דלכאור' למה צריכים לעשי', מאחר דוברכך ה' אלקיך כו, והענין הוא, דצריכים לבוש העשי' בכדי שיהי' החיות באופן כזה שיהי' בבחי' חיות אל האדם כו, דבלא לבושים, יהי' חיות רוחני, וכמו מזון המלאכים, שהוא ג"כ מזון, אבל אינו בערך האדם להיות מזון אליו, וע"ז צריכים לבושי העשי' כו, דבאמת ברכת ה' היא תעשיר²⁶, והעשי' היא רק כלי לבד, רק שע"י הכלי עי"ז נעשה האור באופן כזה שיהי'

(22) ראה סה"מ תרס"ד שם. המשך תרס"ו ע' ער.

(23) ח"ג קלד, א (אד"ר).

(24) פ' ראה טו, יח.

(25) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח

ואילך. סהמ"צ להצ"צ קו, א ואילך. קונטרס ומעין מאמר יז

ואילך. סה"מ עת"ד ע' קג ואילך. לעיל פפ"ז (ח"א ע' רכה).

(26) משלי י, כב.

(18) ראה לקו"ת בהר מג, ב ואילך. הוספות לויקרא נא.

סע"ב.

(19) זהר ח"א טו, א.

(20) = בטהירו עילאה.

(21) ראה סה"מ תרנ"ט ע' נו. ע' נט. תרס"ד ע' יא. תרס"ה

ע' קסו. המשך תרס"ו ע' תרלט. סה"מ תרס"ח ע' כו. עזר"ת ע'

יז. לעיל פ"א (ח"א ע' כג). וש"נ.

בבחי' חיות אל האדם כו'. וזהו ג"כ ענין התהוות העולמות, שנתעלם בהם האור שיהי' בערך הנבראים שבהעולם כו').

וההעלם הראשון הוא בחי' א"ק כו'. וידוע²⁷ דא"ק הוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, וענין הממוצע דא"ק, נת"ל פ' קס"ה²⁸, שזהו שהוא ראשית ההתהוות, שהכל נתהווה בבחי' א"ק כו', ועם היות שזהו שאינם בו בבחי' מציאות כלל כו', וכמשנת"ל שם, מ"מ, מאחר שהכל נתהווה בזה, הרי התעלמות האור בא"ק הוא שיהי' בערך כל העולמות וההשתל' כו', דמאחר שכל העולמות נתהוו בא"ק, הרי בזה שאור הקו מתעלם בא"ק, ה"ז כללות התעלמות האור שיהי' בערך כל העולמו' וההשתל' כו'. ומ"מ, בא"ק הוא בבחי' העדר המציאות לגמרי, וע"כ בא"ק מאיר אור הקו בגילוי ממש כו'. ואח"כ בעקודים הוא התחלת הוויות הכלים כו' (ועמשנת"ל פ' קל"ב²⁹), ועם היותה בבחי' כלי א'³⁰, מ"מ, ה"ה בחי' כלי עכ"פ כו', וע"כ האור הוא בבחי' עשר אורות כו', והיינו שאינו בבחי' פשיטות לגמרי, ושייך בו עשר אורות כו', ועם היות שהן בעקודים בתכלית ההתכללות והאחדות, שהן עקודים בכלי אחד כו', מ"מ, ה"ה עשר אורות כו'. וכן מתעלם האור ממדרי' למדרי' דרך העולמות שנמשך כו', דבנקודים הן עשר אורות בעשר כלים כו'³¹, ועם היות שהאור לא הי' בהתלבשות בהכלים, מ"מ, ע"י אחיזת האור בהכלים הרי נעשה בבחי' מציאות כו' (וכמשנת"ל באורך³² בענין תהו ותקון כו'). וכאשר נשברו הכלים דתהו, הרי הכלים דתקון הן מה שנתבררו משברי הכלים דתהו כנודע³³, דכלים אלו הן בבחי' מציאות יותר כו', ואינו דומה להכלים שלמעלה מזה, שהן רק בבחי' אצי' מאוא"ס ב"ה בבחי' המשכה מלמע' כו', משא"כ כלים דתיקון שהן מבירורים דכלים דתהו, הגם שהבירור הי' בדרך מלמעלמ"ט, ע"י בחי' ש' מ"ה המברר כו', מ"מ, מאחר שהן מברורים דתהו, ה"ה בבחי' מציאו' יותר, והאור מתעלם בהם יותר כו'. וידוע שיש כמה עולמות למע' מאצי', וכמו בגולגלתא יתבין תליסר אלפין עלמין כו'³⁴, שבכ"ז האור מתעלם ממדרי' למדרי' כו'. וסוד הדיקנא, שהן בחי' שערות דמו"ס, שזהו בחי' ש' ב"ן דמו"ס המתברר מש' מ"ה שבו, והן הבירורים הנק' דורדי'³⁵ כו', וכמ"ש בבה"ז פ' נשא³⁶, וא"כ, אין זה כמו הקו, שנק' מזל, שזהו בבחי' המשכה מלמעלה, אבל מזלות דח"ס זהו מהבירורים כו', וא"כ מתעלם האור ביותר כו', עד שבא האור בע"ס דאצי', בבחי' ציור אדם בהתלבשו' אורות בכלים כו', דעיקר הכלים הן באצי', והאור בא בהם בבחי' התלבשו' ממש כו'. ואח"כ בסדר ההשתל' דעולמו' ב"ע, שבכל עולם ועולם מתעלם האור, עד שנעשה באופן כזה שהאדם יוכל לקבל את האור כו'. וז"ע הצמצום דרך כל העולמות שבהם מתעלם האור כו'. וי"ל ג"כ

33 ראה לקו"ת מטות פב, ג. סה"מ תרנ"ה ע' ל ואילך. תרפ"ט ע' פט ואילך.

34 ראה אדרא רבא בזח"ג קכח, ב: ,בגולגלתא יתבין תליסר (ס"א תריסר) אלפי ריבוא עלמין". וראה לקו"ת ברכה

צג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' נת. סה"מ תש"ג ע' 112. 35 ראה אדרא רבא שם.

36 ביאורי הוהר לאדמו"ר האמצעי קפד, סע"א ואילך.

27 ראה ביאורי הוהר להצ"צ ח"א ע' רנו ואילך. לעיל פסק"ד (ח"ב ע' תמח).

28 ח"ב ע' תנה.

29 שם ע' שמז ואילך.

30 ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. תו"א נח י, ג ואילך.

31 ראה עץ חיים שער יא (שער המלכים) פ"א.

32 פר"ל ואילך (ח"ג ע' תרמב ואילך).

דהכוונה במ"ש דרך כל העולמות הוא על המשכת האור דרך מסכים ופרסאות, שנק' ג"כ עלמין כו', וכמשי"ת³⁷.

וכ"ז הוא בכדי שיהי' בבחי' אחדות עם האדם, והיינו דבחי' א"ס אלופו ש"ע³⁸ יהי' בבחי' התלבשות פנימי בנשמות, דלולא זאת א"א שיתקבל האור בנשמות למטה, וע"ז היו הצמצומים דרך כל העולמות, בכדי שיהי' האור בבחי' התלבשות פנימי בנשמות, שז"ע בחי' אדם כו', וכמשנת"ל מפ' שצ"א ואילך³⁹.

והנה זהו בבחי' המשכת האור מלמעלה שבא בכמה צמצומים בכדי שיוכל להתקבל באדם כו'.

קיצור. והנה אופן ההתחברות, ביאר באו"ת והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות, והוא הצמצומים בהאו"פ, והוא דרך העולמות דוקא. דהנה, צמצום הראשון הוא התעלמות האור במקורו. והתעלמות הקו ברשימו, ה"ז בחי' האותיות שלפני הצמצום, ש"ע"י הצמצום נעשה בבחי' מציאות. והקו עצמו, עם היותו בבחי' שערות עד"מ, ה"ז המשכה מלמעלה. אבל העולמות הוא שנתהוו, והכוונה בהם להעלים האור, בכדי שיוכל להתקבל. וא"ק הוא העלם הראשון, ובא"ק נתהווה הכל, כמו"כ הוא כללות העלם הקו. ובעקודים הוא הוויות הכלי. ודיקנא הוא בחי' שערות ש"ע"י בירורים (לא כמו הקו). וכלים דאצ"י הוא מבירורי שבה"כ. ה"ז בחי' העלם האור. וכ"ז הוא בכדי שיהי' בבחי' או"פ בנש"י.

(תו) **אמנם** בכדי שהאדם יהי' כלי אל האור, עז"א⁴⁰ והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיים, עד שיעלה דרך כל העולמות (ענין⁴¹ הפרישות מכל הגשמיים, זהו תחלת העבודה, בכדי שיוכל להיות כלי לאור האלקי כו', כי כל איש אשר בו מום לא יקרב כו'⁴², והיינו חשכת וחומריות הגוף ונה"ב המונעים ומעכבים מלהתקרב אל אלקות כו', וצ"ל תחלת הכל לפרוש א"ע מעניני החומרי, וכמ"ש⁴³ שכחי עמך ובית אביך כו', והיא הכפי' בפועל לצאת מהרגילות שלו בחומרי' בכלל, שהרי האדם בתחלה הוא חומרי, כי הנה"ב הרי אקדמי' טענית'⁴⁴, שבא קודם לנה"א⁴⁵, וכנודע דהתגלות הנה"א הוא בהיותו בן י"ג שנה⁴⁶, וקודם לזה הוא בהעלם, והנה"ב הוא בהתגלות כו', וע"כ הוא חומרי, שמוטבע ומורגל בענינים החומרי' שלו, וע"כ צ"ל הכפי' בפועל, לצאת מהחומריות בכלל, או במי שהוא מורגל באיזה פרט ביותר, שמוכרח להיות העזיבה בזה, והיא ההגדרה שמגדיר א"ע בכח ועוז, גם כשאין עדיין גילוי אור בנפשו, הנה מי שמנדבו

(41) סיום החצ"ע – בסוף הפרק.

(42) אמור כא, יח.

(43) תהלים מה, יא.

(44) ראה זח"א קעט, סע"א ואילך.

(45) ראה סה"מ עת"ר ס"ע פז ואילך. קונטרס ומעין מאמר

יג פ"ב.

(46) ראה קה"ר ד, יג. נדרים לב, ב. ש"ע אדה"ז או"ח

מהד"ת סו"ד.

(37) פתי'. פת"ז. ד"ה וידבר גו' ויקחו לי (ע' א'קמב

ואילך. ע' א'קסא ואילך. ע' ותתעו ואילך). וראה ד"ה וידבר

גו' אחרי והמאמרים שלאחריו (ע' ותתקסג ואילך).

(38) = של עולם.

(39) ע' א'פז ואילך.

(40) ט"ז"א: = על זה אומר (באור תורה להרב המגיד

שבעה ע"ה 13). – כאן הוא סיום החצ"ע שתחילתו לעיל פת"ה

(ע' א'קכח).

לבו להתקרב לאלקות (דבאמת זהו חיוב על האדם להתקרב אל ה' ולאהבה אותו, וכמ"ש⁴⁷ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' ולאה' אותו כו'), צ"ל ראשית דבר ההגדרה בעניינים שמוטבע ומורגל בהם מצד חומריות הנה"ב, לפרוש מהעניינים אלו כו'. ועי"ז ויתאו המלך יפ"ך⁴⁸, בגילוי אור האהבה בתפלה כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה רני ושמחי האי⁴⁹, ואח"כ בסדר התפלה, הרי אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁵⁰, שהיא ההכנעה והשפלות⁵¹ והלב הנשבר, ע"י שהוא ממארי דחושבנא⁵² בפרטי מחדו"מ שלו ובפרטי נגיעי לבבו, כאו"א כפי אשר ידע בנפשו כו'⁵³, ושעי"ז נתרחק נפשו מאלקות כו', ואיך שרע ומר עזבו את ה' כו'⁵⁴. וידוע שלזה צ"ל הרגש האלקי, וכל מה שירגיש יותר את היוקר דאלקות, יהי' מרירות נפשו ביותר על הריחוק מהאלקות כו'⁵⁵. ובפרט כמה שגרים הכובד גם בהראש, והיינו במאן דשרי' על רישי' כו'⁵⁶, והו"ע גלות השכינה שגורם כו'. דככ"ז יתמרמר נפשו מאד וישבר רוחו בקרבו, שזהו שבירת החומרי', לא רק בבחי' יציאה לבד, כ"א שבירת כללות החומריות כו'. ולהיות שזהו ע"י אור וגילוי בנפשו ע"כ צ"ל תחלה ענין שכחי עמך הנ"ל, דאז יכול להיות גילוי אור והרגש אלקי בנפשו כו', כי ע"י היציאה מהחומריות מתגלה בו אור הנה"א, שיוכל להיות השגה אלקית ושירגיש היוקר האלקי כו', וגם זאת שהמרירות יגיע ללבבו, זהו ע"י היציאה מהחומרי' כו'. ועי"י שבירת החומרי' שבהמרירות שקודם התפלה, מתגלה אור נפשו האלקי, ויכול לעלות במעלות התפלה כו'. ובסדר התפלה דפסוד"ז הוא ג"כ החקיקה מבחוי' ע"י ההתבוננות בהתהוות יש מאין, שע"ז מתעלה במעלה עליונה יותר כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ב⁵⁸, דעלי' זו צ"ל בבחי' קיום, לא רק לפי שעה לבד, היינו רק בשעת ההתבוננות דפסוד"ז, כי, בעבודה אמיתית, כאשר עושה עלי' בנפשו שמתעלה במעלה העליונה, ה"ה עומד במעלה ומדרי' זו כל היום, והיינו שכל היום הוא למעלה מהדברי' החומרי' כו'. וזהו לפי שפעל ועשה שבירת החומרי' בהכובד ראש שקודם התפלה, ע"כ עליותיו בתפלה הן בבחי' קיום בנפשו כו', וגם עצם העלי' דתפלה תלוי בהיציאה ושבירת החומרי' והפרישה מהגשמי' כו' כנ"ל. ואח"כ יעלה דרך כל העולמות כו', והיינו בסדר והדרגה דבחי' רוח רעש ואש דנה"א, בפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש, שנת"ל מפרק שצ"ד ואילך⁵⁹, שהן בג' עולמות ב"ע כו', שצ"ל בסדר המדרי' מלמטלמ"ע כו', ועי"ז נעשה כלי אל אלקות כו', דבכל מדרי' מהג' מדרי' הנ"ל, הנה ע"י העבודה שלו כפי אותו העולם, נעשה כלי אל האור שנתצמצם בעולם ההוא כו'.

אמנם נר' הכוונה במ"ש שהעלי' היא דרך העולמות, על בחי' אהבת עולם, שזהו ביכולת האדם בכח עצמו כו', ועי"ז הוא הצמצום שהאלקות צמצם עצמו כבי' להתלבש

(47) עקב י, יב (בדילוג).

(48) תהלים שם, יב.

(49) מקץ לו, ג.

(50) ברכות רפ"ה (ל, ב).

(51) ראה פרש"י ברכות שם. וראה לקו"ש חל"ד ע' 69

העה 18.

(52) ראה זח"ג קעה, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז (צז),

(53) ראה תו"א שם.

(54) ע"פ ירמ"י ב, יט.

(55) ראה לעיל פש"ח (ח"ג ע' תתקמב). וש"נ.

(56) ראה זח"ג קפז, א. וראה לקמן ע' ותתקא.

(57) ראה לקו"ת בחוקותי מז, ד. לעיל פ"צ (ח"א ע' רלג).

(58) ע' איצא ואילך.

(59) ע' א"ק ואילך.

בהעולמות כנ"ל פ' ת"ה⁶⁰, בכדי שבהאור האלקי שנבחי' התלכשות יוכל להיות עבודת האדם בכח עצמו, וזהו שיהי' עלי' שלו דרך כל העולמות, היינו ע"י האור האלקי המתלבש בעולמות כו'.

וכידוע⁶¹ דאהבת עולם היא האהבה שנלקחה מהעולמות, דהיינו כאשר מתבונן איך שבעולמות יש כח אלקי המהווה את העולמות ומתלבש בתוכם להחיותם, וכמ"ש⁶² ואתה מחי' את כולם כו'. ומבשרי אחזה אלקי⁶³, שיש בו חיות המחי' אותו כו', כמו"כ בכל דבר יש כח אלקי המהווה ומחי' אותו כו', וכמשנת"ל בפרקים הנ"ל פרטי ההתבוננות בזה. ועי"ז יתפעל בלבו באהבה נגלית המושכת את לבו לאהבה את ה', לרצות בהאלקות שבכל דבר (שלא ירצה בחיצוני' וגשמי' הדבר, כ"א בהאלקי כו'. שהרי האדם מקבל חיות מהדברים הגשמי', אך להיות שלא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי ה' כו'⁶⁴, וע"כ אין רצונו לקבל חיותו מהגשמי, כ"א מהחיות האלקי, שיתוסף לו חיות עי"ז בתורה ועבודה כו'), ושיאיר האור האלקי בגילוי בכל דבר כו' (והוא שיהי' התגברות הצורה על החומר כו', והיינו שגם בדבר הגשמי יהי' נראה בהם האלקי יותר מהגשמי כו', שהרי קודם החטא לא הי' העולם גשמי⁶⁵, ולא הי' מסתיר על אלקות (אדרבא, הי' נראה גילוי אלקות בעולם כו'. וי"ל כמו שע"י התלכשות אלקות בעולמות עי"ז דוקא הוא הגילוי דאלקות כו', וכנ"ל⁶⁶ בענין והקב"ה עשה כמה צמצומים⁶⁷, כמו"כ העולם התחתון קודם החטא הי' ע"י גילוי האלקות, שנראה ונגלה האור האלקי, שראו כל הנבראים מציאות אלקות כו'. דבאמת כן גם עתה, שהעולם מגלה אלקות למי שנותן דעתו עי"ז (אז מיא טראַגט זעך צוא דער צוא), וכמ"ש⁶⁸ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר כו', דהתמדת הקיום שלהם א"א להיות בשום אופן בהנבראים מצ"ע, שה"ה הוויים ונפסדים כו', ורואים בזה כח הא"ס כאלו רואים בראי' חושי' כו', וכמשנת"ל פ' של"ב ושל"ג⁶⁹. וכמו בהשגחה פרטי', דעל כל פסיעה ופסיעה רואין השגחתו ית' על כל פרט ופרט כו'. וכשיתן דעתו יותר יראה איך שכ"ז הוא לכוונה מיוחד', והיא כוונה אלקי' הבא מכ"ז כו'. רק שעכשיו צריך ליתן דעתו ולבו לזה, וקודם החטא הי' נראה לכל גילוי אלקות כו'), ועי"י החטא הוא שנתגשם העולם, ונעשו עניני העולם דברי תאוה המעוררים תאוות האדם כו'. ועם היות שזהו מחומרי' האדם, שהרי מי שאינו חומרי אינו מתעורר בתאוה כלל מהענינים החומרי' כו', מ"מ, הי"ז ג"כ מצד חומריות וגסות העולם כו'. וכאשר יהי' התגברות הצורה כו', הוא שלא יהי' נראה לדבר תאוה, ואדרבה, שיהי' נראה בו האלקות כו'). וזהו שע"י ההתבוננות והנחת הענין

תו"א ס"פ תולדות. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבת שובה ע' אינט. סה"מ תרנ"ג ע' רכה. לעיל פקל"א (ח"ב ס"ע שמו ואילך). לקמן ד"ה ויהי הענין (ע' ותתקלו). סה"מ תרצ"א ס"ע פו ואילך.

66 פת"ה (ע' א'קכה).

67 אור תורה שבהערה 13.

68 ישע"י מ, כו.

69 ח"ג ע' תתקכה ואילך.

60 ע' א'קכה ואילך.

61 ראה תניא פמ"ג (כב, א). תו"א ויהי מזו, א. תורת חיים שם רלט, ד ואילך.

62 נחמ"י ט, ו.

63 איוב יט, כו.

64 ע"פ עקב ח, ג. וראה לקוטי תורה להאריז"ל עקב שם.

כתר שם טוב סקצ"ד. לקו"ת צו יג, סע"ב. ובכ"מ.

65 ראה גם לקו"ת להאריז"ל פ' בראשית (ד"ה ונבאר

מעלת אדה"ר קודם החטא. הובא לעיל פק"ו (ח"א ע' ערה)).

איך שהאלקות הוא המהווה ומח' את העולם, ה"ה רוצה בהאלקות שבכל דבר, היינו שאינו רוצה בהגשמי להתענג בו בתענוגי בנ"א, ולא לקבל חיות גשמי, כ"א הוא רוצה בהאלקות שבכל דבר, וגם רוצה שבכל דבר יהי' גילוי אלקות כו'.

ואח"כ יתבונן איך שכ"ז הוא הארה לבד כו', שהרי כללות ההתהוות הוא מבחי' מל', דמלך שמו נק' עליהם⁷⁰, בחי' שם והארה לבד כו', אבל עצמות אוא"ס קדוש ומובדל, דלכן אני ה' לא שניתי כו'⁷¹. ובאמת גם ההארה המתלבשת בעולמות היא קדוש ומובדל מהם (והו"ע קדוש דנשמות, כמשנת"ל פ' שצ"ז⁷²), דאין זה כמו חיות הנשמה בגוף, שנתפסת ממש בגוף ומתפעלת ממקרי הגוף כו'⁷³, אבל האור האלקי, גם שמתלבשת בנבראים אינו נתפס בהם, וה"ה קדוש ומובדל מהם כו'. וז"ע אין קדוש כהו"י⁷⁴, שזהו בד"כ בבחי' אלקות, גם בבחי' ממכ"ע וגם במה שמתלבש בנבראים כו' (ומה שבבחי' תפיסא ממש, זהו בהחיות שמבחי' הכלים דבי"ע כו'). עד⁷⁵ שבק"ש ה"ה מתבונן בה' א' ⁷⁶, איך שהוא ית' אחד בז' רק⁷⁷ בשמים ובארץ⁷⁸, דהיינו אפי' בהשתל' שמים וארץ רוחני' וגשמי' דעולמו' בי"ע שהן עולמו' נפרדים, ה"ה מתאחדי' ביחודו ית' כו'. כי למעלה מהשתל' שמים וארץ לא שייך לו' עליו ית' ל' אחד, כ"א יחיד⁷⁹, שהוא מיוחד בעצם כו', רק מצד ההשתל' שייך לומר ל' אחד, דעם היותם בבחי' עולמות, ונראים לדבר נפרד, הנה זהו רק כמו שנראה לעינינו, אבל באמת הם בטלים ומיוחדים כו'. וגם לגבי אוא"ס ה"ה בבחי' עולמות שנתהוו, ומ"מ ה"ה כמו קודם שנתהוו, מפני שבטלים בתכלית לגבי אוא"ס ב"ה כו'. ואופן הביטול י"ל שזהו הביטול דהעדר תפיסת מקום, דמשו"ז הן כלא כו', וכמ"ש⁸⁰ כל דיירי ארעא כלא חשיבי, הרי הביטול דהעדר תפיסת מקום ה"ז בבחי' ביטול דכלא חשיב כו'. ונת"ל פ' ר"פ⁸¹, שגם מצד המתבטל הוא שאינו בבחי' מקום וערך בעצמו לגבי הגדול המובדל בערך כו'. והנה מה שהמתבטל אינו תופס מקום בעצמו, זהו כשמרגיש את הדבר שממנו הוא בטל, והעולמות הלא אינם מרגישים את האוא"ס כו'. אך הענין הוא, שהביטול דה' אחד ה"ז כמו שהוא בידיעתו ית', והיינו מה שמורגש בהנשמה איך שהוא בידיעתו ית', ובידיעתו, העולמות מרגישים את האוא"ס ב"ה, וא"כ באותה המדרג' דכל דיירי ארעא כלא חשיבי, ה"ה מרגישים איך שהם כלא, וה"ה בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום בעצמם כו'. או שהביטול הוא משום דאוא"ס מאיר לאחר הצמצום כמו לפני הצמצום, וע"כ העולמות בטלים בתכלית כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ב⁸² בהמשל דהשפעת השכל כו'. וז"ע ה' אחד, הביטול דעולמות איך שהן בטלים כו', וזה מרומזו בתי' אחד, שהח' וד' הן ז"ר⁸³ וארץ וד' רוחות העולם⁸⁴, דבד"כ הן ששה קצוות⁸⁵,

(78) ראה זהר ח"א לא, סע"א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנו, סע"א.

(79) ראה גם תר"א וארא נה, ב.

(80) דניאל ד, לב (בשינוי). וראה זח"א יא, ב.

(81) ח"ג ע' תשעט ואילך.

(82) ע' איצג ואילך.

(83) = ז' רקיעים.

(84) ראה סמ"ק סימן ב. הובא בבית יוסף או"ח סימן סא

(ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ז או"ח שם סעיף ו.

(85) ראה לקו"ת תוריע כג, ג.

(70) פיוט אדון עולם.

(71) מלאכי ג, ו.

(72) ע' אקו ואילך.

(73) ראה תניא פמ"ב (ס, ב). שער היחוד והאמונה פ"ז (פג,

ב). תו"א וירא יג, ג. לקו"ת אמור לא, א. ואתחנן ד, ב.

(74) שמואל"א ב, ב.

(75) מכאן עד סוף הפרק הוא ע"פ לשון לקו"ת בהעלותך

כט, ד ע"ד הוספות וכו'.

(76) = בה' אחד (ואתחנן ו, ד).

(77) = רקיעים.

מעלה ומטה וד' רוחות כו', שכולם בטלים לגבי אוא"ס אלופו ש"ע כו'⁸⁵, הן ו"ק⁸⁶ רוחני והן ו"ק גשמי, שמשתלשלי' זמ"ז, וגבוה מעל גבוה כו'⁸⁷, כולם בטלים ומתייחדים ביחודו ית' באוא"ס ב"ה השורה בהם ומקיף עליהם כו'. ועז"נ⁸⁸ הנה מקום אתי, הוא מקומו ש"ע⁸⁹ ואין העולם מקומו כו'⁹⁰, שהרי לפניו ית' אינו שייך שום מקום וזמן, ומאחר שהוא מקומו ש"ע, וא"כ הרי גם בחי' המקום וזמן בטל בתכלית, שאינם בבחי' מקום וזמן כו'. וכאשר יתבונן היטב בדברים האלה, ויהיו נקבעים בלבו, אזי לא יחפוץ כלל חפץ ורצון אחר זולתו ית', וכמ"ש⁹¹ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, והן תענוגים גשמי' ותענוגי' רוחני', שהכל הם בבחי' מקום וזמן כו', וכאשר נקבע בלבו איך שאוא"ס למע' ממקום וזמן, ואיך שהוא מקומו ש"ע, שהמקום וזמן גופא בטל ממש, עד שאינו בבחי' מקום וזמן כו', אזי לא יחפוץ בכ"ז, רק לדבקה בו ית' לבדו כו'.

וכ"ז הוא בחי' אהבת עולם, בהתבוננות דפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש, שזהו ככח הנברא מצ"ע כו'. ובד"כ הוא בחי' חיצוני' הלב, והיינו בחי' חיצוני' המוחין שנת"ל⁹².

קיצור. והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיות, והו"ע שכחי עמך ובית אביך, שזהו בתחלת העבודה ככפי' בפועל, לצאת מהחומריות הרגילות והטבעית, ואח"כ בכל יום ככובד ראש קודם התפלה, במרירות והכנעה, וע"י הרגש האלקי ממה שנתרחק, ואח"כ בפסוד"ז בחקיקה מבחוץ, עד שיעלה דרך כל העולמות, בחי' רוח רעש אש, שהן ביי"ע. ובד"כ הוא בחי' אה"ע⁹³, בהתבוננות האלקות שבעולמות, ועי"ז ירצה בהאלקות שבכל דבר, ושככל דבר יאיר אור אלקי, שכן ה' קודם החטא, שע"י העולם נראה אלקות, וכן גם עכשיו, במי שאינו חומרי כ"כ, שנראה אלקות בהשגחה פרטיות. ואח"ז יתבונן איך שהכל הוא הארה, והעצמות קדוש ומובדל, וגם ההארה היא בבחי' קדוש. ובק"ש בה' אחד, איך שהעולמות בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום, וגם מפני גילוי האוא"ס ה"ה בטלים במציאות, והביטול היא בהעולמות, כי בידיעתו ית' הוא שמורגש האוא"ס בהעולמות. וכ"ז הוא העבודה בהאדם בכח עצמו.

(תז) **וַיְהִי**⁹⁴ אחדות עם הקב"ה, עד שיבוטל במציאות (והיינו⁹⁵ בעבודה דבחי' פנימי' המוחין, שנת"ל פ' תי"ו⁹⁶, והוא בחי' רוח רעש ואש דאצי', שזהו בחי' אחדות, הן בבחי' אצי' שבכ"ע, וכ"ש בבחי' אצי' ממש, שזהו בחי' כוונה פנימי' שבמות, שנת"ל פ' ת"א⁹⁷, וכידוע דאצי' ככלל הוא עולם האחדות כו'⁹⁸, ובנשמה האחדות הוא התחברות שרש ומקור הנשמה, שזהו בחי' א"ס שבנשמה, עם הנשמה המלוכשת בגוף כו', וכמשנת"ל.

(93) = אהבת עולם.

(94) המשך לשון האור תורה שבהערה 13.

(95) סיום החצו"ג – באמצע פרק תח (לקמן ס"ע א'קלו)

ש"ה בבחי' האהבה.

(96) ע' א'קטו ואילך.

(97) ע' א'קטז ואילך.

(98) ראה ראה זח"ג (רע"מ) פג, א. עבודת הקודש ח"א פ"ב.

לקוטי הש"ס להאריז"ל ריש מסכת שבת.

(86) = ר' קצוות.

(87) ע"פ קהלת ה' ז.

(88) תשא לג, כא.

(89) = של עולם.

(90) ב"ר פס"ה, ט.

(91) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת שם כ, א ואילך. סהמ"צ

לחצ"צ קלח, א ואילך.

(92) כאן הוא סיום החצו"ג שתחילתו לעיל ריש הפרק.

והנה עיקר האחדות בכללות הוא בהאבה כרשפי אש, והוא האהבה שכמעלת הזהב על הכסף כו' שנת' בסש"ב פ"נ⁹⁹. דהנה כסף הוא אהבה, מל' נכסוף נכספתי כו'¹⁰⁰, אך היא אהבה שבקרירות, וכמו האה' טבעית שיש בכאו"א לדבקה בו ית' בכל לב ונפש כו', וכמשנת"ל שהכל חפצים באלקות בעצם ובטבע, וכמשנת"ל פ' שס"ו¹⁰¹ בענין אית רצון ואית רצון¹⁰², שיש רצון עצמי וטבעי בנשמה לאלקות, רק שאינו מרגיש את הרצון בעצמו, היינו בציור אדם שלו, שהן הכחות הגלויים כו', מפני כי האהבה וההתקשרות הזאת היא בהעלם בתוך נקודת הלב, ונק' בש' אה' מוסתרת כו'. וגם היא מוסתרת בלבושי הגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים עלי' כו'. ועם היות שאינה מקבלת העלמות והסתרים, והיינו שגם בריבוי ההעלמות וההסתרים ישנה להאבה בעצם, וכמשנת"ל שם, והראי' דגם במושעי ישראל יש בהם האהבה ומתגלית לעתים כו', כמשנת"ל שם, מ"מ, הרי אינה נרגשת בו כלל כו', ועם כי ישנה להאבה בעצם, אינה מונעה את ההעלם דנה"ב, שיכול להיות מ"מ בריבוי העלמות ביותר ר"ל. דהאבה שע"פ טו"ד הרי אינה מנחת ההעלמות דנה"ב, אדרבה, פועלת הביטול בנה"ב כו', והאבה טבעית אינה מונעה ההעלמות כו'. וזהו לפי שהאבה היא בהעלם בנקודת הלב כו'. וגם כשהיא בהתגלות במקצת, ה"ה בקרירות, שאין בה התפעלות ורשפי אש כו'. וכמו באהבת אח ואחות, שהוא אה' טבעית¹⁰³, ומ"מ יכול להיות שיהיו מרוחקים זמ"ז, ויהי' פירוד ביניהם, עם היות שהאבה ישנה גם אז כו'. וכן גם באהבת הבן אל האב, עם היות שהוא אהבה עצמי' וטבעי', מ"מ, הרי אין האבה נרגשת תמיד בלב הבן, ויכול להיות בזה ריחוק, וכמו אי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם כו'¹⁰⁴. ואינו דומה כמו האהבה ברשפי אש, שזהו עד"מ אהבת איש ואשה, שאין בזה שום ריחוק, ואם יהי' בזה ריחוק, וכמו אתתא אתתרכית מבעלה כו'¹⁰⁵, אז נפסק אהבתם, וכמו בגט פטורין¹⁰⁶, שנק' ספר כריתות¹⁰⁷, שכורת אהבתם כו' (ומהקב"ה לכנס"י אינו באופן כזה, שגם שדנן בשלוחין ובגירושין¹⁰⁸, מ"מ, אהבתו ית' אליהם, וכמ"ש¹⁰⁹ אי זה ספר כריתות אמכם כו', והיינו שהריחוק הוא רק מנש"י, וכמ"ש¹⁰⁹ הן בעוונותיכם נמכרתם כו', וכמ"ש במד"ר משפטים פל"א¹¹⁰). אבל באהבת הבן אל האב, הרי האהבה ישנה תמיד, ואין בה הפסק כלל, ומ"מ יכול להיות ריחוק, כמו זה"ג¹¹¹ כו'. וזהו מפני שהאבה היא בהעלם ובקרירות כו'.

וגם בהתגלות האהבה, כאשר היא מן המיצר¹¹², וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו'¹¹³, הן במיצר גשמי, מעבודה קשה בשעבוד פרנסה ובכישושים ר"ל, שע"ז מתעורר נקודת

105 ראה זח"ב רטז, ב. זחר חדש איכה צא, סע"ג. וראה סה"מ עת"ר ע' שיט. וש"נ.
106 ראה משנה גיטין פה, ריש ע"ב.
107 תצא כד, א (ובאונקלוס שם). וראה גיטין כא, ב.
108 ראה לעיל פקע"ח (ח"ב ע' תצז).
109 ישע"י ג, א. וראה סנהדרין קה, א.
110 פיסקא י.
111 = זמן הגלות.
112 תהלים קית, ה.
113 שם קו, ה; כח.

99 ע, ב.
100 פיוט, ידיד נפש' – בתיא שם: נכספת – ויצא לא, ל (רש"י: נכספתה. וראה הערות ותיקונים לתניא).
101 ח"ג ע' א"ז.
102 ראה זח"ג קכט, א (אד"ר). וראה ג"כ שם רפט, ב (אד"ר). וראה תו"א ויקהל פו, ד. לקו"ת שה"ש מו, סע"ד ואילך.
103 ראה לקו"ת ר"פ בהר (לט, סע"ג ואילך). שה"ש כט, ריש ע"ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי כא, א ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרכט.
104 ברכות ג, סע"א.

הלב לה' כו', ופרעה הקריב¹¹⁴, שהקריב לבן של ישראל לאבשבש^מ115 כו'116, ובפרט בהמיצר ברוחני¹¹⁷, שמר לו מאד ריחוקו מאלקו' כו', אם שהוא במה שאין לו שום אור וחיות אלקי בנפשו, ואינו מרגיש שום חיות בתורה ותפלה, שגם כשמתבונן בענין אלקי, ה"ז בקרירות מאד, שאין בזה שום טוב טעם וחיות, ולא שום התפעלות פנימי כו', וכן בעסק התורה, הגם שיודע שזהו חכמתו ית' ומתבונן בזה, מ"מ אינו מתפעל בנפשו כו', ומאד צר לו מזה, וצועק במר נפשו (אם שהיא בקלא דאשתמע, או בצעקה פנימי' בקלא דלא אשתמע¹¹⁸, ובהתעוררות ר"ר¹¹⁹ על נפשו כו'), שחפץ ומבקש שתשוב רוחו ונפשו האלקי' אליו ויחי' בחיי האלקות כו', ובפרט כאשר המיצר הוא מההעלמות וההסתרים ומהפגמים אשר פגם בנפשו, שהצעקה היא ביותר כו'. ובכ"ז, עם היות שהצעקה היא מנקודת לבו, מ"מ, כאשר היא רק ממה שצר לו, ואינו מרגיש בזה איך שנתרחק מאור פני מלך חיים כו'¹²⁰, והיינו שאין אצלו הרגש אלקי, שירגיש מעלת האלקות ויקר תפארת גדולתו ממה שנתרחק כו', אינו מתפעל בנפשו בבחי' רשפי אש הצמאון האמיתי לאלקות, והצעקה היא בקרירות עדיין, ואינה בבחינת התפעלות אמיתי בנפשו כו', כי זה רק הרגש עצמו, בלא הרגש אלקי כו'. והגם שזהו מה שנפשו האלקי' צועקת וצר לה כו', ה"ז רק חיזוני' הנפש (היינו הרצון שבנפש כו'), מפני שזהו כמו שהנה"א עושה דבר ע"פ חושי הגוף ונה"ט כו', שהרי הנה"א צריך להיות בו רק הרגש האלקי, וא"כ, מה שצועק ע"ז שלו צר, דהיינו בהרגש עצמו, ה"ז כפי חושי הגוף, אין בזה התפעלות פנימי ואמיתי כו', וממילא אינו פועל ישועות נפשו, להיות מאיר נפשו באור וחיות אלקי כו'. וע"כ הוא נשאר במיצר ועוצב זה, ואין לו שמחה בנפשו (שזהו סימן על חיות אלקי כו'), או שנעשה כמיואש ר"ל, ועמשנת"ל פ' ש"א¹²¹.

והסבה לזה, מפני שניצוץ האלקי שבו, והיינו נקודת נפשו, מעוטף ומלוכש מרצונות אחרים¹²² (ויכול להיות שזהו בהעלם, והוא מפני שלא טיהר נפשו מח"נ¹²³ וכה"ג, ע"כ, הגם שאינו נמשך אחרי רצונות זרות, ומ"מ עצם נפשו היא נעלמה ונסתרה כו'). וכמ"ש במ"א¹²⁴ בענין איני יודע באיזה דרך מוליכין כו'¹²⁵, דעם היות שעובד את ה' בכחות הגלויים במוח ולב, מ"מ, יכול להיות אשר עצם נפשו הוא בתוך הקלי' כו'. וכ"ש אם נכווה באש זר בחמימות התאוה, הרי ידוע שזה מקרר את הרשפי אש דנה"א כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ענין הנסכים¹²⁶, ומצד העלם נקודת נפשו אינו נרגש בו הרגש האלקי, כ"א הרגש עצמו. וע"כ האהבה, גם כשבאה בהתגלות, ה"ה בקרירות כו' (כן נ"ל כוונת הענין בלק"ת ד"ה ואשה כי תדור כו'¹²⁷).

114 בשלח יד, י.
 115 = לאביהם שבשמים.
 116 ראה תנחומא בשלח ת. שמור' פכ"א, ה.
 117 ראה גם לעיל פש"ב ח"ג ע' (תתמ).
 118 ראה זח"א נ, ב, ר, י, א.
 119 = רחמים רבים.
 120 ע"פ משלי טו, טו.
 121 ח"ג ע' תתלה ואילך.
 122 ראה לקו"ת ד"ה ואשה כי תדור דלקמן בפנים.
 123 = מחטאת נעורים.
 124 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' שט. אוה"ת פינחס ע' א'נט. סה"מ תרכ"ו ע' קעג. תרמ"ו ע' טו. עטר"ת ע' שעט ואילך. תרפ"ב ע' שס ואילך. תרצ"ו ע' 52 ואילך.
 125 בריכות כה, ב.
 126 ד"ה ענין הנסכים: אוצ"ל (כמ"ש בלקו"ת שבעה ערה הבאה): ד"ה בפי' נסכים (שלח מ, סע"ב).
 127 לקו"ת מרות פג, ד. ושם: הגידה לי שאהבה נפשי כו' [שה"ש א, ז], פ"י נפשי שהוא ניצוץ אלהות שבכל אחד ואחד יש בו בחי' אהבה לדבקה בו אף שאינו מרגיש כלל, הוא מחמת שהנפש בגופו בגלות אצלו, כמ"ש [יחזקאל א, א] ואני

אבל כאשר האהבה היא ברשפי אש, ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה הממכ"ע וסוכ"ע כו', ובפרט בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מסוכב וממלא כו' (וכמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר¹²⁸), ה"ז בבחי' רצון אמיתי ורצון א' לה' לבדו, וכמו ואל אישך תשוקתך¹²⁹, שאין זה אה' עצמי, ה"ה אהבה ברשפי אש, ואין בזה שום רצון זר כלל כו', כמו"כ ברוחני, האהבה דרשפי אש אין בזה שום רצון זר כו', ואין בזה שום צד פירוד ח"ו, ומתקשר ומתאחד באלקות כו'. וזהו מפני שאהבה זו היא אה' פנימי' ואמיתית, כי אם לא תהי' האהבה באמת, הרי אינה אהבה כלל, שהרי אינה אהבה טבעית כו', וא"כ, הרי האהבה היא רק כשישנה להאהבה, ואז ה"ה אהבה אמיתית כו'. וגם, דבאהבה זו לא יש דבר המפריד, כי האהבה דרשפי אש, גם דבחי' חיצוני' הלב שנת"ל פ' שצ"ח¹³⁰ (בחי' אש דברי'), נעשה ג"כ ביטול הרצונות זרות, והוא בחי' אש אכלה אש¹³¹, דהתלהבות רשפי אש דנה"א (הבאה ע"י השגה והתבוננות, דהיינו בחי' התלהבות פנימי בחי' אהבה כו') שורף ומכלה את האש הטבעי דנה"ב כו', ובכל פעם שמגביר בחי' אש האלקי, ה"ז מקרר ומכלה את האש הטבעי כו', רק שזה בדרך אתכפי' לבד כו', ובבחי' אהבה כרשפי אש דפנימי' הלב שנת"ל פ' תי"ו⁹⁶ (בחי' אש דאצי'), ה"ז מכלה את האש דנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו'¹³².

קיצור. ויהי' אחדות עם הקב"ה עד שיבוטל במציאות, זהו בבחי' רוח רעש ואש דאצי', ובבחי' כוונה פנימיות שבמוח, והוא בנפש האחדות עם שרש הנשמה. ועיקר האחדות היא בהאהבה כרשפי אש, דהאהבה הטבעית היא בהעלם, ואינה מונעת ההעלמות, וגם כשהיא בהתגלות, ה"ה בקרירות כאח ואחות. והצעקה מהמיצר דהרחיקוק, אם זהו רק מה שצר לו (שלא יש הרגש האלקי) מה שהנה"א עושה דבר כפי חושי הגוף, ואין זה פנימי ואמיתי. ואהבה ברשפי אש שמהתבוננות ממכ"ע וסוכ"ע ועצמות אוא"ס, שמתפעל ברצון אמיתי, ואין שום רצון זר המפריד, וכאהבת איש ואשה, וזה שורף ומכלה את האש זר דנה"ב.

תח) והנה ידוע שיש בחי' אש ה' ואש י' (והן בחי' אש שחורה ואש לבנה¹³³, נהורא אוכמא ונהורא חיוורא¹³⁴, דנהורא אוכמא הוא האש הנאחז בהפתילה, ששורף ומכלה את הפתילה, ונהורא חיוורא הוא האש הלבן שלמעלה מהפתילה כו', והיינו דבחי' נהורא אוכמא זהו בחי' רשפי אש דנשמה השורף ומכלה את האש דנה"ב

האהבה כרשפי אש, כי חמימית מרצונות עוה"ז מקררים אותו (עמ"ש בפ' שלח בד"ה בפ' נסכים [ראה הערה הקודמת]).

128 תו"א מגילת אסתר צד, ב.

129 בראשית ג, טו.

130 ע' איקח ואילך.

131 יומא כא, ב.

132 ראה זח"א ד, א.

133 ראה תנחומא ר"פ בראשית. ירושלמי שקלים פ"ו סוף

ה"א.

134 ראה זח"א נא, א. תו"א מקץ לג, סע"ב ואילך. מ, ב

ואילך.

בתוך הגולה, כמארז"ל [ספרי מסעי לה, לד] גלו לאדום כו', והיא אהבה הטבעית שבכל אחד ואחד מישאל כאהבת הבן אל האב, שאהבת הבן אל האב אינה כרשפי אש שהוא ברא כרעא דאבוה דבר בפ"ע, והנה אהבת הבן אל האב אף שהבן אינו מקבל נחת ותענוג רק שהוא צועק אל אביו שיקרב אותו אליו, אעפ"כ האב מקבל תענוג מזה, וכל מה שהוא צועק יותר האב מקבל תענוג יותר, וזהו אכלתי יערי [שה"ש ה, א] שהוא ברכות שלפני ק"ש, עם דבשי [שה"ש שם] שהוא ק"ש, שהוא ענין מתיקות ותענוג שלמעלה מצעקת הבן שרוצה שתשוב נפשו אליו אף שאין נפשו מרגשת כלל שבחי' ניצוץ אלהות שבתוכו מעוטף ומלוכש מרצונות אחרים, ולכן אין

כו', ונהורא חיורא הוא הרשפי אש דנשמה עצמה כו'), והן בחי' גבורות דאימא וגבורות דאבא¹³⁵, דגבורות דאי' הוא שבא ע"י השגה והתבוננות בגדולת ה', שע"ז נעשה בחי' ההתלהבות ברשפי אש כו', דרשפי אש זה בא בהתלהבות מורגשת עכ"פ, דגם האש דפנימי' הלב שנת"ל פ' הנ"ל⁹⁶ שהוא טמיר ונעלם בלב, מ"מ, הרי הלב בוער ברשפי אש כו'. וזהו מפני שהיא בבחי' השגה לבד כו', וע"כ, עם היותה בבחי' אחדות (משום שאין שום דבר המפריד כנ"ל, וכמו ביחוד איש ואשה, שאין דבר המפריד, דהוא כבגדו והיא כו'¹³⁶, והיינו הלבושי' דנה"ב שלא יפרידו כו'¹³⁷), מ"מ, ה"ז כמו שני דברים המתאחדים, והאהבה היא כמו לדבר הזולת ממנו כו', והיינו מפני שמה שתופס באלקות זהו ע"י השגה, שאין זה עצם האור האלקי, רק כמו שהוא מושג כו'. ובנפש ה"ז ג"כ לא עצם אור הנשמה, כ"א בחי' השגת הנשמה כו'. ולמעלה זהו בחי' אצי' שבבי"ע (וכמשנת"ל פ' שצ"ט¹³⁸ דהעבודה דפנימי' המוחין הוא מבחי' אצי' שבבי"ע), שזהו מבחי' הכלים דאצי' כו', וגם באצי' זהו בחי' בי"ע שבאצי', שמבחי' הבינה ולמטה, דשם הוא בחי' הכלים כו', והוא בחי' היחוד דאיהו וגרמוהי¹³⁹, שזהו כמו שני דברים המתאחדים כו'¹⁴⁰. אבל העבודה שלמעלה מהשגה, והיא בחי' כוונה פנימי' שבמות, בגוף נקודת המושכל, שתופס בזה בעצם אור האלקי כו', וכמשנת"ל פ' ת"א⁹⁷, ונמשך ונדבק בעצם אור האלקי כו', הנה הרצוא בזה אינו בבחי' התלהבות והתפעלות מורגשת כלל (והיא בבחי' אחדות ודבקות ממש, שנדבק ומתאחד בעצם אור האלקי כו'). וז"ע אש י', בחי' גבורות דאבא¹⁴¹, שאינו נק' כלל בשם אש, כ"א בשם אור. וכידוע¹³⁵ ההפרש בין אש המזבח לאש המנורה, דאש המזבח הוא בחי' אש השורף ומכלה את הקרבן, ואש המנורה הוא בחי' אור המאיר כו'. והרי היחוד דאיהו וחיוהי¹³⁹ הוא בבחי' יחוד ממש, שמתייחדים כדבר א' ממש כו'¹⁴⁰, והיינו מפני שהאור הוא בבחי' אין, ע"כ הוא בבחי' יחוד ממש. וכמו"כ הוא בהעבודה בבחי' כוונה פנימי' שבמות, שתופס בעצם אור האלקי, שנעשה בבחי' אין בבחי' ביטול במציאות ממש, ומתייחד ממש באו"א"ס ב"ה כו'. וזהו שיהי' אחדות עם הקב"ה שזהו בכלל בבחי' האהבה דכרשפי אש, ועד שיבוטל במציאות, בבחי' הכוונה פנימי' שבמות כו'¹⁴²).

ושלהבת עזה כו', דבחי' אה"ע שהיא הבאה מהתבונה והדת כו', האהבה היא אהבה עשוי' כו', חוהו שכ' להלהיב נפשו כו' להגדיל מדורת אש האהבה כו', והיא התפעלות מורגשת, אבל בחי' אהיר היא מבחי' עצם נקודת החכ' (חוהו שכ' שהיא אהבה בתענוגים) בראיית עין שכל בעצם אלקות, האהבה היא הבאה ממיא, והיא בבחי' שלהבת העולה מא"י, היינו בבחי' בלתי מורגש כו'. ואפי' זמ"ש בפי' מ"ד כי יש יתרון ומעלה כו' על שתי בחי' אהבה הנ"ל כאשר אינו ברשפי אש כו', והיינו בחי' האהבה דנפשי' איוותיך ואהבה כברא דאשתדל כו', י"ל דבחי' רשפי אש דב' בחי' אהבה אלו זהו בבחי' גבו' דאבא כו'. ובחי' זו דכוונה פנימית שבמות זהו עיקר האחדות כו'. וביותר הוא בחי' יחידה שנת"ל. אך לפי משנית שם ענין זה בבחי' פנימי, הנה הכוונה שבמות יש בזה יתרון גדול שהיא בבחי' גילוי אור ובבחי' אחדות ודבקות ממש כו'. אבל בהגהות להמשך נשמט.

142) כאן הוא סיום החצ"ע שתחילתו לעיל פת"ו (ע')

א'קלב.

135) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ס"ע תקס ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהעלותך ע' תתקד ואילך. ע' תתקעו. אוה"ת בהעלותך הוספות ע' 21 ואילך (בהוצאת תשנ"ז). לעיל פק"מ (ח"ב ע' פסח).

136) ראה כתובות מה, א.

137) ראה גם לקו"ת מטות פד, ב. אוה"ת ויחי ח"ה תתרא,

ב ואילך. בהר ע' תרט"ז ואילך.

138) ע' אק"ב ואילך.

139) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

140) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמו ואילך. תרנ"ג ע' רכו

ואילך. לעיל פכ"ז. פקנ"ג ואילך (ח"א ע' נו. ח"ב ע' תט

ואילך). סה"מ תרצ"ב ע' קצו ואילך.

141) בגוף המשך:

בבחי' ראיית עין השכל בעצם אור האלקי שהוא בבחי'

אחדות ממש כו'.

ואפשר שזה הכוונה בסעי' פמי"ג, דבבחי' אהיר כ' והיא שלהבת העולה מא"י, ואח"כ להלהיב נפשו ברשפי אש ושלהבת עזה כו', וכן בפי' מ"ד כ' להגדיל מדורת אש האהבה ברשפי אש

ואז⁹⁴ יקרא אדם (דאדם¹⁴³ הוא בחי' השלמות, והיינו בחי' א' דם, והיינו התחברות שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלוכשת בגוף בבחי' אחדות כו'. ובזהר בסבא דמשפטים דצ"ד סע"ב אי, זכה יתיר יהיבין ל' הוי' בשלימו דאתוון כו', דאיהו אדם באורח אצ"י דלעילא, ואתקרי בדיוקנא דמארי, וכ' הרמ"ז, דעד כאן מדבר באצ"י שבבי"ע כו', וכאן הכוונה על מדרי' אצ"י עצמה, והיא בחי' נפש דאצ"י, בחי' מל', שזהו בחי' אדם שעל הכסא¹⁴⁴, שהוא בחי' זכר לגבי בחי' בי"ע כו', והיינו ככוונה פנימי' שבמות, שזהו בנשמות דאצ"י ממש, כמשנת"ל פת"ג¹⁴⁵, ובבחי' זו הוא בדיוקנא דמארי, דהיינו כמו בחי' אדם דאצ"י דאדמה לעליון, כמו"כ נשמות דאצ"י הן בדוגמא שלמעלה ממש כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² בא אל פרעה, דאעיל ל' כו' לגבי תנינא חדא עילאה תקיפא¹⁴⁶, ופי' במק"מ¹⁴⁷ שזהו בחי' אריך דקלי, והוא בחי' עצמו' הקלי' כו', דכמה דרגין משתלשלין מיני, שזהו התפשטות שלהם כו'. והנה, גבי משה כתיב¹⁴⁸ ראה נתתיך אלקי' לפרעה, בחי' שר ומושל לפרעה, לשבור גם את התוקף דעצמו' הקלי' כו'. דהרי נת"ל פ' ת"ז¹⁴⁹, דבחי' אה' דרשפי אש שורף ומכלה את האש זר דסט"א כו', וזהו בבחי' התפשטות הקלי', אך משה שהי' עבודתו בבחי' כוונה פנימי' שבמות, שז"ע קולו של משה שלמע' מקול הלויים כו', כמשנת"ל פ' ת"ג¹⁴⁵, והיינו דמשה הוא מבחי' החכ', כי מן המים משיתהו¹⁵⁰, והי' בבחי' מ"ה¹⁵¹, בבחי' ביטול במציאות ממש כו', ע"כ הי' ביכולתו לשבור גם תוקף הקלי' כו'. ולהיות שהעבודה צ"ל כסדר המדרי', תחלה בחי' אש דבי"ע ואש דאצ"י, שזהו בחי' גבורות דאימא, ואח"כ בחי' גבורות דאבא כו', ז"ע דאעיל ל' אדרין בתר אדרין¹⁴⁶, שהן מדרי' החיצוני, בחי' התפשטות הקלי', שע"י העבודה בבחי' אש דבי"ע, וכן בי"ע שבאצילות, הוא שפועל הביטול בבחי' ההתפשטות לבד כו'. וזהו דאי שם בזהר¹⁴⁶ דמשה דחיל ליקרב ל', וקריב רק ליאורין דילי, דהיינו בחי' ההתפשטות לבד כו'. אבל כאשר בא לעצם מעלתו ומדריגתו, אז ביכולתו לשבור גם עצמות קליפת פרעה כו'. ועז"א² כי אני הכבדתי את לבו, והיינו דג"ז מאת ה' הוא, שיש בזה כוונה עליונה, שע"י זה יתרון אור, והו"ע ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו'¹⁵², ובשביל זה נתהוו הקליפות, וכידוע הקושי¹⁵³, דלמה היתה זאת מלפניו ית' להיות כל מציאות הקלי' והסט"א, אך באמת זהו בשביל יתרון האור שנעשה ע"י כו', ומשו"ז יכולים לשבור ולבטל אותן, מפני שג"ז מאת ה', שיש גם בזה כוונה פנימי' כו'. ובד"כ הו"ע שאין לך דבר חוץ ממנו כו'¹⁵⁴, והתהוותם הוא מבחי' העדר הרצון, דדין לא אהני' ל' כו'¹⁵⁵, וכמ"ש במ"א¹⁵⁶, אך מ"מ יש בזה כוונה פנימי' כו', ומשו"ז ביכולת לשבור כו'. רק שזהו בכחו של משה

(143) סיום החצעי"ג – לפני התחלת פת"ט (לקמן ע' אקלט).
 (144) ראה יחזקאל א, כו.
 (145) ע' אק"ט ואילך.
 (146) זהר שהובא בתחילת המאמר.
 (147) = במקדש מלך (לזהר שם).
 (148) וארא ז, א.
 (149) ע' אקלה.
 (150) שמות ב, י, וראה תו"א שמו"ג נ, ב.
 (151) ראה תו"א בשלח טב, ריש ע"ג.
 (152) בשלח יד, ד.
 (153) ראה לקו"ת מסעי צא, ב. אוה"ת שם ע' א'שנט. ס"ע א"שפ. סה"מ תרל"ט ח"א ע' כט. תרנ"ד ס"ע סח.
 (154) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמה. תקס"ו ח"א ע' קיב. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תתיג. ועוד.
 (155) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. בקה"ר פ"ג, יא (א).
 (156) ראה סה"מ תרס"ה ע' שלג ואילך. עת"ר ע' קלג. ספר השיחות תורת שלום ע' 134 ואילך. לעיל פשלי"א (ח"ג ע' תתקכד). סה"מ פ"ת ע' רצט ואילך. הי"ש"ת ע' 55.

דוקא, להיותו מבחי' החכ' כו'. וכמו מלחמת מדין שהי' צ"ל ע"י משה דוקא, להיות שמדין הוא עצם בחי' היש דתהו, ובכדי לבטל עצם היש, זהו ע"י משה דוקא כו', וכמ"ש במ"א¹⁵⁷, כמו"כ הוא שבירת קלי' פרעה הוא ע"י משה דוקא כו'. וז"ש כי אני הכבדתי את לבו, שזהו נתינת טעם מה שבאפשר לשבור קלי' פרעה, משום שאני הכבדתי כו', רק שזה צ"ל ע"י משה דוקא כו'. וזהו בא אל פרעה, לשבור בחי' עצמות הקלי', כי אני הכבדתי את לבו, להיות עי"ז ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו'.

קיצור. והנה, יש אש ה' ואש יו"ד, אש ה', פנימיות המוחין, אצי' שבבי"ע או בי"ע שבאצי', שבזה הוא כשני דברים המתאחדים, ואש יו"ד, הכוונה פנימיות שבמוח, בחי' אצי' עצמו, בחי' גבורות דאבא, אש המנורה, שנק' אור, והוא בבחי' אחדות ממש כמו איהו וחיוהי חד. ואז יקרא אדם בשלימות, א' דם, בהתאחדות בהקב"ה, והוא בדיוקנא דמארי', אדמה לעליון. ובזה יובן מ"ש בא אל פרעה, משה בחי' כוונה פנימיות שבמות, קולו של משה, הי' בכחו לשבור תוקף הקלי' דפרעה.

(157) ראה סה"מ תרנ"ט ע' רלא ואילך. ע' רלט.

כו, משא"כ התהום אין בו שום תנועה והתפשטות כלל, ולזאת אינו שייך שהוא ממשיך מעיינות כ"א שהמעיינות נמצאים ממנו ובהתהום עצמו אין בו שום שינוי והתפעלות בהמשכת המעיינות ממנו כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה דעצמות המאור אינו בגדר מקור להאור כ"א האור נמצא ונמשך ממנו כו', ומ"ש מקור האור היינו להיות שהאור נמשך ממנו נא' על המאור מקור האור, אבל אין הכוונה מקור ממש כ"א מה שהאור נמשך ממנו כו'.

ד) והנה הצמצום הי' באור א"ס דהיינו שהאור נכלל במאור, כי לפי שאין העולמות יכולים לקבל גילוי אוא"ס כמו שהוא בעצמותו, והיו בטלים במציאות ממש כו' לכך צמצם האור שיוכלל במאור (להיות רק בכח ולא בפועל) ויתעלם בו שלא יהי' גילוי האור רק המאור (אבל במאור שהוא א"ס עצמו לא שייך צמצום ח"ו ולא העלם ואדרבה המאור הוא בהתגלות, [ויש הפרש בין ענין ההתגלות שנאמר באור ובין ענין ההתגלות שנאמר במאור, דהנה האור הרי ענינו הוא גילוי⁵⁴³, דזהו כל ענין האור מה שנמשך ונתגלה מן המאור, וממילא ענין ההתגלות בו הוא להיות נתפס ומושג, והיינו שיאיר בפנימיות שהמקבל ידע וירגיש את הדבר שזהו"ע הגילוי שהדבר מאיר ומתגלה אליו היינו שיודע ומרגיש אותו ויודע איך ומה הוא וזהו"ע התפיסא שנתפס אצלו, וזה שייך בהאור שהוא בחי' גילוי כו', (ולכן באוא"ס שלפה"צ שאין העולמות יכולים לקבל את הגילוי שא"א להיות בבחי' תפיסא בהם כו' נתצמצם ונתעלם בהמאור ונמשך אח"כ אור הקו שהוא לפי"ע העולמות שנתלבש ונתפס בהכלים דע"ס כו' והארה דהארה דהארה מתלבשת ונתפסת בכל הנבראים כו' כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד⁵⁴⁴, משא"כ המאור אין ענינו להיות בבחי' גילוי שאינו בגדר גילוי כלל⁵⁴⁵, דכל עצם בלתי מתגלה כו'⁵⁴⁶ (ואינו שייך בו ענין העלם ג"כ דהעלם שייך בדבר ששייך בו גילוי, וכמו האור שהוא בחי' גילוי (והיינו דכללות ענינו הוא להיות בבחי' גילוי כו' כנ"ל) וקודם שנתגלה ה"ה בהעלם, אבל עצם המאור שאין ענינו גילוי ממילא אינו שייך בו ג"כ העלם כו'), וא"כ ענין ההתגלות בו⁵⁴⁷ אין ענינו שיהי' בבחי' תפיסא והשגה לידע מה הוא מאחר שאינו בגדר גילוי כו', כ"א ענין ההתגלות הוא מה שהוא נמצא ומתגלה כמו שהוא למעלה מגדר גילוי וגדר העלם כו', וזהו המאור הוא בהתגלות, וכמו שמבאר אח"כ שאפי' תינקות יודעים כו']. ולכן אפילו תנוקות יודעים⁵⁴⁸ שיש שם אלוה מצוי כו' אף שאין בהם השגה ותפיסא איך ומה לפי שאין בהם גילוי האור שמ"מ המאור עצמו הוא נמצא למטה כמו למעלה).

546) ראה סה"מ תרנ"א ע' רלו. תרנ"ח ע' קכ. תרס"ה ע' קג. המשך תרס"ז ע' לו, וש"נ. סה"מ תרס"ט ע' קסט. המשך תער"ב פרק קלה (ח"א ע' רסב). תרצ"ב שם.
547) ראה סה"מ תרנ"ב ע' צו. תרנ"ח ע' קצט. המשך תרס"ז שם. וראה גם קונטרס ענינה של תורת החסידות ריש סעי' י"ז; סעי' י"ט. לקו"ש ח"ט ע' 247.
548) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קסב. לקו"ש חכ"ז ע' 254. סה"ש תשנ"ב ע' 127 ובהערה 59 שם.

543) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קנט. וראה סה"מ תרצ"ב ע' קסה. ספר הערכים – חב"ד, ח"ב ערך אור סעיף ב' (גילוי) – ע' תלו ואילך.
544) ס"ב (קלא, ב).
545) ראה סה"מ תרפ"ז ותרצ"ב שם. המשך תער"ב ח"ב ע' אכה. אודות גדרי ותכונות המאור ראה ספר הערכים שם סעיף ח' (מעין המאור) – ע' תנח ואילך. וראה גם ח"ד ס"ע קס ואילך.

דאם הי' הכוונה על מהותו ית' באמת הי' ראוי לקרותו בשם אין לו תחלה כו' אבל הכוונה הוא על אורו וחיוו לבד והוא הנק' א"ס דווקא וכמ"ש במ"א שפי' אור א"ס הנז' בספרי המקובלים הכוונה לומר שהאור הוא א"ס ולא שהוא אורו של א"ס כי במהותו ית' לא יתכן לומר לשון א"ס כנ"ל והטעם מובן בהיות שהכוונה באמרו א"ס על ההתפשטות הוא וענין ההתפשטות לא יתכן כ"א בבחי' האור ולא בהעצמות כנ"ל כי הוא פשוט תכלית הפשיטות כידוע וד"ל ועתה יש להבין ענין ההתפשטות באר א"ס איך הוא עד שנא' בו ענין הצימצום כו'. דהנה באמת אור השמש ג"כ אינו משל אמיתי לזה אלא לענין לשלול ענין ההשפעה בדרך עלה ועלול כמ"ש במ"א אבל לענין הבנת האמתי באור העליון א"א לומר כ"א בדרך ואופן שלא ימצא שום שינוי כלל בין קודם ההתפשטות לאחר ההתפשטות הרי באור השמש הגם שלא ימצא שינוי בגופה בין שתאיר ע"י מסכים רבים או בלא מסך כלל אבל במהות האור והוי ימצא שינוי שבמסכים רבים לא יתפשט כ"כ בחי' אמיתית ההארה כמו שמתפשט בלא מסך כלל כו' אבל שלא יהי' שינוי כלל בין שיתפשט מעט או רב הוא בחיות הנפש בתוך גופה שידוע שהוא ג"כ יקרא בשם אור וזיו כו' אך הלא אנו רואים בהתקררות אבר א' ולא יאיר בו חיות הנפש הנה לא שנמצא שינוי שלא נתפשטה חיות הנפש שהרי להיכן הלכה חיות אותו האבר הרי הוא שורה בהאבר כמו שהי' בתחלה ולכשיחזור האבר ויתחמם ויומשך בו החיות לא שנעשה ענין ההתחדשות בהתפשטות החיות אך אין זה כ"א בבחי' העלם וגילוי שאין הגילוי מן ההעלם ענין חדש כלל שהרי ההעלם הי' בתחלה כו' רק שההתחדשות הוא בגילוי לבד ואין זה התחדשות אמיתי כי הגילוי לא יקרא בשם התפשטות כלל עד שנא' מתחלה לא נתפשט כ"כ כו' כי ההתפשטות הוא ממקום למקום כהתפשטות האור להלאה מרחוק כו' אבל הגילוי הוא במקום א' ממש כמו עדי"מ גילוי דבר גשמי כמו האדם בבית סגור כשיפתחוהו יתגלה לא יתכן לומר שנתפשט יותר כו' וכדומה לזה בגילוי דבר רוחני כמו גילוי מהות השכל בדיבור לא יתכן לומר ההתפשטות כלל כ"א שנתגלה מן ההעלם במוחו כו' וכמ"כ בגילוי חיות הנפש באותו האבר שנתקרר הוא ע"ד העלם וגילוי לבד דהיינו שהיתה חיות אותו האבר בהעלם בו ואח"כ כשנתחמם נתגלה בו החיות וכן גילוי כח הראי' בעין לא שנתפשט הארת הכח הראי' רוחניית בכלי העין עד שימצא שינוי בין התפשטות מעט אם רב כו' רק שנתגלה בכלי העין וע"כ לא יש שום שינוי בכח הראי' רוחניות שבנפש לומר שבהסגור העין לא תהי' בהתפשטות ובהפתח העין תתפשט כו' רק ממש כמו שהיא קודם פתיחת העין כמ"כ היא אחר פתיחת העין ואין ההתחדשות כ"א הגילוי לבד כו' וד"ל ועדי"ן כל ענין חיות הנפש שתחי' את הגוף כולו מראשו לרגלו לא שנתפשט בו אלא שנתגלה בו לבד והרי היא אותה הנפש עצמה כמו שהיתה קודם שנתגלית בו כו' וד"ל. והנה גילוי זה של הנפש יקרא בשם אור כנו' בלק"א לשון אור וחיות כו' פי' שהחיות שתחי' הנפש את הגוף הוא גילוי הנפש לבד ואין בזה שום התחדשות כלל רק שמתחלה קודם שהיתה בגוף היתה נקראת רוח החיים בהעדר אור פי' בבלתי גילוי להיות הגוף חי ממנה כו' ועתה בגוף היא בבחי' אור וגילוי כו' ונמצא שם שם קריאת האור בזה אינו מצד ענין ההתפשטות כ"א מצד הגילוי מן ההעלם וכמשל המאיר עיני חכמים

בהלכה שיקרא ענין גילוי חכמתו בשם הארה וזו אע"פ שאינו אלא גילוי לבד מן ההעלם לבד כנ"ל וד"ל. ועתה יובן ע"ד דוגמא כזו למעלה באור א"ס הכוונה היא גילוי לבד מן ההעלם העצמות ולכך יקרא בשם אור ולא מצד ההתפשטות והצימצום הוא ענין העדר הגילוי לבד לכך כתיב גם בבחי' האור אני ה' לא שניתי כלל כו' ואין השינוי אלא מצד הכלים לבד כידוע פי' כמו עד"מ הנ"ל בהתקרב האצבע לא יתגלה בו החיות אבל אין זה שינוי באור וחיות הנפש מכמו שהיתה כנ"ל אך בכלי האצבע יש שינוי שלא נתגלה בה החיות כו' וד"ל. ועתה צ"ל ענין הידוע שקודם שנאצל וברא ויצר כו' הי' הוא ושמו בלבד וידוע דשמו הוא מל' דא"ס והוא הנק' אור א"ס שבו הי' ראשית הצימצום בעצמותו כו' דהלא מבואר למעלה דענין האור למעלה הוא ענין הגילוי לבד והיינו שמו כמו ע"ד משל שם האדם שעל ידו יש לזולתו תפיסא בי' כמ"ש במ"א אך שבשמו ית' הי' צימצום להיות בבחי' קו וחוט לבד כידוע וביאור הדבר היינו שלא יתגלה כ"כ כ"א מעט מוזהר ממנו יתגלה והעיקר ישאר בבחי' העלם העצמות כו' ויובן זה עד"מ מן הנפש אם לא היתה מוגבלת גם בעצמות' אלא היתה פשוטה בתכלית מבלתי הרכבה ברצון ושכל ומדות כו' אי"כ הי' גם הגילוי שלה בגופה מבלתי הרכבה כו' והי' הגילוי שוה בכל האיברים מבלתי שימצא שינוי בין האור וחיות של החכמה בכלי המוח לאור וחיות הראי' בעין והשמיעה באזן וכדומה אך מה שימצא זה הוא לפי שגם במהות הנפש מוגבלת היא מן הרכבת כמה דברים שכל ורצון ומדות כו' והן איברים ברוחניות כו' אמנם למעלה באור א"ס ב"ה לא יתכן שום בחי' הרכבה כנ"ל רק שהרצון נאצל מעצמו להיות בו מהות רצון וכן להיות מהות חכמה ואז יקרא בעל הרצון ובעל החכמה כו' וענין האצילות של הרצון והחכמה מאור א"ס הפשוט כו' לא הי' בדרך המובן לנו מן הנפש וכחותי' מאחר שאינו מוגבל בעצמותו כו' אך הענין הוא מובן אם לא היתה הנפש מוגבלת אז הי' אור גילוי הנפש להיות במהות חכמ"ה לבד ענף פרטי מן הגילוי שלה שאם היתה יכולה בגילוי לא הי' במציאות גילוי החכמה לבד כו' ונמצא הי' ענין הצימצום בהגילוי של מהותה שלא נתגלה ממנה אלא אור חיות החכמה כו' ועד"ז בכל כוחותי' הן צימצומי הגילוי כו' וד"ל ועד"ז יובן ענין הצימצום למעלה ואין כזה שום שינוי כלל כ"א שלא נתגלה הרצון והחכמה כ"א בדרך פרט כך וכך מאחר שכל עיקר הרצון אינו אלא גילוי כו' וד"ל ובוה יובן ההפרש בין לשון אצילות ובין לשון אור שהאור הוא ענין הגילוי לבד והאצ"י הוא כשהגילוי בצימצום כו' והיינו כמשל אצ"י רוחו של משה על הזקנים שתובא הגילוי למקום פרטי בהזקנים ועד"מ מים מגולים וכל א' שופכו לכלי שלו כו' וד"ל ועד"ז יובן ענין הי' הוא ושמו בלבד פי' שהי' הגילוי בדרך כללות לא שיובא הגילוי ממקום למקום שזהו ענין אצילות האור כו' ויובן יותר עד"מ כשקורין לאדם בשמו אברהם שהי' שמו אברהם גם מקודם שקראו אך הי' שמו בהעלם בעצמות שלו ומ"מ שמו הוא לבד שאינו אלא בשביל הגילוי לבד שיהי' לזולתו תפיסא בי' על ידו כו' וכשקראו הוא בא לידי גילוי ממש ונמצא עיקר ההפרש בין גילוי שמו כשהי' תחלה בהעצמות לגילוי שמו כשקראו אברהם שבהעצמות הי' משתווה אל העצמות ממש ולא הי' ניכר ומה שהוא עומד להתגלות הי' בהעלם כו' ובגילוי הקריאה נתגלה בדרך פרט וניכר כמופרד

מן העצמות לגמרי כו' ועד"ו משל חיות הנפש בגוף הוא הגילוי הגמור וכשהיתה עומדת מתחלה להתגלות בגוף נקראת בשם רוח החיים ע"ש גילוייה להחיות הגוף אע"פ שעדיין אינה בגופה כלל כו' וד"ל כמ"כ ה' שמו בחי' אור א"ס ממלא כל החלל כו' פי' בבחי' העלם העצמות עד שנעשה צימצום להיות מתגלה ממש בדרך פרט שהוא בחי' הק"ו והוא צימצום הראשון כידוע וד"ל. והנה ענין חג הסוכות הוא המשכות אורות מקיפים כידוע וביאור הדבר היינו לפי הנ"ל הגילוי הוא הצימצום בבחי' א"פ והמקיף הוא ההעלם וכשנאצל אור החכ' כו' היינו שנתגלה מן שמו העצמי הארה מצומצמת כו' וידוע דבכל מצעד הוא גילוי אור המקיף דהיינו שבא תוס' הארה וגילוי בפנימי כו' אך בסוכות הוא גילוי המקיף בעצמו והוא המלוכב בסכ"ך הנק' צלא דמהימנות' כו' והטעם הוא לפי שיוה"כ הוא ענין הסליחה על העוונות וע"י תשובה דוקא ומזה נעשה בח' א"ח לקדמותו מפני שענין התשובה הוא למעלה מן הכלי כידוע ולכך בסוכות נמשך ג"כ בחי' המקיפים שהן למעלה מכלי קבלת הא"פ כו' והו' שאנו או' זמן שמחתנו' פי' כי השמחה הוא למעלה (מהגבלת כל'י) הלב כי כאשר יתענג מאיזה דבר במדה וקצבה יהי' טמון העונג בלבבו וכאשר יתפעל במאד למעלה מכלי הלב תצא השמחה בגילוי כו' והטעם לזה בסוכות דוקא כי אז (זמן) שמחת בי"ת השואבה פי' השאיבה מן העלם עצמות המקיפים וכנ"ל שההעלם של אור הגלוי בפרט היא עיקר פי' אור א"ס ומאחר שהוא א"ס כמ"כ ההתפעלות מחמתו נמשכת בבלתי קץ ותכלית שאם הי' ההתפעלות מהתפשטות האור בנאצלים ונבראים כו' היתה נמשכת במדה עד שהי' צריך לחזור ולעוררה כו' אבל מאחר שכל עיקר ההתפעלות מאור א"ס בעצמו שהוא בחי' המקיפים א"כ גם ההתפעלות לא תכלה לעולם וזהו הטעם ג"כ שהפנימי קארי תדיר להמקיף כו' וד"ל. (עיי' לקמן)

ליל ב' דסוכות בעזריה

להבין ענין נטילת לולב שהוא להמשיך דעת לנוק' כמבואר בכתבי האר"ו.ל. הנה בהיות שנשים דעתן קלות כו' ע"כ צריכים להמשיך לה דעת מדעת עליון דדכורא ע"י הלולב וביאור הדבר כי השכחה הוא היפך הדעת שהרי אנו רואים שהשכחה מצוי' במי שדעתו קלה כנשים וקטנים וכל שדעתו יפה בתגבורת הרי ימצא בו כח הזכירה יותר וע"כ נא' השמר פן תשכח את ה' כו' וידעת היום כו' כי הדעת הוא היפך השכחה כו' וד"ל. והטעם מובן למשכיל בהיות כי .. ידוע שהוא המתפשט במדות להחיותם וביאורו הוא עד"מ כשנולדה האהבה למאכל מצד הטעם והתבוננות בו הנה אנו רואים כשלא יקשר דעתו בו אלא יסיח דעתו ומחשבתו ממנו תתבטל האהבה ממילא ומאלי' א"כ לא הועיל מאומה הולדת הבינה את המדה אם לא קיימה יחזקה הדעת שהוא כח התקשרות המושכל של המדה בתוך המדה (הנק' בל"א אריי"ן ליגע"ן) כי המושכל של המדה הנמשך מן הבינה חלף והלך לו אם לא יתקשר היטב בתאהבה

הכלים, עד"מ שם האדם שבו ועל ידו הוא מפנה לקוראיו אבל כשהוא בפ"ע אינו צריך לו, אלא שע"י השם ממשיכים אותו שנפנה לקוראו בשמו, כלומר שמתגלה לזולתו על ידו כמ"כ למעלה ענין השמות ע"ב ס"ג מילוי יודין מילוי ההין כו' ענינם שהם המחברים האורות שהם הגילוי מא"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות כי האור מעין המאור כנ"ל ושיומשך להתלבש בהכלי שהכלי היא מהות חכמה או בינה כו' הוא ע"י השם שע"י אותו השם נמשך האור ומתלבש בהכלי (ע"י שם ע"ב נמשך אור החכמה ונמצא השם לגבי האור הפשוט כמשל שם האדם לגבי עצמות האדם שאינו בערך עצמותו כלל רק שעל ידו פונה לקוראו כו'), וביאור הענין הוא כי הנה השמות הם בחי' אותיות, והנה עד"מ באדם התהוות גוף אותיות המח' הוא מהשכל ומ"מ אינן מערך מהות השכל כלל רק שהם לבושים להשכל שעל ידם הוא נתפס, דהנה השכל עצמו הוא מהות ההשכלה, וממנו נמשך התפעלות המדות להתאוות ולחמוד מה שהשכיל כי טוב הוא (ונמצא המדות מקבלים ממהות השכל בבחי' צו"ע ובקירוב ויש להן ערך ושייכות להשכל). אבל האותיות אינן ממהות שכל כלל, רק שהן לבושים להשכל שבהם ועל ידם הוא נתפס ומתגלה ונק' לבושים הפנימיים שהרי אפי' האדם בפ"ע כשתופס ההשכלה הוא ע"י האותיות כו' וא"א כלל להשיג ההשכלה בלי אמצעות האותיות (ואפי' המדות אין מקבלים מהשכל רק ע"י האותיות), ומ"מ הן בעצמן אינן בערך מהות השכל ולכן כלבוש יחליפם פושט אלו ולבוש אחרים, ויותר מזה ניכר באותיות הכתב עד"מ דיבור תוספת הנה השכלת ר"י בעל התוספת מבוארת באותיות אלו והנה גוף הדיבור שבכתב ובדפוס הן אותיות גשמיים ואין להן ערך כלל למהות השכלת ר"י בעל התוס' ז"ל שמיזחדת עמו בגנוזי מרומים, רק שאותיות אלו הן לבושים שעל ידם יכולים להשיג ההשכלה אע"פ שהאותיות עצמן אינן בערך ההשכלה, ועד"ז יובן קצת למעלה ענין שמו הגדול ב"ה, דהנה ידוע ענין הצמצום שהי' באור א"ס שהאור א"ס נסתלק לצדדי' ונעשה מקום פנוי רק רשימו נשאר מהאור, ובע"ח לא נזכר כלום מענין הרשימו, רק בס' עמק המלך מבואר שענין הרשימו הוא בחי' אותיות רל"א שערים פנים ואחור כו'. והענין יובן ע"פ הני"ל שהאותיות הן ענינן שבהן ועל ידן מתגלה האור ומ"מ הן בעצמן אינן ערוך כלל וכלל למהות האור וזהו בחי' שמו הגדול ית' שע"י אותיות אלו הוא נמשך ומתגלה אורו ית' כנ"ל שע"י השם פונה לקוראו כו', אמנם לא הי' באפשרי שיתהוו העולמות אם הי' הגילוי אור הא"ס ממש לכן הי' צמצום ומקום פנוי דהיינו שהאור נסתלק והיינו שהוא בעולם. כי הנה האותיות מצד עצמן אינן בערך האור כנ"ל רק שעל ידן מתגלה האור אבל הצמצום הי' שלא יתגלה האור כלל רק האותיות לבד יתגלו וזהו שנק' רשימו כי אינן בערך מהות האור כלל (רק שאח"כ נתגלה קו מהאור ומתלבש בהרשימו כו'). ואותן האותיות הן הנק' שמות (ע"ב ס"ג כו') ומבחי' יוד אחרונה שבש' ס"ג נתהווה עולם התהו וכמ"ש בזהר בקע ולא בקע כו' כמ"ש בעמק המלך, ולכן נק' א"ק בריאה יש מאין שהרי התהוותו מבחי' הרשימו שהם האותיות כנ"ל שאינן ערוך כלל וכלל לגבי האור ומכ"ש לגבי מהו"ע ב"ה, וזהו כורא קדושים ישתבח שמך שכל בחי' הקדושים עד רום המעלות חכמ' דאצי' חכמ' דעקודים חכמ' דא"ק ועוד למעלה כו' הם רק בריאה יש מאין לגבי א"ס ב"ה שאינו מערך חכמה כלל רק שנמשכו מבחי' הרשימו שהם האותיות וזהו ישתבח שמך כו' (ולפ"ז ענין עליי' א"ק בשבת היינו בבחי' האור שלמעלה מעצם האותיות וכמשל גילוי קצת מההשכלה ע"י האותיות ויש בזה עילוי אחר עילוי לאין קץ ותכלית כיון שהאור בחי' א"ס כו' וכנודע):

לד) והנה להבין זה בתוס' ביאור ענין הצמצום המבואר בתחלת ספר אוצ"ח שכשהי'

צריך המאציל להאציל העולמות צמצם את אורו ית' בנקודה אמצעית ונעשה חלל ומקום פנוי והוא מעמד כל העולמות ואמנם אינו בחי' מיעוט בהאור ח"ו רק שנסתלק לצדדים כו' יעו"ש, שהדברים לפי פשוטן הם תמוהים איך יתכן ענין צמצום וסילוק לצדדים באור א"ס שאין לו דמות הגוף כו' וכתוב ג"כ אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא כו' ומשנברא בשוה ממש, אך הענין יובן בהקדים תחלה פי' וענין לשון אור א"ס, כי הנה אור א"ס ב"ה הוא מקור התענוגים פי' כי הנה חיות כל העולמות וכל אשר בהם הוא התענוג כנראה בעליל בעניני עוה"ז שהתכלית מכל פעולה שיפעל האדם הוא התענוג שיתענג מאותו דבר וזהו הנק' טוב ובהפוך הרע הוא מה שיצטערו ממנו, והנה יש ריבוי התחלקות בבחי' התענוג שיש תענוג בראיה ובשמיעה ובריח כו' וכל תענוגי עוה"ז בכללן אינו אלא פסולת מבחי' תענוג העליון שנפל למטה ע"י שבה"כ ואינו ערוך לגבי בחי' התענוג שלמעלה שהנשמות מתענוגים מזיו השכינה שהוא עצום ורב מאד עד שארז"ל מוטב לדייני' וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם י"ב חדש ואש שלנו א' מס' בגיהנם בשביל שיקבל העונג בג"ע והיינו אפילו בג"ע התחתון אבל ג"ע העליון הוא רם ונעלה הרבה ממנו ויש נהר דינור המפסיק כו' וכן יש עוד עליות מדריגות רבות לאין קץ בבחי' קבלת התענוג זה למעלה מזה, והכל הוא בבחי' אורו וזיוו ית' כמאמר נהנים מזיו כו' כי מקור כל התענוגים הוא בחי' אורו וזיוו ית' המאיר ומתפשט להיות מקור חי כל העולמים והוא הנק' אור א"ס אבל עצמותו ומהותו ית' קדוש ומובדל לגמרי מהיות גם מקור לבחי' התענוג כי הוא מרום ונשגב לבדו כו' והודו על ארץ ושמים דהיינו זיו והארה ממנו ית' שאינו ערוך אליו כלל כמו הארת השמש לגבי עצם מאור השמש, והארה זו היא מקור חיות כל העולמות והיא בחי' מקור כל התענוגים כי עיקר חיות כל העולמות הוא בחי' התענוג הנמשך משם כנ"ל, ולהבין ביאור ופי' לשון אור א"ס הוא עד"מ חיות הנפש שמחיה את הגוף שאין החיות שהגוף חי על ידה מהות ועצמות הנפש דהיינו החיות שבעין ואזן עד"מ שהעין רואה ואזן שומעת והפה מדבר והרגלים מהלכים, הנה אין חיות זה שבהם מהות ועצמות הנפש, שא"כ הי' מהותה ועצמותה מתחלק לרמ"ח חלקים שונים מתחלקים ברמ"ח מקומות כפי ציור חלקי איברי הגוף כו' וזה אינו שהנפש עצמה היא עצם אחד רוחני פשוט ואינה מתחלקת לחלקים כלל וכמ"ש בלק"א ח"א פנ"א, אלא הענין שהחיות שבהאיברים הוא רק בחי' הארה לבד ממהות הנפש עצמה, שלפי שהנפש במהותה ועצמותה היא מהות ומציאות החי חיות רוחני (שאע"פ שאנחנו לא נדע מהו הנפש עכ"ז זאת נדע ודאי שהיא מציאות רוחני חי חיות נצחי וגדולתה במעלתה מן השכליים הנבדלים שהן המלאכים), על כן גם התפשטותה והארתה כשמתלבשת בגוף הנה התפשטות זו הוא בחי' כח וחיות להחיות את הגוף ועל כן הגוף חי ממנה וחיות זה הוא רק הארת והתפשטות הנפש ולא מהו"ע ממש וכדמיון האור המתפשט ומאיר מהשמש לחדרי חדרים, והרי מובן שהתפשטות והארה זו אינה ערוך כלל לגבי עצם הנפש, וכך יכולים להשכיל מזה עד"מ, דענין אור א"ס ב"ה שהוא מקור כל חי העולמים כנ"ל אין הכונה על מהו"ע ית' ממש, רק שהוא בחי' התגלות והתפשטו' הארה ממהו"ע ית', שהארה זו נק' אור א"ס שהיא מקור וחיות לכל העולמים כולם, כי לפי שמהו"ע ית' הוא שהיה והיה ויהיה ומקור חי החיים ע"כ גם ההארה וההתפשטות והתגלות ממנו ית' הוא מקור החיים להחיות ולהוות נמצאים מהאין ואפס המוחלט ממש ולהחיותם ולקיימם (כי האור הוא מעין המאור), ובחי' התגלות זו נק' בשם הארה לומר שאינו נוגע לעצמותו ית' כלל, כי המשל מהתפשטות חי הנפש בגוף אין דומה לנמשל

כ"כ, שהרי התפשטות חיי הנפש שבגוף עם היות שאינה מהות ועצמיות הנפש ממש מ"מ הוא התפש' מהנפש הדומה לבחי' השפעה ג"כ (ולא בבחי' הארה לבד כנודע ההפרש בין אור לשפע שזיו השמש אין פועל שום שינוי בשמש משא"כ שפע השכל שכח השכל מתייגע כשמוציא לאור איזו השכלה עמוקה, וכך התפשטות חיי הנפש בגוף אינו דרך הארה לבד דא"כ לא היתה הנפש מתפעלת כ"כ ממקרי הגוף שאינו לפ"ז רק בהארתה וזיוה, אלא לפי שהוא דומה לבחי' השפעה) שהיא ממהות המשפיע והמשפיע משתנה במהו"ע בין קודם ההשפעה ללאח"כ וכן אנו רואים בחיי הנפש שבגוף כמה שינויים לפי העתים כשהוא ישן אין החיות פועל בגוף רק לחלום חלומות וחלומות שוא ידברו ובהקיצו משנתו הנה עין רואה ואזן שומעת וחושב מחשבות משכל ודעת והיינו מצד שההשפעה קרובה ויש לה ערך ויחוס לגבי הנפש לכך לא יהי' השפע כשזה כו' (דבר זה צריך ביאור עדיין דהרי גם בהארה נמי יש שינויים לפי הכלים המקבלים שאם הבית אפל רק חלון א' קטן פתוח יהי' הזיו מועט משא"כ כשיש הרבה חלונות או באכסדרה וכן יהי' השינויים לפי זיכוך הזכוכית כו' וא"כ מהו ההכרח מכאן שהתפשטות הנפש בגוף הוא דרך השפעה לפי שיש שינויים שהרי השינויים הם מצד שינוי כלי הגוף כו' ולכאורה ממה שהנפש מתפעלת ממקרי הגוף יש ראי' יותר וכנ"ל וצ"ע במקומות אחרים שנת' ראי' זו ג"כ בלשון הנ"ל), משא"כ בעצמותו ית' שהוא קדוש ומובדל לגמרי מערך ההתגלות וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' לכן אין לנות הגילוי הזה הנמשך ממנו ית' להיות מקור החיים רק בשם אור דוקא כי האור המאיר מהמאור הוא רחוק מאד ממהות וערך המאור עד שאינו נוגע אליו כלל ואינו פועל שום שינוי בהמאור, כגון אור הנר שמאיר בבית שאין ההארה שבבית בדומה כלל למהות ועצמות שלהבת הנר שהוא ממש ושורפי משא"כ ההארה שבבית היא לא מיניה ולא מקצתיה, וכן אור השמש המאיר לארץ ולדורים אינה כלל ממהות גוף מאור השמש שהאור אין בו שום ממשות ומאור השמש הוא כדור גדול עצום ורב, ואעפ"כ הרי האור מעין המאור דהיינו שלפי שהשמש הוא דבר ומציאות הזך ובהיר לכך יתנוצץ ממנו זיו והארה להאיר לארץ כו' ואין שום שינוי או התפעלות בהשמש ממה שנמשך ממנה ההארה לפי שאינו מערך מהותה ועצמותה רק זיו בלבד, ועד"מ זה יכולים להשכיל באלף אלפים הבדלות לאין קץ ותכלית פי' וענין לשון אור א"ס ב"ה, דהכוונה על גילוי והתפשטות מקור החיות ממנו ית', שבחי' מקור זה הוא רק הארה בעלמא ממהותו ועצמותו ית' כי מהו"ע ית' מרומם ונשגב לבדו רק הודו וזיוו הוא הנמשך להאיר ארץ ושמים שהם עולמות עליונים ותחתונים לכן אין בו שום שינוי בין קודם שנברא העולם ובין לאחר שנברא כמו עד"מ שאין שום שינוי בהמאור מחמת התפשטות הזיו (וזו א' מן הטעמים שכינו חכמי הקבלה לגילוי החיות ממנו ית' בשם אורות ולא בלשון שפע שנשתמשו בו הפילוסופים כי השפע פועל שינוי בהמשפיע בין קודם ההשפעה לאח"כ כי יש לה שייכות וערך למהות המשפיע כיחס העלול אל העילה משא"כ הזיו לגבי המאור) אך מ"מ אין המשל דזיו השמש דומה לנמשל כלל שהרי זיו השמש נמשך מהשמש ממילא בלי בחירה ורצון מהשמש עצמה שכך נברא השמש שיתפשט ממנה זיו אף שלא ברצונה אבל למעלה בו ית' הנה התפשטות הארה זו תלוי ברצונו הפשוט להמשיך ממנו הארה זו וברצונו למנוע התפשטותה אזי הי' כלא הי' והי' מתבטלים כל הנמצאים כמו קודם אצילות ובריאת העולמות כו' אלא שהוא ית' פועל ברצון ובחירה להאיר ולהמשיך ממנו הארה זו כו'; והנה בבחי' גילוי והתפשטות החיות שממנו ית' שבחי' גילוי זה נק' אור א"ס כנ"ל, הנה שייך לומר שבחי' זו הוא מקור כל התענוגים והוא שרש ומקור לכל ההתהוות כי החכ' נק' עדן והיינו לפי שהחכמה היא ראשית

שרש מצות התפלה פל"ד ופל"ה

קלו

ההשתלשלות כמ"ש ראשית חכמה לכך בה ראשית גילוי התענוג לכך נק' עזן וכנראה בעליל שבהשכיל על דבר חכמה יתענג מרוב כל ומחכמה ואילך משתלשל בחי' התענוג דרך עו"ע עד למטה מטה ומקור דמקור כל התענוגים הוא בחי' גילוי הראשון שממנו ית' הנק' אור א"ס כו' ובבחי' זו הנק' אור א"ס הוא שהי' הצמצום וכמ"ש בס' מבוא שערים תחלה הי' אור א"ס ממלא מקום החלל ואח"כ צמצם את אורו ונסתלק לצדדים ונשאר רשימו כו' (ור"ל שהצמצום הי' בהאור בלבד ולא בהמאור הקדוש שהוא מהו"ע ממש ב"ה שבמהו"ע אין שייך ח"ו אפי' לומר מקור התענוגים שהוא קדוש ומובדל לגמרי כו' ועיין בס' שומר אמונים ויכוח שני ד"ה מ"ש הרמ"ע ז"ל בענין הרצון ובעה"ר כו' שכ"ד הרמ"ע דהצמצום לא הי' רק בבחי' המתפשטת ממנו ית' הנק' א"ס ונק' ג"כ שמו ורצונו (והוא בחי' רצון קדום וה"ע משרז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו') ולא במהו"ע ח"ו, והמחבר שם הבין שהרמ"ק חולק על הרמ"ע וס"ל דמהו"ע ית' נק' א"ס ואין שם רצון קדום כלל, ולפמ"ש דבחי' זו הוא רק בחי' הזיו המאיר ממנו ית' וקודם שנבה"ע הי' הזיו כלול במאור ושם אין ואפס עליו א"כ אין שום דבר קדום זולתו ח"ו גם להרמ"ע וכמו הזיו מהשמש כשכלול בשמש שאין במציאות רק השמש לבדו ואין כאן מחלוקת כלל ועכ"ז א"ש משרז"ל היה הוא ושמו בלבד ששמו הוא בחי' הזיו הכלול בו כו'. וראיתי כ"י"ק ממר"ר הגדול אאומ"ר נ"ע שכינה לבחי' זו בשם יכולת, ונלע"ד שאפשר כוונתו שענין הזיו כשהי' כלול במאור עד שלא נבה"ע הוא רק ענין מה שיש ביכולת המאור הקדוש ב"ה להאיר ממנו הארה לכשירצה להאיר, וזה דק יותר הרבה ממשל הזיו השמש הכלול בשמש ששם יש עכ"פ התכללות הזיו ממש משא"כ למעלה במהו"ע ית' הוא מה שביכולתו להאיר כו' וא"כ אפס זולתו ממש, ותדע שזיו השמש מאיר מהשמש שלא בטובת ורצון השמש משא"כ למעלה שברצונו שלא יאיר הי' כלא הי' ההארה א"כ ראוי לקרוא יכולת ועוד דאפי' לאחר שנבה"ע הרי הם בטלים קמי' כזיו כדלעיל באריכות, וא"כ קודם שנאצל העולם אפ"ל שענין מקור החיות המתפשט ממנו ית' ברצונו קודם שנתפשט והי' כלול במהו"ע ית' שייך לקרותו רק יכולת שיש במהו"ע ית' להאיר כו' ולאחר שהאיר הרי ההארה בטילה ג"כ כזיו השמש כשהוא כלול בשמש ובבחי' הארה זו הי' הצמצום וד"ל):

לה) והנה להבין ענין צמצום זה, יובן עד"מ ממה שאנו רואים בנפש האדם ענין בחי' צמצום והסתלקות, כגון שלמד איזו מסכת ויודע אותה בע"פ עם כל עניניה ופרטי דקדוקיה וסברותיה באר היטב שכולם שגורים בפיו וכאילו מונחים בקופסא, והנה בעידנא דעסיק במסכת אחריתו שמחשבתו ודיבורו שקועים ומובדלים בעיני סברת אותה המסכתא או שיושב בטל לגמרי הרי הגם שאינו חושב אז על עניני המסכת הראשונה, מ"מ בודאי ישנם בשכלו בשלימות מכל וכל ולא יעדר הפרש והבדל כל שהוא מכמו שהיו אצלו בשלימות כעת למדו אותה מאחר שהם כמונחים בקופסא, ואין הפרש כלל רק שאינם מאירים באותיות שבשעה שהי' לומד אותה היו השכליים מאירים ומלובשים באותיות המחשבה והדיבור ואח"כ כשפסק מללמוד או שלומד מסכת אחרת אין השכליים הראשונים מאירים אז בגילוי באותיות מו"ד אבל מהותם ומציאותם ישנם במוחם בשלימות אלא שמסתלקים מהתגלותם באותיות ומתכללים באור השכל כמו שהוא מופשט מאותיות וזהו בחי' צמצום והסתלקות רחוני בשכל הגלוי שמסתלק מהתלבשותו באותיות ונכלל במקורו והרי מובן שאין זה העדר ושינוי כלל במהות השכל כי יש מציאותו בשלימות רק שמסתלק מלהתגלות באותיות, וכך יוכל להשכיל עד"מ באלף אלפים הבדלות לאין קץ ותכלית ענין הצמצום שהי' בהאור א"ס ב"ה, שאין זה שום שינוי ח"ו גם לגבי בחי' האור א"ס (שהוא הזיו שממהו"ע ית' כנ"ל) שכמו שהי' קודם הצמצום שהי' האור ממלא כל מקום החלל עד"מ לשכך האזן כך הוא אח"כ ג"כ רק

שההפרש הוא שמתחלה הי' מאיר בגילוי בבחי' אותיות שהי' מאיר בהם (עיין לעיל סוף אות ל"ג) והצמצום הי' שלא יאיר בגילוי בהאותיות וכלים שהיה מאיר בהם ונכלל במקורו:

לח' והעולה מכל הנ"ל (ממש אות כ"ח ע"כ) דכמו שהתהוות הנבראים דבי"ע הוא ע"י אותיות דבר ה' מבחי' מל' דאצי' כמ"כ גם התהוות ח"ע דאצי' הוא מבחי' אותיות דכתר עליון הנק' טעמים ולכן נק' התהוות החכמה יש מאין וכמש"ל אות ל"ב. וכמ"כ התהוות א"ק הוא ג"כ מאותיות דטהירו עילאה שהן הרל"א שערים ונק' ג"כ יש מאין מטעם הנ"ל והתהוותו ע"י צמצום רב הנק' מקו"פ שהוא הסתלקות האור מהאותיות כו' וכמו שנת"ל בענין ביטול הנבראים לגבי א"ס ב"ה הואיל והתהוותם רק מבחי' אותיות והאותיות בטלים במציאות לגבי השכל כו' וכמ"כ ממש ה"ע ביטול בחי' א"ק לגבי א"ס ב"ה שהתהוותו רק מבחי' אותיות דטה"ע הנ"ל והם בטלים לגמרי לגבי בחי' האור א"ס שלמעלה מעלה מהאותיות שהרי האותיות נק' רשימו בלבד והאור א"ס הוא ג"כ זיו בלבד ממהו"ע ית' ובטל ממש לגבי מהו"ע ית' כזיו השמש כשהוא בתוך מאור השמש כנ"ל א"כ אין עוד שום מציאות לבד מהו"ע ית' ממש וזהו פ' אחד וכמש"ל באריכות. ומ"מ עד בחי' אצי' ועד בכלל נק' יחו"ע לפי שהם בעיניהן ג"כ בביטול אמיתי כזיו השמש כנ"ל ומבריאה ואילך נק' יחו"ת לפי שהם בידיעתן בחי' יש ודבר נפרד רק שבטילים ביטול היש וכדלעיל אות ל"א וזהו ענין בשכמל"ו. ותכלית הבריאה הוא שיהי' התהוות הנפרדים כדי שיהי' המאציל מלך עליהם כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ובהתהוות הדברים השפלים והתהוות הגשמיות ניכר יותר כח וגדולת הבורא וכמש"ל אות כ"ד באריכות: ופי' ועד הוא אחד בחלופי אתוון הענין דכבר נת"ל אות י"ט שבתבנת אחד מרומו ענין התהוות הריבוי מן האחדות הפשוטה והוא שהאל"ף הוא מקור החכמ' דהיינו צנור הנמשך מבחי' נוצר חסד לאלפים שיהי' בחי' אאלפך חכמה, והחי"ת היא החכ' בעצמה שממנה נמשך התחלקות אותו' הדבור הנק' ד' רבתי, אמנם בדבור זה יש ב' מדר' האי' כמו שהוא באצי' ששם מאיר בגילוי והמתהו"י ממנו בטילי' במציאות לא"ס ב"ה כנ"ל בענין יחו"ע וה"ע התהוות נשמות הגדולות שמבחי' אצי' כמו נשמת אדה"ר שנא' בו ויפח באפיו וכמו נשמת האבות והנביאים וכיוצא בהן שהיו מרכבה לה' ממש ובטילים ממש במציאות אליו כו' ובחי' דבור הנ"ל נק' ד' רבתי. והב' הוא בחי' מל' דאצי' כשמתלבשת במלכות דבי"ע להוות ולברוא נשמות ומלאכים דבי"ע והעוה"ז ממש וזהו ענין ועד שהוא ד' שאינו רבתי לפי ששם הוא ע"י צמצומים ומסכים שהאלקות מוותר מאד כנ"ל והנה המשכת אותיות אלו דמל' דבי"ע הוא ג"כ ע"י אמצעות החכמ' וכנ"ל בענין אחד אלא שזהו בחי' ועד דהיינו מבחי' האל"ף נעשה וי"ו ר"ל שהוא בחי' המשכה שנמשך א"ס ב"ה למטה גם כבי"ע לברוא נשמות ומלאכים ועולמות דבי"ע כי הוי"ו מורה על המשכה למטה ומן החי"ת נעשה עי"ן כי עי"ן הוא ג"כ בחי' חכמה ולכן נק' החכמים עיני העדה וגם ראיית העין נמשכת מן החכמה כנודע אלא שהיא בחי' חיצוני' החכמה (מבחי' נו"ה דאבא כמ"ש כמ"א בענין קידוש החדש דלכך עדים כשרים אפי' הן הדיוטות לפי שהראי' היא מחיצוניו' דאבא יעו"ש בביאור מאמר הר"מ ר"פ תשא פקודא בתר דא לקדש החדש כו') והיינו לפי שבכאן הוא מה שנמשך מח"ע כבי"ע שיהי' התהוות אותיות הדיבור דמל' דבי"ע לכך נמשך לשם רק מחיצוניו' הח"ע וזהו העי"ן דועד ואח"כ הדל"ת הוא

(ז): בנזכר חסרים הפרקים לר"ל. וסיום הענין נמצא בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח שבהוספות ללקו"ת ויקרא נב, ד

לקוטי תורה

פרשת נצבים מט, ב

ולחסביר הענין איך הוא נמצא למטה מאחר שאינו מתגלה. הענין הוא כי הנה נודע שנשמת משה רבינו עליו השלום היתה מבחינת אצילות וכן נשמת אברהם והיינו שבמשה רבע"ה ובאברהם היה מאיר בהם אצילות בבחינת גילוי למטה. הרי שנמצא גם למטה בחי' אצילות. וכמ"ש בגלגולים פ"כ ג"כ שיש בחינת אצילות גם בעשיה. והנה מצד אור האצילות עצמו אין מניעה שאילו היה משה ואברהם גם היום פה עמנו היה אור האצילות מתגלה בהם רק שבדור הזה אין גילוי אור האצילות למטה. אבל מ"מ מוכרח להיות שבמציאות יש אור אצילות למטה ג"כ

אלא שאינו מתגלה בדורנו זה. וכן שלמה דכתיב ביה ויחכם מכל האדם וידבר שלשת אלפים משל והרי נגלה אליו חכמה גדולה כ"כ הגם שגם הוא היה בעוה"ז בבחי' עשיה הרי שמציאות החכמה היא גם למטה בעוה"ז ולכן היתה נגלית לשלמה אלא שנעלמה מעין כל חי זולתו. וכן עד"ז יש מציאות נבואה גם בעוה"ז רק שבנביאים היתה בבחי' גילוי שהנבואה הייתה מתגלה בהם לפי שהיה בהם כח לקבל ועכשיו המניעה מצד המקבלים אבל מצד האור והשפע אין מונע שבמציאות יש האור והשפע גם היום רק שאינו נגלה ונראה אלא לפי ערך כח המקבלים:

רשימה מילולית

מסרט ההקלטה

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשכ"ה

(רשימה מילולית בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי כלה, זאגט דאך אויף דערויף דער בעל ההילולא, דעם מאמר המדרש "לגני - לגנוני", למקום שהי' עיקרי בתחילה, וואס עיקר שכינה איז דאך געווען בתחתונים, און דערנאך איז דער אדם על ידי חטא עץ הדעת איז סילקו מן הארץ לרקיע, און דערנאך אין די דורות שלאחרי זה וואס עברו על ציווי ה', איז מרקיע לרקיע ביז לרקיע השביעי. און דערנאך זיינען געקומען צדיקים אבות העולם און האבן דאס מוריד געווען מרקיע השביעי למטה, ביז ס'איז געקומען דער שביעי, משה רבינו, וואס "כל השביעין חביבין", והורידה מרקיע לארץ. און דאס איז געווען די כוונה, אז ס'זאל זיין "למקום שהי' עיקרי בתחילה" - אז ס'זאל צוריק ווערן די שכינה בתחתונים. וואס דאס איז געווען וואס ער זאגט דער "וישכנו לעד עליי", אז צדיקים, וואס "ועמך כולם צדיקים", איז ענינם ועבודתם איז - דער מאכן דירה לו יתברך בתחתונים, און אין וואס פאר אן אופן? - אז ס'זאל זיין דורך "אתכפיא ואתהפכא סטרא אחרא" ס'זאל זיין "אסתלק יקרא דקודשא בריך הוא בכולהו עלמין", אט דער "יקרא דקודשא בריך הוא" וואס ער איז "בכולהו עלמין" בשוה, און זאל זיין אין אן אופן פון "אסתלק", וואס דאס איז דער גילוי פון סובב כל עלמין, וואס ער איז בשוה בכל העולמות. וואס דאס איז געווען דער "ושכנתי בתוכם", אין משכן ומקדש, און "בתוכם" - בתוך כל אחד ואחד מישראל, וואס זיי זיינען דער "ישכנו לעד עליי", די משכנים שכינתו דא למטה. וואס דערפאר איז אויך דער משכן ומקדש, וואס ענינם איז געווען אויף אויפטאן דעם "ושכנתי" - איז דער עיקר העבודה איז געווען דער ענין הקרבנות וקטורת, וואס דאס איז דאך, ווי ער זאגט, "רזא דקורבנא עולה עד רזא דאין סוף", און דערנאך איז דער "נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני", אז דאס איז נמשך למטה. און דערפאר איז אויך דער משכן איז געווען דאך געבויט פון "עצי שיטים", וואס דאס איז דאך ווי ער זאגט אין מדרש פון "שיטים" לשון שטות, אז מ'זאל מהפך זיין דעם שטות פון עולם, און מאכן דערפון די "קרשים למשכן", וואס "קרש" איז דאך אותיות "שקר". און ווי ער איז מפרש בארוכה אין דעם המשך המאמר, ווי אזוי די אותיות פון קרש, קו"ף רי"ש שי"ן, און וואס זיי זיינען רומז למעלה און וואס זיי זיינען ענינם בעבודת האדם, און דורך דערויף וואס מ'מאכט

פון שקר העולם, מאכט מען די "קרשים למשכן", וואס דאס ווערט געמאכט פון "עצי שיטים" - איז דאס ווערט דערפון עומדים ונצבים, וואס דאס איז "כענין העמודים" וואס זיי זיינען מחבר דעם מעלה מיטן מטה און דעם מטה מיטן מעלה, ביז דאס ווערט "כאחדים". וואס דאס ווערט אויפגעטאן דורך "שטות דקדושה" - דורך די עבודה וואס זי איז למעלה מטעם ודעת, וואס אט די עבודה ווערט אויפגעטאן דורך אידן, וואס דערפאר ווערן זיי אנגערופן בשם "צבאות השם".

און דערנאך איז ער אויך ממשיך, אז לבאר פארוואס דעם ענין פון צבא, וואס ענין הצבא איז דאך, אז מ'זאל דורך זיי קענען גיין במלחמה און מנצח זיין די מלחמה, איז ווי מ'זעט דאס למטה אין "מלכותא דארעא", אז דער ענין הנצחון איז נוגע דער מלך ביותר וביותר, ביז וואנענט אז די אוצרות שאצרו אבותיו און וואס ער אליין האט צוזאמענגעקליבן, וואס ס'איז געווען אזא מין יקר וואס אפילו מ'באווייזט דאס ניט אויך, על אחת כמה וכמה אז מ'גיט דאס ניט אויס - איז בשעת ס'רעדט זיך וועגן א מלחמה ונצחון במלחמה, אט דעמאלט איז ער פותח ומבזבז אוצרותיו, און מ'גיט דאס על ידי פקידי החיל ואנשי הצבא צו די צבאות השם כדי זיי זאלן מנצח זיין אין דער מלחמה.

און כדי צו מבאר זיין וואס איז דער ענין האוצר למעלה - איז ער מקדים, מה שנאמר בזהר ובתיקוני זהר, אז "אור אין סוף איז למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית", וואס ווי ער פירט אויס ווייטער, איז דער "למעלה עד אין קץ" דאס איז דער ענין האוצר. כדי אויף צו געבן צו פארשטיין בהרחבה ובעמקות דער גודל הענין פון דעם "למעלה עד אין קץ" - [האט] ער מבאר געווען אין די פריערדיקע סעיפים וביאורם דער גודל הענין פון "למטה עד אין תכלית", ווי אזוי ס'ווערט נתפשט אור אין סוף "למטה עד אין תכלית", און אין אן אופן אז וואו ער געפינט זיך ניט, ביז אין דעם "מטה מטה" - איז דארטן איז ער אין אן אופן פון "אור אין סוף", וואס דאס באווייזט דאך אויף גודל הענין. און איצטער הויבט ער אן צו מבאר זיין דעם ענין פון "למעלה עד אין קץ", וואס דאס איז נאך העכער פון דעם "למטה", וואס דערנאך וועט ער אויספירן, אז דאס איז דער ענין האוצר, אז אפילו דאס אויך גיט מען לאנשי הצבא, און ניט סתם א נתינה, נאר אין אן אופן פון בזבז. וואס דערפון גופא איז אויך פארשטאנדיק, אויף וויפל ס'איז נוגע דער נצחון במלחמה, און וועמען איז דאס נוגע? דעם מלך אליין.

וואס אט דאס זאגט ער אין פרק חמשה עשר, נאך דערויף ווי ער האט מבאר געווען דעם "למטה עד אין תכלית", [אז] אויף פארשטיין דעם ענין פון "למעלה עד אין קץ", וואס מ'זאגט דאס אויך אויף "אור אין סוף" - איז דאס על דרך ווי מ'האט גערעדט אויף "למטה עד אין תכלית", אז דאס איז די המשכה למטה מטה, אט אזוי איז דערפון אויך פארשטאנדיק, אז "למעלה עד אין קץ" איז דאס אויך "למעלה מעלה עד אין קץ". נאר וואס דען - דאס איז אין אן אופן פון "מעלה ועילוי והעלם", אז דאס שטייט אין אן אופן פון "עילוי והעלם אחר העלם", און - אין צוויי אופנים, ווי ער זאגט אין מאמר: "העלם האור" און "העלם הגילוי".

וואס לכאורה דארף מען פארשטיין, בשלמא אז מען זאגט "אור אין סוף למטה עד אין תכלית", איז פארשטאנדיק, ווארום אור אין סוף בעצם איז דאך דאס ווי דאס איז לפני הצמצום, איז דערפון פארשטאנדיק דעם גודל הענין אז מ'זאגט ער ווערט נמשך למטה, ביז אין "שאין למטה הימנה", איז דאס אן ענין פון אין תכלית לגבי ווי די ענינים שטייען לפני הצמצום. לכאורה אבער, ווי איז דאס שייך צו מבאר זיין בשעת מ'זאגט אין "למעלה עד אין קץ", און אויף וועמען זאגט מען דאס? - אויף אין סוף, וואס ער געפינט זיך בלאו-הכי למעלה מן הצמצום. איז וואס איז דא דער ענין וואס מ'זאגט אז אור אין סוף איז ער נאך למעלה מעלה עד אין קץ?

נאר, אט דאס איז ער מבאר, אז דער "למעלה מעלה עד אין קץ" מיינט מען דאס אין עילוי והעלם, און ווי ער זאגט: "בהעלם אחר העלם" - ביז אין קץ. וואס דאס איז ווי ס'איז דא דער תורת הבעל שם טוב* - געדרוקט אין כתר שם טוב, אויף "בראשית ברא אלקים את", וואס דער "בראשית" - זאגט דער בעש"ט, טייטש דאס אפ דעם תרגום "בחוכמתא", וואס חוכמתא איז דאך דאס דער "ראשית" און אות אל"ף, איז ער נתעלם ונתלבש געווארן אין אות אל"ף, און אזוי איז אויך "את" - וואס דאס איז די אותיות פון אל"ף ביז תי"ו, אז נאך דעם ווי ער איז נתלבש געווארן אין אות אל"ף, איז ער דערנאך דער אל"ף נתלבש געווארן אין אות ביי"ת, און אזוי איז דורך אות התלבשות אין אות אל"ף איז ער בורא געווען עולם האצילות, און דערנאך ווי דאס איז נתלבש געווארן - ע"י התלבשות פון אות אל"ף - אין העלם אחר העלם, אויך אין אות ביי"ת האט ער בורא געווען עולם הבריאה, און דערנאך אז ער איז נתלבש געווארן אין אות גימ"ל ביז אין אות תי"ו, וואס דאס איז

(א) הבעש"ט. כש"ט ח"ב קרוב לסופו ד"ה: מהבעש"ט וללה"ה בראשית ות"י (ס"ע 58)

"ת' העלמות" - "ת' עלמין", און מיט וועלכער ער האט בורא געווען ע"י ההתלבשות אין דעם "את". און דערנאך איז נאך נידעריקער, האט ער זיך מתלבש געווען נאך אין העלם אחר העלם, ביז וואנענט ער האט בורא געווען דעם "תהו ובהו וחשך על פני תהום" - וואס דאס איז עלמין דקליפין.

און ער זאגט, אז דורך וואס איז דאס געווארן? - איז דאס געווארן דורך אלקים, וואס דאס איז דער ענין הגבורה והצמצום, וואס דערפון פארשטייט מען, אז דאס איז למעלה ועילוי עד אין קץ, אז ווי אור אין סוף שטייט בגילוי לפני הצמצום, ביז וואנענט אז דעמאלט איז ער דאך ממלא כל המציאות - ווי ער וועט ווייטער מבאר זיין, און דערנאך טוט ער זיך אן אין א העלם אחר העלם און א עילוי אחר עילוי, ביז וואנענט אז עס ווערט העלם האור - ווי ער וועט ווייטער מבאר זיין - אז "סילק אורו על הצד", און דערנאך איז העדר האור - אז סילק אורו על הצד, און העדר הגילוי אז אפי' אט דארט וואו דער אור געפינט זיך, שטייט ער אין אן אופן ניט פון גילוי. וואס אט דאס איז וואס ער זאגט אין מאמר "העלם אחר העלם", און דערמיט טייטשט ער אפ דער "למעלה עד אין קץ", וואס דאס איז בדוגמא - ווי פריער גערעדט - אין "למטה מטה עד אין תכלית".

און דאס איז אין אן אופן - ווי ער זאגט - אז דאס איז ניט נאר דאס שטייט אין דארטן - אין א העלם און איז גאר ניט שייך צו גילוי, נאר ווי פארשטאנדיק פון תורת המגיד², וואס ער טייטשט אפ אין רמזי תורה אין בהעלותך אויף "ועשית שתי חצוצרות כסף" - אז דאס איז שתי חצאי צורות. און ער טייטשט דאס אפ אז די חצאי צורות איז דאס אדם, וואס דער אד"ם איז: דלי"ת מ"ם איז דיבור, מחשבה - דער דם, וואס דאס איז דער אדם למטה, נאר דאס איז נאך ניט קיין אדם שלם. דורך וואס ווערט דאס ניט חצאי צורות נאר א דבר שלם? - ווערט דאס דורך דערויף וואס ער איז זיך נתחבר מיט'ן אל"ף וואס דאס איז אלופו של עולם. און ער זאגט, ווי קומט דאס פאר? - אז עשה הקב"ה צמצומים הרבה בכמה עולמות, און איז נאך מסביר, ביז וואנענט דערגרייכט דעם צמצומים? - ביז וואנענט עס ווערט נמשך עד האדם כדי שיעשה האדם אחדות עם הקב"ה.

וואס דערפון איז דאך פארשטאנדיק, אז די צמצומים רבים, איז דאס אן ענין וואס דאס ווערט העלם אחר העלם אבער ניט דער תכלית הכוונה אז

(ב) הה"מ: או"ת בהעלותך (נת' ביהל אור צח, ו. במאמרי וארא בא העתר)

אזוי זאל דאס בלייבן, נאר ס'זאל נמשך ווערן דא למטה דארט וואו ס'געפינט זיך דער אדם, און זאל נמשך ווערן אין אזא מין אופן אז דאס זאל פועל'ן אין דעם ד' מ', אז דאס זאל זיך מחבר זיין מיט'ן אל"ף עם הקב"ה און צוזאמען ביחד וועט דאס ווערן ניט חצאי צורות, נאר ס'וועט ווערן אן אדם. און דאס פועל'ט אויף אזוי פיל - ווי ער איז ממשיך אין אור תורה, אין רמזי תורה - אז דער אדם דארף אויך דורכברעכען כל הגשמיות שלו, און עולה זיין מלמטה למעלה, ביז וואנענט ער איז זיך מתאחד עם הקב"ה. וואס דערפון זעט מען אז דער "למעלה עד אין קץ" איז ניט נאר ענינו אז דאס איז א העלם וואס איז ניט שייך צו דעם ארט אין וועלכען ער איז זיך נתעלם, נאר ס'ווערט דארט א התאחדות, און די התאחדות פועל'ט אין אזא מין אופן, ביז אין אן אופן פנימי אז דער אדם איז דערנאך שובר את הגשמיות און איז עולה למעלה ביז ער ווערט דארט אחדות עם הקב"ה.

וואס אט דאס איז וואס ער איז מבאר, אז דער ענין פון "אור אין סוף למעלה עד אין קץ", וואס - ווי ער איז מבאר ווייטער אין מאמר - ווי ער זאגט אין עץ חיים: אז פריער איז געווען דער "אור אין סוף ממלא כל החלל", אז ס'איז ניט געווען - "לא הי' מקום למציאות", וואס דעמאלט איז דאך אור אין סוף געשטאנען בגילוי, וואס דערפאר איז דאך ניט געווען קיין מקום למציאות, און אין דערויף איז געווען דער צמצום, וואס דערפון קומט מען צו צו נאך אן ענין - אז אין דעם פירוש פון "אור אין סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית", איז דאך דא ווי דאס שטייט בשרשו אין עצמות, וואס דארטן איז דאס דער ענין היכולת, אבער דארט איז דאך ניט שייך זאגען אט דאס ווי ער זאגט דערנאך אין עץ חיים אז ס'איז געווען "ממלא כל המציאות" און דערנאך איז געווען דער צמצום, דאס איז דאך ניט שייך זאגען אין מאור, דאס איז מערניט שייך זאגען אין דעם אור.

ווי דער אלטער רבי איז מבאר בארוכה² אין תורה אור, און בכמה מקומות אין לקוטי תורה, אז דער ענין הצמצום איז ניט שייך זאגן ח"ו אין דעם מאור, מער ניט ווי אין אור, וואס אור איז שייך זאגן "התפשטות", במילא איז אויך שייך זאגן "צמצום". און אט דאס וואס מ'זאגט אז "צמצום אורו", איז דאס געבליבן א מקום חלל וריקן ופנוי, איז דאס מערניט ווי בערך האור, וואס מצד דערויף וואס דער אור איז פריער געשטאנען בגילוי און ממלא אין אן אופן אז ס'איז ניט געווען קיין מקום למציאות העולמות מצד דער "רוב

(ג) אדה"ז: תו"א ר"פ וירא (הג' אדנ"ע)

הבהירות" - כלשון המגיד, איז דערנאך שטייט עס אין אן אופן פון העלם, אבער דער מאור שטייט בגילוי איצטער אויך, אפילו לאחר הצמצום ובכל מקום, ווי דער ער טייטשט דארטן אפ אין תורה אור, וואס דאס איז דאך וואס שם שמים שגור בפי כל "אפי" בפי נשים ותינוקות", וואס זיי מיינען זיך דער שם שמים - אט דאס איז דער ענין וואס דער מאור איז נמצא בכל מקום. און וואו איז דער צמצום? - איז דאס אין דעם אור, וואס דער אור - תמורת זה וואס ער איז פריער געשטאנען בגלוי, שטייט ער דערנאך בהעלם.

און אט דאס איז ער מבאר: לכאורה, וויבאלד אז מ'זאגט אז דאס איז אור אין סוף באמיתית, במילא איז ער דארטן ניט שייך זאגן קיינע תוארים, קיינע הגבלות, איז מוז מען זאגן אז דארט איז געווען סיי דער אור הגבול סיי דער אור הבלי-גבול. דאס הייסט סיי אט דער אור וואס ער איז נותן מקום למציאות, סיי אט דער אור וואס בשעת ער שטייט בגלוי איז אט דעמאלט איז ניטא קיין מקום למציאות העולמות. וואס אט דאס איז וואס ער בריינגט דעם מאמר פון עבודת הקודש: אז אור אין סוף איז שלימותא דכולהו, וכשם שיש לו כח הבלי-גבול אזוי האט ער אויך דעם כח הגבול, ווארום אז ניט איז "אתה מחסר שלימותו". נאר וואס דען, אעפ"כ איז ניטא קיין מקום למציאות העולמות, ווארום בשעת דער אור הבלי-גבול שטייט בגלוי, אט דעמאלט איז ניט נרגש דער אור הגבול. אמת טאקע, ס'איז דא דער אור הגבול, ער איז אבער ניט נרגש, וואס הערט זיך בהרגש? - הערט זיך מערניט ווי דער אור הבלי-גבול, ובמילא איז אט דעמאלט ניטא קיין מקום למציאות העולמות. און אט דאס איז געווען דער צמצום, און אין וואס פאר אן אופן איז געווען דער צמצום? - "צמצום אורו לגמרי", וואס דערפאר ווערט דאס אנגערופן א "מקום חלל וריקן ופנוי", אז בערך האור, אז פון דעם אור וואס ער איז פריער געשטאנען בגילוי איז דארטען איז געווארן א "פנוי מזה וריקן וחלל".

און דערנאך האט ער ממשיך געווען דער "קו קצר ודק" וואס פון עס האט ער נאך געווארן דער בריאת ומציאות העולמות. וואס דערמיט פארענטפערט מען אט דאס וואס מ'זאגט "אני הוי' לא שנית" - לכאורה, ס'איז דאך דא - און ווי ער זאגט ווייטער: "אתה הוא עד שלא נברא העולם, אתה הוא משנברא העולם" ס'איז דאך דא לכאורה א שינוי גדול ביותר - דער ענין הצמצום, און דערנאך דער ענין פון דער בריאת העולמות ביז למטה מטה - ווי ער זאגט פריער - "עד אין תכלית".

און אויף דערויף איז ער מבאר בארוכה⁷ אין שער היחוד פרק ט', אז לכאורה איז ניט פארשטאנדיק ווי קען מען זאגן "לא שנית", אפי' אז ס'איז דא א שינוי אין מלכות דעשיה, זאגט מען זיך אבער אז "מלכותך מלכות כל עולמים" - אז מלכותך ווי דאס איז לפני הצמצום, איז דאס מלכות כל עולמים ביז אין עולם הכי תחתון, איז אויב ס'איז דא א שינוי אין מלכות דעשיה, איז דאך דאס גופא פועל'ט אויך א שינוי ביז אין "מלכותך", און דא זאגט מען "אני הוי' לא שנית".

און פארענטפערט אויף דעם, אז וויבאלד אז מ'זאגט אז דאס איז געווארן ע"י הצמצום, איז דאס דאך שולל דעם ענין פון עילה ועלול, וואס דער עלול איז דאך ממהות העילה, און במילא אז ס'ווערט א שינוי אין דעם עלול ווערט א שינוי אין די מהות העילה, און נאך מערער ווי דאס איז בשעת מ'נוצט דעם ווארט "שפע", וואס דער ווארט אור איז דאך ווי מבואר אין דעם מאמר להבין ענין מש"כ ווא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, אז דאס מיינט מען אור אויף שולל זיין שפע, איז דאך אט דעמאלט איז אז עס ווערט א שינוי אין שפע איז דאך אויך דא א שינוי אינעם משפיע. נאר דא איז דאס געווען ע"י הצמצום, וואס דאס - בפרט דער צמצום הראשון איז דאס דאך "סילוק ודילוג" אז ס'איז געווארן א "חלל וריקן ופנוי" און דערנאך ווערט נמשך מערניט ווי א הארה, מערניט ווי א קו קצר ודק. און אויך פריער וואו איז געווען דער צמצום? - מערניט ווי אין אור והארה ניט אין אן אופן פון עילה ועלול. איז דאך דערפון פארשטאנדיק, אז עס פועל'ט ניט קיין ענין פון שינוי אין "אני" - אין דעם עצמות. דערנאך זאגט ער נאך מערער, אז אפילו אין דעם ענין האור פועל'ט דאס אויך ניט קיין שינוי, אע"פ - לכאורה - זאגט מען זיך אז אין דער אור איז געווארן א צמצום, און דערנאך איז אויך אין דעם אור הנמשך איז דאס א "קו קצר ודק", ווי ער איז מבאר אז דאס וואס דאס איז קצר ודק - דאס גופא באווייזט אז אפילו ווי נמשך, איז דאס נמשך געווארן אין אן אופן פון קצר, וואס דאס איז דאך אויך א ענין הצמצום, נוסף אויף דעם ענין וואס מלכתחלה ווערט ער נמשך ע"י הצמצום, און אעפ"כ זאגט מען אז "לא שנית" - אויך אין דעם אור.

וואס דאס איז ווי דער צמח צדק איז מבאר⁸ אין מצות האמנת אלקות, און

(ד) אדהאמ"צ: שעה"י פ"ט. וראה מאמרי תקס"ב (ע' רפ)
 (ה) הצ"צ: מצ' האמנת הא' פ"ו (מצויין שם לבי' האוצ"ח - ראה) שרש מצ' התפלה פלד ואילך (- בפל"ה "ג' עמודים חלק בגכת"ק: ולהעיר מלקו"ת הוס' לויקרא ד"ה להבין מ"ש בסאוצ"ח פ"ה) - ראה ג"כ לקו"ת נצבים (מט, ב).

ער בריינגט דארט אויך אראפ "מש"כ במקום אחר" - אין ביאור פון אוצרות חיים: אז אפילו אין דעם אור איז אויך ניטא קיין שינוי, און ווי ער בריינגט דארט'ן דעם דוגמא לזה אז משה איז דאך געווען א נשמה דאצילות, ועד"ז דער ענין הנבואה וואס דאס איז אויך אן ענין פון אצילות און בריאה, און מ'זאגט אז משחרב בית המקדש איז ניטא דער ענין, "בטלה הנבואה", און זאגט אויך אז ס'איז דאס ניט דער ענין וואס עס איז א שינוי אין דעם ענין הנבואה - דער נבואה איז איצטער אויך דא דער ענין, נאר וואס דען ס'איז ניטא דער מקבל, "ואילו הי' נמצא משה רבינו עתה" וואלט איצטער דא געווען דער נשמה דאצילות בגלוי ע"ד ווי ס'איז געווען דעמאלט. איז דאך דאס ניט דער שינוי אין דעם אור, נאר דער שינוי איז - אז דערפאר וואס דער מקבל איז ניטא וואס קען דאס צונעמען. ועד"ז אויך - ווי ער זאגט אין מצות האמנת אלקות - אז בדוגמא ווי א רב וואס ער דארף משפיע זיין א שכל לתלמידו, וואס דער שכל הרב איז דאך שלא בערך לשכל והבנת התלמיד, כדי ער זאל קענען האבן ביי זיך א שכל וואס דאס איז בערך התלמיד דארף ער פריער מסלק זיין אין גאנצען שכלו, און דערנאך איז ער ממציא א שכל וואס ער איז בערך התלמיד. איז אפילו ווען ער איז מסלק שכלו, איז דאך ניט דער ענין אז דער שכל איז ניטא, באמת איז דאך דער שכל ווי געווען פריער, נאר וואס דען, ס'איז מערניט מיט'ן תלמיד המקבל האט דאס קיין שייכות ניט. אט דאס וואס דער מקבל האט א קשור מיט'ן רב, האט אין דערויף קיין שייכות ניט אט דאס וואס דער רב איז א בעל שכל ווי געווען פריער, ס'איז מערניט וואס דאס וואס דער רב דארף ממשיך זיין און מגלה זיין לתלמידו - אט דאס שטייט ניט בגילוי דער שכל הרב, אפילו ניט ווי דער שכל הגבולי שבו - דער שכל וואס איז בערך התלמיד ווי ער איז צוזאמען ביים רב בגלוי, צוזאמען מיט'ן שכל ווי דער שכל איז מצד דעם רב. וואס דאס גיט א הבנה אז אפילו מצד האור איז אויך "לא שנית", ווארום אין דעם אור איז קיין שינוי ניטא, ס'איז מערניט וואס ס'איז ניטא דער מקבל וואס ער זאל זיין בערך אויף צו מקבל זיין דעם אור הנבואה אדער דער ענין האצילות אז ס'זאל שטייען דא בגלוי ע"ד ווי ס'איז געווען משה בזמנו, אדער די נביאים בזמנם.

ביז וואנענט - ווי ער איז מבאר נאך מערער אין דעם מאמר פון בעל ההילולא - אז אפילו מצד הצמצום איז אויך ניטא קיין שינוי, און אט דאס זאגט ער: ובדוגמא פון א משל ווי אזוי א רב וויל ממשיך זיין, וויל מלמד זיין און מגלה זיין א שכל לתלמידו, "ורוצה שיהי' נטיעותיו כמוהו", דער תכלית פון דעם רב איז - אז דער תלמיד זאל סוף-כל-סוף צוקומען אז ער זאל זיין

"כמותו" ווי דער רב, כדי אבער דער תלמיד זאל דערצו צוקומען, דארף מען האבן אז פריער זאל זיין דער צמצום שכל הרב לגמרי - סילוק וצמצום הראשון, און דערנאך דארף זיין המשכות פון קו קצר ודק - א שכל שבערך התלמיד, און דאס דארף אויך נמשך ווערן ניט ווי דאס שטייט ביים רב, נאר ווי דאס שטייט אין א "קו קצר ודק" כדי דער תלמיד זאל דאס מקבל זיין, און אט דעמאלט וועט סוף-כל-סוף אויסגעפירט ווערן אז ס'וועט ווערן "נטיעותו כמותו" - ווי דער רב. איז דאך ניט נאר וואס מצד דעם אור איז ניטא קיין שינוי - ווארום דער אור שטייט דאך בגלוי - ס'איז מערניט צום תלמיד האט עס קיין שייכות ניט, אפילו דער צמצום אליין, וויבאלד אז זיין גאנצען ענין איז כדי ס'זאל ווערן "נטיעותיו כמותו", אז דער תלמיד זאל ווערן ווי דער רב - דאס הייסט אז ער זאל נעמען אויך דעם בלי-גבול פון רב, און דורך וואס איז דערצו דער וועג? - דער ענין הצמצום, איז דאס גופא באווייזט זיך אז אפילו בשעת הצמצום איז וואס שטייט אין צמצום? - שטייט דער ענין וואס דער רב איז א בלי-גבולי, נאר כדי דער תלמיד זאל ווערן א בלי-גבולי גייט עס דורך אט די ענינים - איז דאך דאס ניט קיין שינוי אמיתי, דאס איז מערניט ווי דער תלמיד ווייזט זיך אויס אז דאס איז א ענין השינוי, אבער ווי דער רב זעט דעם ענין השינוי והצמצום - זעט ער אין דערויף אז דאס ווערט "נטיעותיו כמותו", נאר וואס דען דערוויילע איז דאס בכח בהתחלה, דערנאך קומט דאס ארויס בפועל.

וואס מצד די אלע ענינים וואס צמצום טוט אויף, אמת טאקע דאס איז אן ענין פון "לא שנית", אבער אעפ"כ איז ווי דאס שטייט בגלוי בנוגע להגילוי שטייט דאס אין אן אופן פון "העלם אחר העלם", ווי גערעדט פריער אין תורת הבעש"ט: אז דאס ווערט נתלבש אין די אותיות פון אל"ף ביז תי"ו און דערנאך אין "חשך ובהו".

וואס דאס איז וואס ער איז ממשיך אין מאמר: אז אע"פ וואס מ'ווייסט אז יעדער ענין האט זיך דבר המח' אותו, וואס דאס ווייסט דאך יעדערער, אבער אעפ"כ קען דאך זיין אזא מין וואס זאל א טעות האבן און זאל ניט וויסן אז דער חיות שלו איז דאס אלקות, ביז וואנענט אז ער קען קומען - ווי ער זאגט אין מאמר - ביז אין דעם היפך אז ער זאגט "כחי ועוצם ידי" און נאך מערער "לי יאורי ואני עשיתני", וואס לכאורה ע"י התבוננות דארף ער דאך קומען לידי הכרח אז "בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", ווי

דער רבי מהר"ש איז מבאר¹ בכמה מקומות אין המשך "מים רבים" - וואס איז איינער פון די מאמרים וואס ער האט איבערגע'חזר'ט כמה פעמים - ווי אזוי די גאנצע ענין פון מציאות למטה איז דאך צוזאמענגעשטעלט פון יסודות, דורך וואס ווערט דאס צוזאמענגעשטעלט? - דורך חיבור היסודות, און בשעת ס'וואלט געווען דער פירוד היסודות איז אט דעמאלט ווערט אויס מציאות, במילא איז דאך דעמאלט וואס איז די מציאות? - איז דער כח המקיף "ומקשר ומיחד" די יסודות. וואס וואס איז דער כח המקיף? - אט דאס איז אן ענין וואס איז העכער פון די ד' יסודות. עאכו"כ - ווי ער זאגט - ד"אילו נתנה רשות לעין לראות" וואלט מען דאך דעמאלט געזען ווי אזוי ס'איז "דברך הוי' לעולם נצב בשמים" - אז דאס מאכט אויף און האלט אויף דער מציאות פון שמים וארץ וכל אשר במ. און אט דאס וואס אויף דערויף זאגט מען זיך, וואס דערצו קען מען צוקומען ע"י התבוננות כמבואר בארוכה, און אעפ"כ שטייט דאס בהעלם אחר העלם ביז וואנענט אז ס'קומט ארויס אן ענין הפכי - ווי גערעדט פריער - דער "חשך על פני תהום" און אזוי אויך ווי ער זאגט אין מאמר, ביז "לי יאורי ואני עשיתיני", וואס דאס איז דער "בהעלם אחר העלם" - דער "למעלה מעלה עד אין קץ".

און אויף דערויף זאגט מען, על דרך ווי ער האט פריער מבאר געווען, אז "אור אין סוף למטה עד אין תכלית" געפינט ער זיך דארטן אין אן אופן פון "אור אין סוף" - אט אזוי איז אויך אין "למעלה מעלה עד אין קץ", אין עילוי אחר עילוי ביז "אין קץ", ביז וואנענט אז ס'איז אזא מין העלם אז ער קען זאגן "כחי ועוצם ידי", "לי יאורי ואני עשיתיני", און אט דארטן שטייט ער אין אן אופן פון "אור אין סוף", נאר וואס דען? - דאס שטייט אין אן אופן פון העלם אחר העלם. וואס אט דאס איז וואס ער איז ממשיך אין מאמר אין "אכן אתה אל מסתתר", אז פונקט אזוי ווי דער "א-ל", וואס דאס איז "חסד א-ל כל היום", דער ענין הגילוי, וואס דאס איז דער "למטה מטה עד אין תכלית", איז נעמט זיך דאס פון "אתה" - אט אזוי איז אויך אט דאס וואס "מסתתר", דער העלם אחר העלם, איז דאס אויך נעמט זיך דאס פון "אתה", אז דוקא פון "אור אין סוף" - דערפון קען ווערן דער ענין פון "למעלה עד אין קץ", דער העלם אחר העלם. וכמבואר בארוכה² אין המשך פון רס"ו און אין ע"ב ובכ"מ פון רבי'ן נשמתו עדן, אז פונקט אזוי ווי דער כח הבל-גבול, איז פון וואנענט נעמט זיך דאס? - נעמט זיך דאס פון בלי-גבול האמיתי, אט

(1) אד' מהר"ש: מים רבים קנט ובכ"מ.

(2) אדנ"ע: המשך רס"ו ד"ה אדם כי יקריב, והסמוכים.

אזוי איז אויך דער כח המגביל, און נאך נידעריקער דער כח הגבול, נעמט זיך דאס אויך דוקא פון דעם בלי-גבול האמיתי. והא ראי', אז ס'קען דאך ניט זיין אז מ'זאל מגביל זיין דעם כח הבלי-גבול, סיידן דורך אן ענין וואס דאס איז העכער פון אים. וואס מצד דערויף איז אדרבא, מוכרח צו זאגן נאך מערער, אז דער כח הגבול איז נאך העכער אין דעם "אתה" ווי דער ענין פון "א-ל" - אז דער "מסתתר" איז נאך העכער אין דעם "אתה" ווי דעם ענין פון "א-ל". ווי ער ברענגט דארט די דוגמאות ומשלים, ווי דאס איז למטה מן הצמצום, ווי דאס איז אין עולמות דא למטה, אין כלים דבי"ע, און נאך העכער אין כלים דאצילות, ביז אין לפני הצמצום, ביז אין עצמות, וואס דארט איז דאס דער ענין היכולת, יכולת להאיר ויכולת שלא להאיר. וואס דא זיינען דאס בשוה, און דערנאך קומט דאס אראפ אין "אור אין סוף למעלה עד קץ ולמטה עד אין תכלית", וואס דאס איז דער ענין פון "אכן אתה א-ל מסתתר", ביז אין א "מסתתר" בפועל, ביז אין אן אופן פון עולמות דקליפין, ווי ער זאגט אין תורת הבעל שם טוב, ביז אין עבודת האדם, אז דאס ברענגט צו "כחי ועוצם ידי", צו "לי יאורי ואני עשיתני".

וואס אט דאס איז וואס אין ביידע ענינים זאגט מען אז ביידע ענינים שטייט אויף "אור אין סוף", אז אור אין סוף איז "למעלה עד קץ ולמטה עד אין תכלית", נאר דער חילוק איז, אז "למטה עד אין תכלית" איז אט דאס נעמט זיך פון דעם כח וואס ער איז ממשיך - אין דעם כח וואס ער איז מאיר; דער "למעלה עד אין קץ" איז דאס איז דער ענין וואס ער שטייט בהעלם אחר העלם - דעם כח שלא להאיר, דעם כח אויף להעלים ולצמצם. און אט דאס איז ער דערנאך ממשיך, אז דאס איז דער ענין פון "אוצר", וואס "אוצר" איז דאך אויך ענינו וואס דאס איז העלם, אז ניט נאר מ'גיט לנצח המלחמה דעם ענין פון "למטה עד אין תכלית", נאר אויך מ'איז מבזבז די אוצרות, דעם ענין פון "למעלה עד אין קץ".

און דורך דערויף זיינען די אנשי הצבא מנצח די מלחמה, אז אף על פי וואס מ'גיט דאס די פקידי החיל, אבער דאס איז דאך די כוונה, אז דורך די פקידי החיל זאל דאס אנקומען צו אנשי הצבא, און ווער זיינען מנצח די מלחמה בפועל - איז דאך דאס די אנשי הצבא. וואס דערפאר ווערן זיי אנגערופן בשם "צבאות ה'". וואס אט דעמאלט, על דרך ווי ב"מי צאתך מארץ מצרים" איז דאך דעמאלט געווען דער "יצאו מארץ מצרים על צבאותם", און דעמאלט ווערן דאך אידן אנגערופן בשם "צבאות ה'" - איז

באתי לגני

אט אזוי איז אויך "אראנו נפלאות" בביאת משיח צדקנו, על ידי העבודה במשך זמן הגלות, די יציאה במלחמה, אין אן אופן וואס מ'נעמט די "אוצר" פון יראת־שמים, וואס דורך דערויף האט מען דעם "אוצר" שלמעלה, איז מען מנצח די מלחמה, "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", על ידי משיח צדקנו בקרוב בימינו.

מראי מקומות

למאמר ד"ה באתי לגני ה'תשכ"ה

סעיף א':

תכלית הכוונה היא, "שתהי' השכינה במקום שהי' עיקרי בתחלה, שיחזור להיות עיקר שכינה בתחתונים" (לשון המאמר):

ראה ד"ה באתי לגני תש"ל סעיף א' - ג' ובהערות שם (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' קלה - קלז).

וד"ה באתי לגני תשל"א סעיף ד' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ה עמ' קנג ואילך).

בענין צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי':

ד"ה באתי לגני תשכ"ח סעיף ב' (סה"מ מלוקט ח"ב עמ' רמ - רמא).

וד"ה באתי לגני תשל"ב סעיף ב' - ה' (סה"מ מלוקט ח"ו עמ' פט - צא).

באופן של אסתלק:

הערת כ"ק אדמו"ר על ד"ה באתי לגני ה'שי"ת סעיף א' (סה"מ תש"י עמ' 112).

וד"ה באתי לגני תשי"א סעיף ז' (סה"מ מלוקט ח"א עמ' ח ואילך).

בענין העמודים ("המחברים מעלה ומטה עם מעלה, עד שנעשים כאחדים"):

ד"ה באתי לגני תשי"ט סעיף ה' ואילך (סה"מ מלוקט ח"א עמ' סח ואילך).

הצורך בשטות דקדושה והעבודה שלמעלה מטעם ודעת:

ד"ה באתי לגני תשט"ו סעיף ב' - סעיף ה' (תו"מ סה"מ תשט"ו עמ' 205 - 211).

הטעם להקדמת הביאור על למטה עד אין תכלית לפני הביאור בלמעלה עד אין קץ:

ראה ד"ה באתי לגני תשכ"ד סוף סעיף א' והערה ז' (תורת מנחם סה"מ באתי לגני חלק ב' עמ' תפב).

סעיף ב':

למעלה עד אין קץ הו"ע האוצר:

ראה ספר הערכים חלק ב' עמ' תח - תט.

ד"ה באתי לגני תשכ"ט סעיף ד' והערה 34 (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' מג).

וד"ה באתי לגני תש"ל סעיף כ"א ואילך ובהערות שם (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' קנא ואילך).

"אלא באופן של בזבז" - פעולתו וזמנו, הפירוש והטעם שבזה:

ספר הערכים ח"ב עמ' תיג ואילך ובהערות ומילואים שם.

נתינת האוצר מורה איך שהמלחמה נוגע להמלך עצמו:

ראה באתי לגני תשכ"ט סעיף ד' - סעיף ה' (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' מג - מה).
וד"ה באתי לגני תשכ"ד סעיף א' (תורת מנחם סה"מ באתי לגני חלק ב' עמ' תפ ואילך).

הכוונה ב"מעלה מעלה עד אין קץ" הו"ע עליית האור בבחינה שלמעלה ממנו:
ספר הערכים ח"ד ערך אוא"ס (ד) סעיף א' סק"א ח"א והערות 8, 21 (עמ' שסז - שסח),
שם סק"ג ביאור הא' והערות 28, 30 (עמ' שעא), סעיף ב' סק"ג לפני ח"א והערה 71 (עמ'
שעז - שעח), סעיף ח' ביאור הא' ובהערות שם (עמ' תכא - תכב).

עוד בענין "מעלה מעלה עד אין קץ":

ראה ספר הערכים ערך אוא"ס (ד) סעיף ח' הקטע שלפני סק"א (עמ' תכג).
ויש להעיר גם מספר הערכים ח"ג ערך אוא"ס (א) הערה 125 (עמ' סג).

בענין העדר האור והעדר הגילוי:

ראה ד"ה נחמה עליו תשכ"ה סעיף ד' - סעיף ה' (סה"מ מלוקט ח"ב עמ' מח - מט) וש"נ.

סעיף ג':

בקשר עם תורת המגיד בכלל :

יש להעיר מהמבואר בד"ה באתי לגני תשל"א סעיף ח' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ה עמ' קמח
ואילך).

בענין שתי הצאי צורות:

ד"ה וביום שמחתכם תש"מ סעיף ד' (סה"מ מלוקט ח"א עמ' שלט-שמ).
ד"ה שובה ישראל תש"מ ס"ז (סה"מ מלוקט ח"א עמ' שמת-שג).
ולקור"ש חלק ל"א פרשת שקלים (עמ' 132).

"שעשה הקב"ה צמצומים הרבה . . עד שנמשך עד האדם" (לשון המאמר):

יש להעיר גם מתורת המגיד בתחלת ספר לק"א ותו"א הובא ונת' בד"ה אשר ברא תשל"ט
סעיף ד' (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' פב - פג) עיי"ש.

תכלית הכוונה אינה שישארו הצמצומים וההעלמות:

יש להעיר מהמבואר בד"ה נחמה תשכ"ה סעיף ח' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ב עמ' נ ואילך)
וש"נ (מענין: צמצום בשביל הגילוי).

ד"ה בלילה ההוא תשכ"ה סעיף ה' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' קפו ואילך) (מענין:
דבצמצום יש שני ענינים).

ד"ה באתי לגני תשל"א סעיף ו' (סה"מ מלוקט ח"ה עמ' קנה-קנו) (מענין: ע"י הגילוי באים
לכוונה השני' בצמצום).

ד"ה על ג' דברים תשי"ד סעיף א' וסעיף ח' - ט' (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' שפה ואילך)
(מענין: ע"י הגילוי מתגלה השרש דשני הענינים כמו שהם ביכולת העצמות).

ב' הקוין בבחי' היכולת:

ספר הערכים ח"ד ערך אוא"ס (ד) סעיף ו' (עמ' תא ואילך).

צמצום אא"ל ח"ו במאור כ"א באור:

דרך מצותך שורש מצות התפלה סוף פרק ל"ד בהגהה (עמ' קלו).

אג"ק מכ"ק אדמו"ר חלק א' עמ' יט ואילך.

לקו"ש חלק ט"ו הוספות פרשת בראשית עמ' 471.

ספר הערכים ערך אוא"ס (א) סי"א סק"ו - ז' (עמ' קל - קלב).

בענין "המאור הוא בהתגלות", הפי' ב"מאור", הפי' ב"התגלות" ועוד:

ד"ה באתי לגני תשכ"ט סעיף ז' - ח' (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' מה-מז).

הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח (המהדורה חדשה) עמ' פח הערה 42 וש"נ.

סעיף ד':

בענין כח הגבול:

ספר הערכים ח"ג ערך אוא"ס (א) סעיף ב' סק"ד ח"ג ובהערות שם (עמ' נט - ס), שם סק"ה והערה 115 (עמ' ס - סג).

הפי' באתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה כו':

ראה ד"ה לך אמר ליבי תש"כ סעיף ו' והערה 35 ושוה"ג (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' רפה) וש"נ.

אני הוי' לא שניתני מצד ענין האור:

ד"ה ויולך תרס"ו (המשך תרס"ו עמ' רכב ואילך [מהדורה חדשה]).

ד"ה אנכי הוי' אלקיך תרס"ז (המשך תרס"ו עמ' תרח ואילך [מהדורה חדשה]).

בחילוק שבין אור ושפע בנוגע להעדר השינוי בהמאור:

ד"ה וידבר גו' זאת חקת תרס"ו (המשך תרס"ו עמ' רלא ואילך [מהדורה חדשה]).

בענין צמצום לאו כפשוטו:

שיחווה"א פרק ז' (עמ' פא, ב ואילך).

סידור עם דא"ח ד"ה זכר רב טובך (עמ' 156 [במהדורה חדשה]).

ד"ה האומנם תרמ"ג סעיף ט (סה"מ תרמ"ג עמ' צח ואילך).

עוד בענין צמצום לאו כפשוטו:

ראה אג"ק מכ"ק אדמו"ר חלק א' עמ' יט ואילך.

התועודות דש"פ נשא תשמ"ג שיחה ב' (תו"מ התועודות סעיף כ"ג ואילך).

לקו"ש חלק כ"ה פ' וישב - י"ט כסלו סעיף ח' ואילך (עמ' 199 ואילך).

לקו"ש חלק ט"ו הוספות פרשת בראשית עמ' 471 ואילך.

בענין הנבואה בזמן הזה:

לקו"ש חלק י"ד פרשת שופטים שיחה ב' סעיף ג' (עמ' 74-72).

המשל דרב ותלמיד בקשר לענין דצמצום לאו כפשוטו:

ראה ד"ה וידעת היום - מוסקבא תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז עמ' מה).

ד"ה גדול יהי' תשכ"ב סעיף ו' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ד עמ' שלח ואילך).

האין ערוך בין שכל הרב ושכל התלמיד:

ראה ד"ה וידבר וגו אנכי תשכ"ח סעיף ג' ואילך (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' קסו ואילך).

עוד במשל דרב ותלמיד:

ראה ד"ה וארא אל אברהם תשכ"ח (תו"מ סה"מ תשכ"ח עמ' 449 ואילך).

וד"ה יפה שעה אחת תשכ"ט (תו"מ סה"מ תשכ"ט עמ' 133 ואילך).

בענין נטיעותיו כמותו:

יש להעיר מלקו"ש ח"ו פרשת שמות שיחה ב' עמ' 19 והערה 55.

סעיף ה':

הכרת אלקות מתוך הדברים הגשמיים:

ד"ה באתי לגני תשכ"ד סעיף ג' (תורת מנחם סה"מ באתי לגני חלק ב' עמ' תפג - תפד).

אילו נתנה רשות לעין לראות:

ראה ש"פ משפטים תשכ"ז (לקו"ש חלק כ"א הוספות פרשת יתרו עמ' 430 ואילך).

סעיף ו':

אוא"ס גם כשנמצא למטה הוא באופן דאוא"ס:

ד"ה באתי לגני תשכ"ד סעיף ו' (תורת מנחם סה"מ באתי לגני חלק ב' עמ' תפו - תפח).

בענין שרש העולם שלמעלה משרש הגילוי:

ראה ד"ה כה אמר תרמ"ט סעיף ו' (סה"מ תרמ"ט עמ' רמג).

ד"ה תקעו תרס"א (סה"מ תרס"א עמ' קסד ואילך).

ספר הערכים ח"ד ערך אוא"ס (ד) סעיף ג' בסופו ובהערות שם, וראה הערה 361 הובא בהערה 107 שם, והערה 180 הובא בהערה 108 שם.

בענין אתה א-ל מסתתר:

ראה ד"ה וחזקת והיית לאיש תשכ"ח סעיף ג' ובהערות שם (סה"מ מלוקט ח"ג עמ' רכג ואילך).

ב' הקווין בבחי' היכולת:

ספר הערכים ח"ד ערך אוא"ס (ד) סעיף ו' (עמ' תא ואילך).

Scan for Resources and Shiurim on the Maamar

לזכות

החתן הת' יוסף שי' סילברמן
לרגל נישואיו בשעטמו"צ עם ב"ג שתחי'
יה"ר שיזכה לבנות בית נאמן בישראל בנין עדי עד
כרצו"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו